

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ปริญญานิพนธ์
ของ
จำรุณ เทียมธรรม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
เมษายน 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

บทคัดย่อ
ของ
จำรุณ เทียมธรรม

- 3 ก.ย. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
เมษายน 2546

ch 826572

จำรูณ เทียมธรรม (2546) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ ,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ
ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต
ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู กับแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการ
ศึกษา 2545 ของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน
322 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย
แบบสอบถามด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียน
ต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และ
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการถดถอยและสหสัมพันธ์พหุคูณ
โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เอสพีเอสเอส (SPSS)

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายใน
ตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับ
พฤติกรรมการสอนของครู กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน และความคาดหวังของ
นักเรียนต่ออนาคต ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 และความเชื่ออำนาจภายในตน และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู
ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความ
คาดหวังของผู้ปกครอง ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY OF RELATIONSHIP BETWEEN SOME FACTORS AND ACHIEVEMENT
MOTIVATION OF MATHAYOM SUKSA IV STUDENTS

ABSTRACT
BY
CHAMROON THIAMTHAM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
April 2003

Chamroon Thiamtham (2003) *A Study of Relationship Between Some Factors and Academic Achievement Motivation of Mathayom Suksa IV Students*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Aungkana Saiyos, Asst. Prof. Raweewan Panpanich.

The purpose of this research was to study the relationship between some factors in attitude towards learning, belief in internal locus of control, student 's expectation about the future, parental expectation, perception towards teacher 's behavioral teaching and academic achievement motivation. The subjects were 322 Mathayom Suksa IV students of Demonstration schools of universities in Bangkok at academic year 2002 and selected by stratified random sampling. The instruments of the research were questionnaires about attitude towards learning, belief in internal locus of control, student 's expectation about the future, parental expectation, perception towards teacher 's behavioral teaching and academic achievement motivation. The data were analyzed by the multiple regression and the multiple correlation coefficients by SPSS program.

The results of the study showed that :

1. The multiple correlation coefficients between some factors in attitude towards learning, belief in internal locus of control, student 's expectation about the future, parental expectation and perception towards teacher 's behavioral teaching with academic achievement motivation were statistically significant at .01 level.

2. The score weight of attitude towards learning and student 's expectation about the future contributed to academic achievement motivation were statistically significant at .01 level and the score weight of belief in internal locus of control and perception towards teacher 's behavioral teaching contributed to academic achievement motivation were statistically significant at .05 level but the score weight of parental expectation contributed to academic achievement motivation was not statistically significant.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ของ

นายจำรุณ เทียมธรรม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ขวลิต รวยอาจิณ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

การสอบปริญญานิพนธ์ ได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากรองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ และอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ซึ่งเป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม

การตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ ประทุมราช อาจารย์ ดร.ละเอียด รักษ์เผ่า อาจารย์ ชวลิต รวยอาจิณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดารณี อุทัยรัตนกิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุปริดา ญาณภีร์ ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณกำลังใจจากเพื่อน ๆ สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา รุ่นที่ 1 และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

จำรูณ เทียมธรรม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4 ✓
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5 ✓
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5 ✓
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	8
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	27
เจตคติต่อการเรียน.....	27
ความเชื่ออำนาจภายในตน.....	36
ความคาดหวัง.....	39
การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	51
งานวิจัยต่างประเทศ.....	51
งานวิจัยในประเทศ.....	55
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	58
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	59
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4(ต่อ) การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	77
สรุปผลการศึกษา.....	79
อภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก.....	95
ภาคผนวก ข.....	102
ภาคผนวก ค.....	112
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	114

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	59
2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนปัจจัยแต่ละด้าน และคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	73
3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการ กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	74
4 คำนำนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	75
5 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียน.....	96
6 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตน.....	97
7 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต.....	98
8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความคาดหวังของผู้ปกครอง.....	99
9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	100
10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู.....	101

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลำดับขั้นในการสร้างแบบสอบถาม.....	60

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544 : 1) ได้ระบุไว้ว่า การพัฒนาที่ผ่านมามาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504 ถึงฉบับที่ 7 พ.ศ. 2541 ถึงแม้จะทำให้เศรษฐกิจขยายตัวอยู่ในระดับดี แต่สังคมยังมีปัญหาการพัฒนาไม่ยั่งยืนและยังเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและการเมืองตลอดมา และจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวทางสังคมของสังคมไทย อันเกิดจากคนไทยหลายกลุ่มจากหลากหลายสาขาอาชีพ ได้ร่วมมือกันทำให้เกิดพลังการเคลื่อนไหวอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและกระบวนการหลักๆ ของสังคมหลายด้าน ดังเช่นการมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2544 ที่เน้นการพัฒนาคอนการร่วมกันผลักดัน และปฏิรูปการศึกษาด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ.2540 การเคลื่อนไหวปฏิรูปการศึกษา โดยหลายฝ่ายร่วมกันจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544 : 2) ระบุว่า ปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ.2545 ได้เริ่มนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยมุ่งเน้นให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองได้พร้อมทั้งเรียนรู้โลกาภิวัตน์ และรู้จักเลือกนำมาใช้อย่างมีเหตุผล ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ คนไทยสามารถคิดเองทำเอง และพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น การที่คนไทยจะมีลักษณะดังกล่าวจะต้องมุ่งเน้นด้านการพัฒนาคนให้เป็นคนมีคุณภาพ ดังที่ ปิ่น มาลากุล (2518 : 6) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านต่างๆ ต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการศึกษา ดังกระแสพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (2543 : 87) ว่าการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด

✓ ปัญหาการจัดการศึกษาที่ครูผู้สอนประสบอยู่ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร คือพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน เกิดจากการไม่ตั้งใจเรียน พุดคุยในห้องเรียน ขาดการวางแผนในการเรียน ไม่ส่งงานตามกำหนด ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่

เหมาะสมเหล่านี้รบกวนการดำเนินการสอนของครู ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถดำเนินไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ตลอดจนนักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนเท่าที่ควร พฤติกรรมการเรียนที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว และมีผู้ให้ความสนใจแก้ไขมาตลอด ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของ ฮิลเดรท (Hildreth. 1966 : 424) ที่พบว่าสาเหตุที่เด็กฉลาดจำนวนหนึ่งไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน เนื่องจากมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำด้านการเรียนไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โฮลทซ์แมน (Holtzman. 1969 : 5) ได้ทำการศึกษาพบว่าพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำด้านการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกล่าวคือถ้านักเรียนมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำด้านการเรียนที่เหมาะสม มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จด้านการเรียนสูง

นอกจากนี้จากการศึกษาของแมดดอกซ์ (Maddox. 1965 :11) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านปัญญา (Intelligence and Special abilities) ร้อยละ 50 ถึง 60 ขึ้นอยู่กับความพยายามและวิธีการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 30 ถึง 40 และขึ้นอยู่กับโอกาสและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ร้อยละ 10 ถึง 15 และทราเวอร์ส (Travers.1958 : 396) พบว่าองค์ประกอบด้านอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนไม่น้อยไปกว่าองค์ประกอบด้านปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับ เมอเรนส์ และเลห์แมน (Mehrens and Lehman. 1975 : 584) ได้กล่าวว่านักเรียนจะเรียนได้ดีมิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถและเชาวน์ปัญญาอย่างเดียว ยังมีองค์ประกอบอื่นที่มีอิทธิพลต่อการเรียนอีก ได้แก่ วุฒิภาวะ แรงจูงใจนิสัยในการเรียน เจตคติต่อการเรียน ต่อครู โรงเรียนและวิชาที่เรียน ด้วยเหตุนี้การที่นักเรียนจะได้ผลสัมฤทธิ์ในระดับใดนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสติปัญญาหรือความถนัดเพียงอย่างเดียว ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ขององค์ประกอบทางสติปัญญาด้วย

ปัจจัยหนึ่งที่นักการศึกษาได้เสนอแนะก็คือ การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในทางเสริมสร้างแรงจูงใจ และให้นักเรียนมีโอกาสรู้ความสามารถและความสนใจของตนเอง ควรเอาใจใส่และให้กำลังใจกับนักเรียนอยู่เสมอ เมื่อนักเรียนมีแรงจูงใจแล้วย่อมมีความพยายามที่จะเรียนให้ดีที่สุด ตามศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ ดังที่พระราชวรมุณี (2532 : 35) ได้กล่าวว่า "เรื่องแรงจูงใจในการศึกษานี้ต้องถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ควรยกมาเป็นข้อเด่นที่ต้องย้ำต้องเน้นกัน เพราะว่าแรงจูงใจในการศึกษานี้แหละจะเป็นตัวที่ทำให้คนมีการพัฒนาอย่างถูกต้องหรือไม่ หรือจะทำให้มีความเป็นคนอย่างแท้จริงหรือไม่ และจากจุดนี้เขาจึงสามารถไปพัฒนาสิ่งอื่นได้อย่างถูกต้อง และแรงจูงใจก็สำเร็จได้ด้วยการศึกษา หมายความว่า การศึกษามีหน้าที่ที่จะต้องสร้างแรงจูงใจที่ถูกต้องให้แก่มนุษย์" จะเห็นว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการศึกษา ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ (2533 : 2) กล่าวว่าแรงจูงใจที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และความสำเร็จของผู้เรียนมากที่สุดประการหนึ่ง คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพื่อให้ถึงมาตรฐานตามที่ตั้งใจ พยายามที่จะเอา

ขณะอุปสรรคต่าง ๆ โดยไม่ย่อท้อ มีความทะเยอทะยาน กระตือรือร้น มานะพยายาม มีการวางแผนในการทำงาน และมีลักษณะของการพึ่งตนเอง บรูเนอร์ (Bruner. 1961 : 195) กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแต่ละบุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญ และจากการศึกษาของบุญชม ศรีสะอาด (2524 : 180 -182) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การที่นักเรียนแต่ละคนมีความตั้งใจในการเรียนไม่เหมือนกัน สาเหตุหนึ่งมาจากนักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันนั่นเอง ซึ่งนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะตั้งใจเรียนและประสบความสำเร็จในการเรียน ตรงกันข้ามกับนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ จะขาดความสนใจ ไม่ตั้งใจเรียน และจะประสบความสำเร็จต่ำในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบราวน์ (Brown. 1969 : 3411-A) ที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ ฮิลเดรธ (Hildreth. 1966 : 422) พบว่าเด็กฉลาดที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนนั้น มีสาเหตุมาจากมีนิสัยในการเรียนที่ไม่ดี ขาดความสนใจในการเรียน และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับเคสเทนโบรม (Kestenbaum. 1969 : 214) ศึกษาพบว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มักจะประสบความสำเร็จทางการเรียน และเมื่อเวนดท์ (Wendt.1955 : 325) ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพยายาม และสมรรถนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะคงรักษาสมรรถนะในการทำงานที่ดีเยี่ยมของตนไว้เสมอ แม้ว่าจะปราศจากการควบคุมบังคับจากผู้อื่นหรือนอกเหนือจากเวลากำหนดให้ทำงาน และนักเรียนกลุ่มนี้ยังแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนด้วยว่ามีความมุ่งมั่นและพากเพียรต่องานที่ได้รับมอบหมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญต่อความสำเร็จในการเรียน เพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมต่าง ๆ กันและยังทำให้เกิดความพร้อมที่จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมมุ่งสู่เป้าหมายได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังกระตุ้นให้นักเรียนเต็มอกเต็มใจที่จะเรียนและเป็นแรงผลักดันให้นักเรียนมีสถานะที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบ มีความต้องการความสำเร็จสูงขึ้น ทำอย่างไรบุคคลจึงจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เป็นปัญหาที่ทำได้ไม่่ง่ายนัก ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงแหล่งที่มาของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่ามีตัวแปรใดบ้างที่จะทำให้บุคคลนั้นมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

ปัจจัยทั้งด้านส่วนตัวและสิ่งแวดล้อม จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคล โดยเฉพาะช่วงวัยรุ่น เพราะระยะนี้เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต จากการศึกษาของเบนจามิน (Benjamin. 1985 : 890-A) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นมีหลายประการด้วยกัน เช่น ปัจจัยเกี่ยวกับบ้านและสังคมของนักเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนที่โรงเรียนหรือที่บ้าน ปัจจัยเกี่ยวกับตัวนักเรียน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประยุทธ์ จารุวรรณ (2531 : 4) และ พรณี ชูทัยเจนจิต (2528 : 269) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน

อีกปัจจัยหนึ่ง ก็คือ ความคาดหวังของบิดามารดาที่มีต่อการศึกษาและอนาคตของบุตร หรือความเป็นไปได้ที่จะสนับสนุนการศึกษาของบุตร ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ เช่น รายได้ หรือฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมของบิดามารดา

นักเรียนที่มีเป้าหมายต่อการศึกษาในอนาคตของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อวิชา ต่อครู ผู้สอน (Wentzel. 1988 : 1715-A) และตัวครูเองก็เป็นผู้ที่มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน การเรียนการสอน อย่างเช่นการให้เกรดนักเรียน (Wright . 1988 : 2035-A) การนำกิจกรรมมาเสริมเพื่อให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียน (Grossnickle. 1988 : 24-27) การฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Guice. 1986 : 2904-A) ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน นอกจากนี้การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่ประสบปัญหาในการเรียนจะช่วยทำให้นักเรียนรู้จักตนเองและมีความมั่นใจในการเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนจะสามารถตัดสินใจได้ว่าการกระทำนั้น ๆ ให้ผลดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ดีกว่าเดิม ช่วยให้นักเรียนรู้ว่าควรต่อไปควรจะทำอย่างไร จึงจะประสบความสำเร็จ และประโยชน์ที่ได้ก็คือ ช่วยพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้นนั่นเอง (ดารณี วงษ์อยู่น้อย. 2524 : 43)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการอันได้แก่ เจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ว่าจะมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือไม่ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางให้นักเรียนได้ปรับปรุงตนเองด้านการเรียนและจะเป็นข้อมูล สำหรับ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ใช้เป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อหาให้นักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบว่าปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับครูอาจารย์ ผู้สอน อาจารย์แนะแนว และบิดามารดา ได้ใช้เป็นแนวทางในการปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และเป็นทรัพยากรอันมีคุณค่าของประเทศชาติต่อไป

ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 1,195 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ได้จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 322 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือปัจจัยบางประการ ได้แก่

3.1.1 เจตคติต่อการเรียน

3.1.2 ความเชื่ออำนาจภายในตน

3.1.3 ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต

3.1.4 ความคาดหวังของผู้ปกครอง

3.1.5 การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

3.2 ตัวแปรตาม คือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสัมพันธ์กัน

2. มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความปรารถนาหรือแรงผลักดันที่ทำให้นักเรียนมีความพยายามที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ อย่างดีเยี่ยม โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ

2. ปัจจัยบางประการ หมายถึง ตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ มีตัวแปรดังนี้

2.1 เจตคติต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือความศรัทธาของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เนื้อหาวิชา และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน

2.2 ความเชื่ออำนาจภายในตน หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเป็นผลจากการกระทำของตนเอง และตนเองสามารถควบคุมให้เป็นไปตามที่ตนต้องการได้

2.3 ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนต่อเป้าหมายที่ตั้งใจไว้สำหรับตนเองในอนาคต และต้องการจะทำให้สำเร็จโดยคาดคะเนจากความสามารถและสภาพของตน

2.4 ความคาดหวังของผู้ปกครอง หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับความคิดและการกระทำของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน โดยต้องการให้นักเรียนตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนและการทำงาน มีผลการเรียนดี สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐได้ ต้องการให้นักเรียนศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และประสบความสำเร็จในด้านการเรียน และมีอาชีพการงานที่ดีในอนาคต

2.5 การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การที่นักเรียนตระหนักถึงพฤติกรรมการสอนของครู อันได้แก่การกระทำหรือการแสดงออกของครูต่อนักเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลในการเรียนการสอน และการสร้างสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะต่าง ๆ

3. น้ำหนักความสำคัญ หมายถึง ค่าที่บอกให้ทราบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม

4. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี และมีวุฒิปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการวัดผลการศึกษาจำนวน 3 ท่าน ทางด้านจิตวิทยาจำนวน 2 ท่าน เป็นผู้ประเมินแบบสอบถามเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face validity)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการศึกษา ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 1.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 1.3 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
 - 1.4 การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 1.5 การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1 เจตคติต่อการเรียน
 - 2.1.1 ความหมายของเจตคติ
 - 2.1.2 ลักษณะของเจตคติ
 - 2.1.3 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 2.1.4 การวัดเจตคติ
 - 2.2 ความเชื่ออำนาจภายในตน
 - 2.2.1 ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตน
 - 2.2.2 ความสำคัญของความเชื่ออำนาจภายในตน
 - 2.2.3 จุดกำเนิดของความเชื่ออำนาจภายในตน
 - 2.2.4 ทฤษฎีการเกิดความเชื่ออำนาจภายในตน
 - 2.3 ความคาดหวัง
 - 2.3.1 ความหมายของความคาดหวัง
 - 2.3.2 องค์ประกอบของความคาดหวัง
 - 2.3.3 ลำดับของความคาดหวัง
 - 2.3.4 พลังของความคาดหวัง
 - 2.3.5 ปัจจัยที่ทำให้ความคาดหวังแตกต่างกัน
 - 2.3.6 ความคาดหวังของนักเรียนกับผู้ปกครอง
 - 2.3.7 ความรู้สึกของวัยรุ่นที่มีต่อความคาดหวังของผู้ปกครอง

2.4 การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

2.4.1 ความหมายของการรับรู้

2.4.2 ประเภทของการรับรู้

2.4.3 ลักษณะของการรับรู้

2.4.4 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

2.4.5 การวัดการรับรู้

3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

3.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สำหรับความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น ได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เมอร์เรย์ (อรรถพิณทร์ ชูชม. 2523 : 23 ; อ้างอิงจาก Murray. 1938 : 164) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) หรือความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Need for Achievement) ว่าหมายถึงความมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จ ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพยายามเอาชนะคนอื่น หรือความต้องการที่จะเพิ่มศักดิ์ศรีของตนเอง ความต้องการเหล่านี้เป็นการจูงใจให้เกิดการกระทำและนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผล

แมคเคลแลนด์ และคณะ (McClelland and Other. 1953 : 110 -111) ให้ความหมายว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างให้ประสบความสำเร็จ ด้วยมาตรฐานอันดีเลิศ (standard of excellence) และเหนือกว่าบุคคลอื่น พยายามต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อพบกับความล้มเหลว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการอยู่ในตำแหน่งที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น และต้องการความสำเร็จสูงขึ้น

แอทกินสัน (สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์. 2527 : 10 ; อ้างอิงจาก Atkinson. 1966 : 240 - 241) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่า การกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินจากตัวเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อกระทำจนสำเร็จหรือไม่พอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จก็ได้

ฮิลการ์ด (Hillgard. 1967 : 153) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ดีเยี่ยม

ลินด์เกรน (Lindgren. 1967 : 31 - 34) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) ซึ่งความต้องการดังกล่าว เปรียบได้กับความต้องการขั้นสูงของมาสโลว์ (Maslow) ที่เรียกว่า Self Actualization เป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเอง ทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด รวมทั้งศักยภาพอื่นๆ และมีความปรารถนาที่จะใช้ความสามารถและศักยภาพอย่างเต็มที่

กูต (Good.1973 : 375) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาและความพยายามอย่างสูงของนักเรียนที่จะศึกษาให้บรรลุสัมฤทธิ์ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทั่วไปของการศึกษา

๑๖ ✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 17) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่าเป็นความต้องการของบุคคลที่จะฟันฝ่าอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ และต้องการทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระเทพเวที (2532 : 48 - 50) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่ามี 2 แบบคือ แบบที่ 1 เป็นการใฝ่ความเป็นเลิศที่สนับสนุนระบบการแข่งขัน แบบที่ 2 คือ การใฝ่ความเป็นเลิศแท้ซึ่งประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ถ้าหากทำให้ดีเลิศให้ได้ที่สุดเต็มที่แห่งงานนั้นๆ ประการที่ 2 มีความเป็นเลิศเพราะดีที่สุดเต็มที่แห่งความสามารถแห่งตัวเรา และประการสุดท้าย คือ สิ่งนั้นมีความเป็นเลิศโดยเป็นสิ่งที่ดีที่สุดเกื้อกูลที่สุด เป็นประโยชน์ที่สุดแก่ชีวิตและสังคม

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2537 : 123) กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนเองวางไว้

✓ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลมีความต้องการที่จะกระทำการต่างๆ ทั้งในหน้าที่การงานและเรื่องราวส่วนตัว ให้สำเร็จ
ลุล่วง

๑๗ เพราะพรรณ เปลียนภู (2542 : 325) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการของมนุษย์ที่จะทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างดีเยี่ยม ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะตั้งมาตรฐานต่างๆ สำหรับตนเองอย่างดีที่สุด มีความมุ่งมั่นและต่อสู้เพื่อจะทำงานให้ได้ตามเป้าประสงค์ด้วยตนเอง และมีความสนใจที่จะให้ตนเองมีความเป็นเลิศ โดยไม่มุ่งหวังที่จะได้รับรางวัลหรือเกียรติยศ หรือแม้แต่การได้รับการยอมรับเป็นวงตอบแทน

๑๘ จ จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึง ความปรารถนา หรือแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลมีความพยายามที่จะทำการต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างดีเยี่ยม โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเมอร์เรย์

เมอร์เรย์ (ทศพร ประเสริฐสุข. 2525 : 26 ; อ้างอิงจาก Murray. 1938 : 152 - 266) ได้รวบรวมความต้องการทางจิตของมนุษย์ไว้ 28 ชนิด และในจำนวนนี้มีความต้องการเอาชนะและประสบผลสำเร็จ (Need for Achievement) รวมอยู่ด้วย และเป็นบุคคลแรกที่กล่าวถึงความต้องการผลสัมฤทธิ์ (N-Achievement) ว่าเป็นความต้องการทางจิตที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ต้องการเป็นผู้มีความสามารถ มีพลังจิต (Will Power) ที่จะเอาชนะอุปสรรค มุ่งมั่นที่จะทำในสิ่งที่ยากให้ประสบความสำเร็จ

1.2.2 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1961 : 36 - 62) นักจิตวิทยาสังคมแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา เป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่อง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเขาตระหนักว่าความต้องการหรือแรงจูงใจอันเป็นคุณสมบัติในตัวบุคคลนั้นมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงได้ทำวิจัยเพื่อพิสูจน์ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและทำให้สังคมนั้น ๆ เจริญรุ่งเรืองได้ โดยเขาศึกษาความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ประชาชนจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจช้า กล่าวคือ ประชาชนจะแสดงออกในรูปแบบของการขวนขวายหาหนทางฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งแตกต่างไปจากประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจช้า ที่ไม่ได้แสดงความบากบั่นพยายามหาวิธีที่จะไปสู่เป้าหมาย และเขายังพบว่า สมัยใดที่คนในชาติ โดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่มีส่วนให้การศึกษาอบรมแก่เด็ก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับสูง ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจก็จะเจริญอย่างรวดเร็วตามมา ในช่วงเวลาประมาณ 20 - 30 ปี ภายหลังสมัยนั้นด้วย และในทำนองตรงข้ามกัน สมัยใดที่คนในชาติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ภายหลังสมัยนั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจก็มักดำเนินไปอย่างเชื่องช้าเช่นกัน

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1961 : 36 - 62) ได้เน้นถึงแรงจูงใจทางสังคม 3 ประการ ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) ซึ่งก็คือความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเลิศ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จและมีความวิตกกังวลเมื่อพบกับความล้มเหลว

2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliation Motive) หมายถึงความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ต้องการเป็นที่นิยมชมชอบหรือรักใคร่ชอบพอของคนอื่น สิ่งเหล่านี้เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากบุคคลอื่น

3. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive) หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้มาซึ่งอิทธิพลที่เหนือกว่าคนอื่น ๆ ในสังคม ทำให้บุคคลแสวงหาอำนาจเพราะจะเกิดความรู้สึกว่าหากทำอะไรได้เหนือคนอื่นเป็นความภาคภูมิใจ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงจะเป็นผู้ที่พยายามจะควบคุมสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองบรรลุความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือกว่าคนอื่น

แมคเคลแลนด์ เน้นความสำคัญในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่าแรงจูงใจด้านอื่น ๆ เพราะเขาเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ

1.2.3 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแอทคินสัน

✓ แอทคินสัน (จิราภรณ์ กุณสิทธิ์. 2541 :37 ; อ้างอิงจาก Atkinson. 1964) กล่าวว่าแรงจูงใจ คือ สภาพที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลจนกว่าจะถูกกระตุ้นจากตัวชี้แนะในสภาพแวดล้อม (Situation cues) ทำให้เขาเกิดความคาดหวังขึ้น บุคคลจึงประเมินการกระทำของเขากับมาตรฐานความดีเลิศ และผลการกระทำของเขาจะออกมาว่าเขาประสบความสำเร็จประประสมความล้มเหลว ดังนั้น ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับทุกสถานการณ์ แต่จะเกิดในสถานการณ์ที่รับรู้ว่าการกระทำจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานอันดีเลิศบางอย่าง ซึ่งจะไปกระตุ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้ออกมาเป็นการกระทำ นอกจากนี้ แอทคินสัน ยังเสนอว่าการเปลี่ยนแปลงการคาดหวังโอกาสของความสำเร็จทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจ ความคาดหวังของบุคคลจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลนั้นทำงานตามเป้าหมาย และทำให้บุคคลประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในเป้าหมายนั้น และหากบุคคลนั้นมีความคาดหวังสูงจะทำให้ความตั้งใจในการทำงานเพิ่มสูงขึ้นด้วย

แอทคินสัน (McClelland. 1985 : 233 - 237 ; citing Atkinson. 1964) ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นโมเดลเชิงคณิตศาสตร์ โดยอาศัยพื้นฐานทฤษฎีการตัดสินใจ (Theory of Decision Making) เพื่อทำนายแนวโน้มของพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ แอทคินสันเชื่อว่าสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Ta) นั้นขึ้นอยู่กับผลบวกขององค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. แนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จ (Ts) ซึ่งได้มาจากผลคูณขององค์ประกอบ 3 ตัวคือ

$$Ts = Ms \times Ps \times Is$$

เมื่อ Ms คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Ps คือ การรับรู้โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จ

Is คือ ค่าของสิ่งล่อใจ (Incentive Value)

2. แนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว (Tf) ซึ่งมาจากผลคูณขององค์ประกอบ 3 ตัวคือ

$$Tf = Maf \times Pf \times If$$

เมื่อ Maf คือ แรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว

Pf คือ การรับรู้โอกาสที่จะประสบความล้มเหลว ($Pf = 1 - Ps$)

If คือ ค่าของสิ่งล่อใจที่เป็นเป้าหมายของความล้มเหลว ซึ่ง ($If = 1 - Is$)

3. องค์ประกอบซึ่งเป็นอิทธิพลจากภายนอก (Extrinsic Tendency = Text) ซึ่งทำให้บุคคลปรารถนาที่จะกระทำการกิจกรรมนั้นหรือไม่

ดังนั้น $Ta = Ts + Tf + Text$

หรือ $Ta = (Ms \times Ps \times Is) + (Maf \times Pf \times If) + Text$

แอทคินสันได้สรุปโมเดลเป็นสมการทำนาย เพื่อทำนายแนวโน้มของพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

$$Ta = (Ms - Mf) [Ps - (1 - Ps)] + Text$$

เมื่อ Ta คือ แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์

Ms คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Mf คือ ความกลัวความล้มเหลวหรือความวิตกกังวล

Ps คือ การรับรู้โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จ

Text คือ แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมที่มีอิทธิพลมาจากภายนอก

ในสมการนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของความมุ่งมั่น ความพยายาม ความอดทน เมื่อบุคคลทราบว่า จะมีการประเมินการกระทำเปรียบเทียบกับมาตรฐาน อันดีเลิศ การแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เรียกว่าพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement oriented behavior) ในที่นี้ความกลัวความล้มเหลวหมายถึง ความวิตกกังวลว่าผลของการกระทำพฤติกรรมนั้น จะประสบความล้มเหลว ทำให้ได้รับความอับอาย พฤติกรรมของผู้ที่กลัวความล้มเหลวจึงออกมาในลักษณะของการหลีกเลี่ยงความล้มเหลวคือ ไม่ยอมกระทำพฤติกรรมหรือกระทำพฤติกรรมที่ยากมากๆ ที่มีโอกาสสำเร็จได้ การรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ หมายถึง การที่บุคคลมองเห็นว่าการกระทำพฤติกรรมนั้นๆ มีความเป็นไปได้หรือโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด หรือมีความยากง่ายที่จะประสบความสำเร็จเพียงใด แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมอันมีผลมาจากการกระทำพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ เช่น การได้รับการยอมรับจากสังคม เงินทอง การได้รับความร่วมมือจากผู้อื่น

1.2.4 ทฤษฎีความสอดคล้อง (Consistency Theory)

คอรแมน (สุวรรณ ดรีชัน. 2530 : 11 - 12 ; อ้างอิงจาก Kerman. 1974 : 182 - 188) ได้อธิบายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดทฤษฎีความสอดคล้องว่าบุคคลจะเกิดความรู้สึกพอใจ ถ้าพฤติกรรมและความเชื่อของเขาสอดคล้องกัน หรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ถ้าเมื่อใดก็ตามที่เกิดความรู้สึกว่าพฤติกรรมขัดแย้งกับความเชื่อนั้นจะเกิดภาวะความไม่สมดุลขึ้น เขาจะต้องปรับความขัดแย้งให้ยุติลง โดยอาจเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นหรืออาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

ในแง่ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์บุคคลเป็นผู้ที่มีเหตุผลแยกแยะได้ระหว่างความสำเร็จและความล้มเหลว และบุคคลสามารถจะมีเหตุผลและความคิดเห็นเป็นของตนเอง ถ้าหากเขาได้ทำงานชุดหนึ่งซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันและพบว่าตนเองไม่มีความสามารถที่จะทำงานชุดนั้นๆ ทุกงาน กรณีนี้จะทำให้บุคคลสามารถที่จะประเมินความรู้ความสามารถของตนได้ แต่ถ้าหากว่าคนเดียวกันนั้นทำงานชนิดอื่นซึ่งเป็นประเภทเดียวกันกับงานที่ล้มเหลวแล้วสามารถทำได้ดี กรณีนี้เขาจะเกิดความขัดแย้งหรือความไม่สมดุลทางความคิดขึ้น เขาจะต้องคิดว่ามีอะไรผิดพลาดในประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา เขาอาจจะเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความคิดครั้งที่เคยทำงานแล้วประสบความล้มเหลว หรืออาจจะดีใจในผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานครั้งใหม่ แล้วอาจทำพฤติกรรมใหม่ซ้ำ ๆ อีก ทฤษฎีนี้มีประโยชน์มากในการที่จะเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพราะความสอดคล้องนี้มีอิทธิพลในการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์

1.2.5 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวพุทธศาสนา

ในทางพุทธศาสนา (ชัยพร วิชาวุธ. 2525 : 137) แรงผลักดันพฤติกรรมของมนุษย์ ได้แก่ ความอยาก เรียกว่า ตัณหา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 กามตัณหา หมายถึง ความอยากในสิ่งที่น่าใคร่ น่าปรารถนา น่าพอใจ ในรูป รส กลิ่น เสียง และการสัมผัส

ประเภทที่ 2 ภวตัณหา หมายถึง ความอยากที่จะเป็น อันได้แก่ อยากเป็นเศรษฐี อยากเป็นดารา อยากเป็นบัณฑิต ฯลฯ

ประเภทที่ 3 วิภวตัณหา หมายถึง ความอยากที่จะไม่เป็น อยากพ้นไปจากภาวะที่ไม่พึงปรารถนาอยากจะเป็น

ตัณหาทั้ง 3 ประเภทนี้ ทำให้เกิดอุปาทาน คือ ความยึดมั่น ถือมั่น และทำให้เกิดเจตจำนงในการทำพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น อยากเป็นเศรษฐี ก็ทำให้ยึดมั่นในความคิดเกี่ยวกับความสุขสบายของเศรษฐี ยึดมั่นที่จะทำให้ตนร่ำรวย จึงมีพฤติกรรมขยันขันแข็งในการทำมาหากิน หรือโกงกินเพื่อให้ได้เป็นเศรษฐี เป็นต้น

นอกจากนี้ในทางพุทธศาสนา (อมร รักษาสัตย์. 2522 : 62 - 63) ยังได้กล่าวถึงเนื้อหาความต้องการของมนุษย์ โดยแบ่งหยาบ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ความต้องการเบื้องต้น คือ ปัจจัย 4 อันเป็นสิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย

ประเภทที่ 2 ความต้องการทั่วไป ได้แก่ โลกธรรมทั้ง 4 คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ บารมี และเฉพาะความสุขของคฤหัสถ์จำแนกได้อีก 4 ประการคือ สุขเกิดจากการมีทรัพย์ สุขเกิดจากการใช้ทรัพย์ สุขเกิดจากการบริโภคน และสุขเกิดจากการทำงานที่ปราศจากโทษ

ความสำเร็จในการทำงานจัดอยู่ในประเภทความต้องการทั่วไป ซึ่งได้กล่าวไว้ในอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ (ความพอใจในงาน) วิริยะ (มีความเพียรในงาน) จิตตะ (เอาใจใส่จดจ่อในงาน) วิมังสา (หาทางปฏิบัติงานนั้นให้ดีที่สุด) จะเห็นว่าคนเราเมื่อมีฉันทะมีความพอใจในงาน ย่อมเกิดแรงจูงใจขึ้นในตัวเอง อันจะเป็นแรงจูงใจถาวร เพราะงานต้องอยู่กับเราชั่วชีวิต เมื่อเผชิญอุปสรรคหากเรามีอิทธิบาท 4 นี้ เราก็จะประสบความสำเร็จซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ปรารถนา

พระราชวรมุณี (2532 : 35 - 52) กล่าวว่า แรงจูงใจที่มีบทบาทสำคัญในชีวิตมนุษย์ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความปรารถนาความเป็นเลิศ (need for achievement or desire for excellence) การใฝ่ความเป็นเลิศหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มี 2 แบบคือ

แบบที่ 1 การใฝ่ความเป็นเลิศที่สนับสนุนการแข่งขัน เป็นการนึกถึงความเป็นเลิศในแง่ที่จะวัดกับคนอื่น แข่งกับคนอื่น โดยจะต้องเหนือกว่าเขา ชนะเขา ดีกว่าเขา อันนี้เรียกว่า ความเป็นเลิศเทียม ซึ่งไม่สอดคล้องกับกระบวนการศึกษา

แบบที่ 2 การใฝ่ความเป็นเลิศแท้ ไม่ใช่ความเป็นเลิศเทียม คือ ความเป็นเลิศที่ไม่จำเป็นต้องไปแข่งขัน ไปวัดกับคนอื่น ว่าดีกว่าเขา เหนือกว่าเขา ลักษณะของความเป็นเลิศที่แท้จริงมีดังนี้

ลักษณะที่ 1 คือ ถ้าทำก็ทำให้ดีเลิศ ให้ดีที่สุด เต็มที่แห่งงานนั้น ๆ หรือเรื่องนั้น ๆ ที่จะทำให้ได้ ว่างานนั้น ๆ จะดีเลิศอย่างไร

ลักษณะที่ 2 คือ ความเป็นเลิศเพราะดีที่สุด เต็มที่แห่งความสามารถของตัวเรา หมายความว่า เราจะทำอะไรทำให้ดีที่สุดของเราเท่าที่ตัวเราจะทำได้

ลักษณะที่ 3 คือ สิ่งนั้นมีความเป็นเลิศโดยเป็นสิ่งที่ดีที่สุด เกื้อกูลที่สุด เป็นประโยชน์ที่สุดแก่ชีวิตและสังคม อันนี้ไม่เป็นการแข่งขัน แต่เป็นแรงจูงใจที่เข้ากับหลักธรรมฉันท์นั่นเอง

1.3 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

กิลฟอร์ด (Guilford. 1959 : 437 - 439) กล่าวถึงลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าประกอบด้วย

1. ความทะเยอทะยานทั่ว ๆ ไป คือ ปรารถนาที่จะทำกิจกรรมนั้นให้สำเร็จ
2. มีความเพียรพยายาม ได้แก่งานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทนเต็มใจที่จะลำบากแม้ยากเพียงใดก็ตาม

แมคเคลแลนด์ (ละม้ายมาศ ศรทัตต์. 2508 : 687 - 689 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1961 : 207 - 256) ได้ทำการสำรวจและทดสอบพฤติกรรมของเด็กหนุ่มในประเทศต่าง ๆ ว่า บุคคลที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงกับบุคคลที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลต่ำนั้น มีคุณสมบัติของผู้ประกอบการแตกต่างกันอย่างไร แมคเคลแลนด์ได้พบข้อเท็จจริงว่าผู้ประกอบการที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีลักษณะดังนี้

1. มีความกล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม บุคคลประเภทนี้จะมีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว ไม่ชอบงานที่ต้องอาศัยโชคกลาง ไม่พอใจที่จะกระทำแต่สิ่งง่าย ๆ มักเลือกงานที่ยากพอสมควร (ไม่ยากจนเกินไปและไม่ยากจนเกินความสามารถที่จะทำได้สำเร็จ) เพราะเชื่อในความสามารถของตนเอง

2. มีความกระตือรือร้น ชอบทำสิ่งแปลกใหม่มีความมานะพากเพียรทำในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ

3. มีความรับผิดชอบการกระทำของตน มีความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อความพอใจของตนเอง มิใช่เพื่อหวังการได้รับคำยกย่องจากผู้อื่น ชอบมีอิสระในการคิดและการกระทำ และเรียนรู้ที่จะเผชิญกับข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา

4. ต้องการเรียนรู้จากผลการตัดสินใจของตนเอง เป็นบุคคลที่ต้องการเรียนรู้โดยเร็วที่สุดว่าการกระทำของตนได้ผลอย่างไร ถึงจะกระทำไม่ได้ดีก็ต้องการทราบผลโดยทันทีเช่นกัน เพื่อหาทางปรับปรุงการกระทำให้บรรลุเป้าหมายในครั้งต่อไป

5. มีการคาดการณ์ล่วงหน้า เป็นผู้ที่ทำงานโดยมีการวางแผนเป็นโครงการระยะยาว เล็งการณ์ไกล ทำให้สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าการทำงานแต่ละครั้งจะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เมื่อเกิดอุปสรรคจะแก้ไขอย่างไร และการทำงานแต่ละครั้งจะก่อให้เกิดผลดีและผลเสียอย่างไรบ้าง

6. มีความสันทัดในการจัดระบบงาน คือจัดระบบงานอย่างมีจุดหมายหมาย ทราบว่างานชนิดใดควรดำเนินการก่อนหลัง และงานชนิดใดสามารถเอื้อประโยชน์ต่องานชนิดอื่นเพื่อให้การทำงานแต่ละครั้งประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง อนึ่ง ในการเลือกผู้ร่วมคิดแก้ไขปัญหา ผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูง มักจะเลือกบุคคลที่มีความสามารถในงานนั้น ๆ โดยตรง มากกว่าจะเลือกเพื่อนฝูง หรือผู้ที่มีคุณสมบัติอื่น ๆ

แมคเคลแลน และวินเทอร์ (McClelland and Winter. 1969 : 104) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นดัชนีชี้บ่งถึงควมมีคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างหนึ่ง และได้กำหนดลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. ทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
2. เลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับความสามารถของตน
3. มีความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จอย่างแท้จริงไม่ใช่เกิดจากโอกาสและไม่เชื่อในสิ่งมหัศจรรย์
4. ทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตนเอง ไม่ใช่มีจุดหมายที่รางวัล

เฮอร์แมน (Herman. 1970 : 354) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. มีระดับความทะเยอทะยานสูง
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบความสำเร็จถึงแม้ผลการกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส
3. มีความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้นไป
4. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำถูกขัดจังหวะ หรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ
6. รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
8. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก

9. ต้องการให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ดีขึ้น
10. พยายามปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ของตนให้ดีขึ้น

ซูซีฟ อ่อนโคสูง (2522 : 47 - 48) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงว่าบุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. ทำสิ่งที่ยาก ๆ มีความมานะพยายาม สนุกสนาน และชอบที่จะทำกิจกรรม
2. ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ
3. มีความทะเยอทะยาน
4. ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ
5. มีจุดประสงค์ในการทำพฤติกรรมที่เด่นชัดและแน่นอน
6. พฤติกรรมที่แสดงออกจะมีเอกลักษณ์ของตัวเอง

กฤษฎา ศักดิ์ศรี (2530 : 133) ได้สรุปพฤติกรรมที่แสดงว่า บุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. ชอบทำสิ่งยาก ๆ
2. ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ
3. มีความทะเยอทะยาน
4. ต้องการปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
5. มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่เด่นชัดแน่นอน
6. พฤติกรรมที่แสดงออกจะมีเอกลักษณ์ของตัวเอง
7. เป็นผู้ทำงานมีแผน
8. เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง (Level of Aspiration)
9. มีมานะพยายาม มานะบากบั่น พยายามเอาชนะความล้มเหลวต่าง ๆ พยายาม

ไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

พรณี ซูทัย เชนจิต (2538 : 513 - 514) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ดังนี้

- 1) ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

1. เป็นผู้มีความมานะบากบั่นพยายาม ที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่าง ๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง
2. เป็นผู้ทำงานมีแผน
3. เป็นผู้ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

2) ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

1. เป็นผู้ที่ทำงานแบบไม่มีเป้าหมาย
2. ตั้งเป้าหมายไปในวิถิทางที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว อาจจะตั้งเป้าหมายง่ายหรือยากเกินไป ตั้งเป้าหมายไว้ง่ายเพื่อป้องกันไม่ให้ผิดหวัง ส่วนพวกที่ตั้งเป้าหมายไว้ยากเกินไปนั้น เพราะรู้ว่าอาจจะต้องล้มเหลวอีก แต่ล้มเหลวเพราะการทำงานยากรักษาหน้าของตัวเองไว้ดีกว่า
3. ตั้งระดับความคาดหวังไว้ต่ำ

เพราะพรณ เปลิยนญ์ (2542 : 325 - 326) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. ลักษณะนิสัยเป็นผู้ที่แสดงความกล้าเสี่ยงที่จะทำสิ่งต่างๆ โดยไม่กลัวผิด ชอบการแข่งขันต่อสู้เพื่อเอาชนะสิ่งต่างๆ ต้องการเอาชนะอุปสรรค มีความทะเยอทะยาน มีความพยายาม มีกำลังใจที่จะเอาชนะความเบื่อหน่าย และความเหนื่อย
2. ลักษณะทางสังคมคือต้องการความมีชื่อเสียงในสังคม
3. ด้านความต้องการ มีความต้องการความสุขสบายทางกาย ความมั่งคั่งสมบูรณ์ และครอบครองสิ่งต่างๆ มากกว่าผู้อื่น
4. เป็นผู้ที่ต้องการทำกิจกรรมให้มีมาตรฐานสูงสุด ต้องการทำสิ่งต่างๆ ให้ได้ดี และการทำกิจกรรมต่างๆ ให้ได้ดีนั้นเพื่อให้มีมาตรฐานสูงส่ง
5. ทศนคติเกี่ยวกับความสำเร็จ พยายามทำสิ่งยาก ๆ ให้สำเร็จอย่างดี
6. ความเป็นอิสระ เช่นต้องการความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างรวดเร็วเป็นตัวของตัวเอง ดำเนินการตามการตัดสินใจของตนเอง ต้องการเป็นคนที่ไม่แปลกไปจากคนอื่น หรือมีสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เหมือนผู้อื่น
7. ความรู้สึกผิด (Guilt) จะรู้สึกไม่สบายใจเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการคือ ทำสิ่งใดไม่ได้ดีอย่างที่ตั้งใจและทำผิด (ถ้าเป็นความรู้สึกผิดด้านอื่น จะพิจารณาว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ)
8. ความต้องการความรู้ อยากได้ความรู้ อยากมีความเข้าใจ และสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี
9. จุดมุ่งหมายในชีวิต เป็นผู้มีความหวัง ต้องการความสำเร็จในชีวิต ต้องการรางวัลยิ่งใหญ่ในอนาคตมากกว่ารางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ได้รับในปัจจุบัน
10. เป็นผู้ที่มีความใส่ใจกับความเป็นไปได้ ของความสำเร็จในงานที่ทำอยู่สามารถทำนายสถานการณ์ได้อย่างเฉียบแหลม
11. เป็นผู้ได้รับความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว

จากแนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงข้างต้นพอสรุปได้ว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงควรมีลักษณะดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายในชีวิต มีความหวัง และตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง
2. มีจุดประสงค์ในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจน
3. เป็นผู้ทำงานมีแบบแผน
4. มีความทะเยอทะยานสูง
5. มีความมานะ พากเพียร พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลว เพื่อไปให้ถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
6. ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ
7. ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ และต้องการความมีชื่อเสียง
8. ความเป็นอิสระ และมีพฤติกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

1.4 การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอนกกุล กริแสง (2521 : 125 - 129) ได้เสนอแนะการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. ใช้คำชมเชยหรือคำในที่ที่เหมาะสม
2. มีการทดสอบบ่อยครั้ง
3. ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
4. ใช้วิธีการที่แปลกและใหม่เพื่อเร้าใจเด็ก
5. ให้รางวัลล่วงหน้าเพื่อยั่วให้พยายามมากขึ้น
6. ใช้ตัวอย่างจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยเป็นอย่างดี
7. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน
8. ใช้เกมและการเล่นละครเข้ามาช่วยในการสอน
9. ลดการทำเด่นของนักเรียน
10. ลดสถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนไม่พอใจ

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และ สุณีย์ วีระดากร (2533 : 29) กล่าวถึงวิธีสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้หลายวิธี ดังนี้

1. การเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ อาจทำได้โดย
 - 1) การเร้าให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น
 - 2) ให้หลีกเลี่ยงความกังวลในระดับที่เหมาะสม ทำให้เกิดการเสาะแสวงหาความรู้
2. การแข่งขันและร่วมมือ
3. การชมเชยและคำเหนี่ยวนำ

4. การให้นักเรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเอง
5. การตั้งระดับความมุ่งหวังให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง
6. การให้รางวัลและการลงโทษ

๑. พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 149 - 150) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ควรศึกษาความต้องการของเด็กแต่ละวัย และจัดเนื้อหาวิชาให้สนองความต้องการของเด็ก เนื้อหาที่สอนควรเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง และมีความหมายสำหรับเด็ก
2. ก่อนเริ่มเข้าสู่บทเรียนควรมีวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อดึงความสนใจ และบอกให้เด็กทราบถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน
3. ควรแนะนำให้เด็กเริ่มหัดวางแผนเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง เพราะคนที่เรียนหรือทำงานอย่างมีเป้าหมายจะกระทำด้วยความตั้งใจ
4. บรรยากาศในการเรียนการสอนควรมีการโต้ถาม มีการอภิปรายและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น มีการรับฟังและทำความเข้าใจ ตลอดถึงมีการยอมรับซึ่งกันและกัน
5. ใช้วิธีการเสริมแรงตามความเหมาะสมตามความจำเป็น เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และบางครั้งอาจลบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะรางวัล คำชมเชย การยิ้ม การพยักหน้า การให้ความเอาใจใส่ นับว่าเป็นตัวเสริมแรงที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก
6. ให้การทดสอบ การทดสอบจะเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เด็กเอาใจใส่ต่อบทเรียน และมีความตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา
7. ให้ทราบผลการทดสอบอย่างทันท่วงที การให้เด็กทราบผลการทดสอบอย่างทันท่วงทีว่าสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ไปนั้นมีความเข้าใจถ่องแท้เพียงใด มีสิ่งใดที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้เด็กต้องเอาใจใส่ติดตามเนื้อหาวิชาอยู่ตลอดเวลา
8. การพานักเรียนออกไปทัศนศึกษา หรือ การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่กระตุ้นความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี
9. การสอนหรือการมอบหมายกิจกรรม ให้เด็กปฏิบัติและติดตามผลจนเด็กทำงานนั้นสำเร็จ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอน เพราะความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับเด็กในครั้งหนึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดกำลังใจที่จะเรียนรู้ในคราวต่อไป

สุรางค์ โค้วตระกูล (2537 : 129 - 131) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียนว่าอาจแบ่งออกเป็น 3 อย่างดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงวิธีสอนของครูโดยตรง
2. ทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้
3. ทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้

1.การปรับปรุงวิธีสอนของครูโดยตรง

วิธีการที่นักจิตวิทยาการศึกษา เชื่อว่าเป็นการช่วยส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียน มีดังนี้

1.1 ครูควรจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ท้าทายความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน

1.2 บอกวัตถุประสงค์เฉพาะของบทเรียนให้นักเรียนทราบ

1.3 พยายามให้งานแก่นักเรียนตามความสามารถ และให้โอกาสนักเรียนทุกคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนรู้

1.4 พยายามให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน และแนะนำให้นักเรียนใช้ข้อมูลย้อนกลับช่วยปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

1.5 พยายามพบนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยนักเรียนวิเคราะห์สาเหตุความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของนักเรียน

1.6 ใช้หลักการในการอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ช่วยเหลือนักเรียน

1.7 บรรยากาศของห้องเรียนต้องปราศจากการขู่เข็ญ หรือต้องเป็นบรรยากาศที่นักเรียนให้ความไว้วางใจในครูว่าเป็นผู้ที่คอยเอื้อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ

1.8 ใช้หลักการสอนของนักจิตวิทยามนุษยนิยม มาสโลว์ ที่กล่าวว่า "นักเรียนจะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อความต้องการพื้นฐานที่ต้องการสมปรารถนา"

1.9 ครูจะต้องเป็นผู้ที่เป็นตัวแบบในการแสดงความกระตือรือร้นในเวลาที่สอน

2. การทำงานร่วมกับนักเรียนเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์พบว่า ลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ ความรับผิดชอบในงานที่ตนทำ นักเรียนส่วนมากต้องการความช่วยเหลือจากครูในการสนับสนุนให้รับผิดชอบในงานที่ตนทำ ซึ่งอาจทำได้ดังต่อไปนี้

2.1 ช่วยนักเรียนในการตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ

2.2 ช่วยนักเรียนให้รู้จักวางแผนในการทำงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2.3 ช่วยนักเรียนให้รู้จักประเมินผลของงานที่ทำ และนำข้อมูลย้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น

2.4 ช่วยนักเรียนในการวิเคราะห์สาเหตุของความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ

2.5 ช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความพยายามในการทำงาน

2.6 ช่วยนักเรียนให้ค้นพบความสามารถพิเศษของตนในวิชาต่างๆ เช่น ความสามารถทางภาษา คณิตศาสตร์ และช่วยนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้วิชานั้นๆ

2.7 ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล เกี่ยวกับการตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ใกล้เคียงกับระดับความสามารถของตน นักเรียนบางคนอาจตั้งสมมติฐานความเป็นเลิศในการทำคะแนนสูงสุด บางคนตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ได้คะแนนสูงกว่าปานกลาง เป็นต้น

2.8 ช่วยนักเรียนจัดเวลาทำการบ้านดูหนังสือที่บ้านและการเตรียมตัวสำหรับสอบ

3. การทำงานร่วมกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน

จากการศึกษาสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมหาวิทยาลัยจอห์น-ฮอปคินส์ พบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญมาก ผู้ปกครองที่เอาใจใส่ในการทำการบ้านของนักเรียนและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนในโรงเรียน ฉะนั้นการทำงานร่วมกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้จึงสำคัญมาก ในกรณีนี้ ครูอาจจะใช้วิธีต่อไปนี้

3.1 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมาพบ และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน

3.2 วางแผนร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้เวลาของนักเรียนเวลาอยู่บ้านให้เป็นประโยชน์

3.3 ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง เกี่ยวกับการทำงานของนักเรียนให้ผู้ปกครองช่วยดูว่านักเรียนจะต้องทำการบ้านให้เสร็จ ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาควรจะช่วยสอน หรือหาครูมาสอนพิเศษเพื่อนักเรียนจะได้ไม่เรียนล้าหลังเพื่อนหรือขาดความสนใจ

3.4 ในกรณีที่ผู้ปกครองจะต้องให้นักเรียนช่วยทำงานบ้าน ครูควรอธิบายให้ผู้ปกครองทราบถึงความจำเป็นที่นักเรียนจะต้องมีเวลาทำการบ้าน

3.5 สนับสนุนให้ผู้ปกครองร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

1.5 การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นพลังทางจิตของบุคคลซึ่งอาจวัดได้หลายวิธี แมคเคลแลนด์ (งามตา วนิทานนท์. 2534 : 340 - 349 ; อ้างอิงจาก McClelland, et al. 1966) ได้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลด้วยวิธีการที่เมอร์เรย์เคยใช้คือใช้แบบทดสอบทีเอที (Thematic Apperception Test ; TAT) ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องราวจากภาพ เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า วิธีการเล่าเรื่องจากภาพ เป็นวิธีการที่บ่งชี้ถึงความแปรเปลี่ยนของสถานการณ์และอารมณ์ของบุคคลได้อย่างฉับไว จึงกลายเป็นปัญหาสำคัญในการใช้วิธีการนี้บ่งชี้ถึงปริมาณแรงจูงใจเฉพาะ

อย่าง ดังนั้นในระยะแรกของการศึกษาปริมาณแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคล แมคเคลแลนด์ และคณะจึงได้ใช้สถานการณ์ที่จัดกระทำขึ้นในห้องทดลอง กระตุ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้ถูกศึกษา และศึกษาผลของแรงจูงใจจากเนื้อหาจินตนาการที่บรรยายเกี่ยวกับภาพในแบบทดสอบที่เอทีแต่ละภาพ แมคเคลแลนด์และคณะพัฒนาระบบให้คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของลักษณะจินตนาการใฝ่สัมฤทธิ์ที่บุคคลแสดงออกมาเป็นคำบรรยายภายใต้สถานการณ์ในการวิจัยเชิงทดลองมากกว่าหนึ่งสถานการณ์ที่จัดกระทำขึ้นอย่างระมัดระวัง

ตัวอย่างสถานการณ์จัดกระทำที่กระตุ้นความต้องการสัมฤทธิ์ผลของบุคคลได้ในระดับสูงต่ำต่างกันอย่างเด่นชัดคือ สถานการณ์หย่อนใจกับสถานการณ์ล้มเหลว สถานการณ์หย่อนใจหรือสบายใจ (relaxed condition) เป็นสถานการณ์ที่ผู้วิจัยจัดให้นักศึกษากลุ่มหนึ่งทำแบบทดสอบและอธิบายให้ทราบว่า แบบทดสอบดังกล่าวกำลังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงให้ดีขึ้น คำตอบที่ได้จากนักศึกษาจะนำไปใช้เพื่อปรับปรุงแบบทดสอบให้สมบูรณ์ขึ้น สถานการณ์หย่อนใจนี้จัดสร้างขึ้นเพื่อทำให้บรรยากาศของความใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำสุดก่อนลงมือเขียนบรรยายภาพในแบบทดสอบที่เอที ส่วนสถานการณ์ล้มเหลว (failure condition) เป็นสถานการณ์ที่นักศึกษาได้รับการอธิบายว่าแบบทดสอบที่นำมาให้ทำเป็นแบบทดสอบมาตรฐานวัดระดับสติปัญญาและความเป็นผู้นำ และต่อมานักศึกษากลุ่มนี้ได้รับทราบว่าตนไม่ผ่านการทดสอบก่อนที่จะลงมือเขียนบรรยายภาพในแบบทดสอบที่เอที จากนั้นผู้วิจัยจะจัดให้ผู้ถูกศึกษาทั้งสองกลุ่มดูภาพในแบบทดสอบ ซึ่งเป็นภาพบุคคลในเหตุการณ์คลุมเครือประมาณ 4-5 ภาพ โดยเปิดโอกาสให้ดูภาพละประมาณ 20 วินาที เพื่อกระตุ้นให้ผู้ถูกศึกษาเขียนอธิบายถึงความคิด ความต้องการ และการกระทำของตัวเองในภาพทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต เป็นเรื่องราวสั้น ๆ (ประมาณ 5 - 6 ประโยค) โดยกำหนดเกณฑ์ในการเขียนบรรยายภาพตามคำถามต่อไปนี้

- 1) กำลังเกิดเหตุการณ์อะไรในภาพ คนในภาพคือใคร
- 2) มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นก่อนหน้านี้
- 3) ภาพนี้ทำให้คุณนึกถึงอะไร อะไรคือสิ่งที่คุณต้องการ
- 4) จะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นต่อไป และจำทำอย่างไร

เมื่อผู้ถูกศึกษาบรรยายภาพทุกภาพเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำคำตอบของแต่ละคนมาตีความหมายและให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแนวคิดและเนื้อเรื่องที่บรรยายเกี่ยวข้องกับลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพียงใด เพื่อบ่งชี้ถึงปริมาณความรุนแรงของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลที่ถูกศึกษา โดยพิจารณาให้คะแนนจากเนื้อหาจินตนาการใฝ่สัมฤทธิ์ที่แสดงออกมาในประโยคต่าง ๆ ที่บรรยายถึงภาพเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ใน 10 ด้านดังต่อไปนี้

- 1) แสดงความต้องการอย่างเด่นชัดที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จด้วยตนเอง
- 2) มีความคาดหวังในความสำเร็จของงาน
- 3) มีความคาดหวังในความล้มเหลวของงาน
- 4) มีการพิจารณาดำเนินการเพื่อไปสู่เป้าหมายว่าควรดำเนินการตามขั้นตอนอะไรบ้าง
- 5) บอกวิธีการที่กระทำแล้วจะประสบความสำเร็จ
- 6) บอกวิธีการที่กระทำแล้วจะประสบความล้มเหลว
- 7) พิจารณาสິงที่อาจจะขัดขวางการทำงานของตน หรือปัญหาในการทำงาน
- 8) สามารถรับรู้ถึงปัญหาทั้งปัญหาภายนอกตน เช่น กฎระเบียบมาก ไม่มีระเบียบ ในการใช้จ่ายเงินบางประเภท งบประมาณไม่พอ เป็นต้น และปัญหาภายในตน เช่น ขาดความรู้ความชำนาญ ขาดความสามารถ ขาดความพยายาม เป็นต้น
- 9) เมื่อคาดว่าจะทำงานสำเร็จก็เกิดความยินดี พอใจ มีความสุข และเมื่อคาดว่าจะทำงานล้มเหลวก็เกิดความเศร้าเสียใจและคิดหาทางปรับปรุงใหม่
- 10) มีข้อความที่แสดงให้เห็นว่าความใฝ่สัมฤทธิ์เป็นจุดเด่นหรือเป็นศูนย์กลางของความคิดนั้น ๆ หรือเป็นจุดเด่นของเรื่องนั้น ๆ ที่เขียนบรรยายออกมา

เมื่อผู้ถูกศึกษาเขียนบรรยายเรื่องราวจากภาพในลักษณะที่ตัวเอกของเรื่องกำลัง ขวนขวายต่อสู้เพื่อเอาชนะคู่แข่ง พยายามศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานบางอย่างให้สำเร็จลุล่วง ไปอย่างดี หรือทำงานหนักเพื่อจะได้รับการเลื่อนขั้นหรือเลื่อนตำแหน่ง การแสดงจินตนาการ ในลักษณะดังกล่าวของผู้เขียนบรรยายเรื่องจากภาพสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทางจิตใจที่ผูกพัน อยู่ในเรื่อง ความใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับที่หมายความว่าตัวของเขาเองคือผู้ที่ต้องการประสบความสำเร็จอย่างมากนั่นเอง

จนถึงปัจจุบันข้อค้นพบต่าง ๆ เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลส่วนใหญ่ ได้มา ด้วยการวัดแบบนี้ อย่างไรก็ตาม ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ (งามตา วนิทนานนท์. 2534 : 361 ; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ. 2530) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การวัด ด้วยวิธีการเล่าเรื่องราวจากภาพในแบบทดสอบทีเอที นั้นสังเกตจากการให้คะแนนในคู่มือของ แมคเคลแลนด์ และคณะ แล้วเหมาะที่จะใช้วัดกับผู้ถูกศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่ และมีการศึกษาค่อนข้างดี เพราะคนลักษณะนี้สามารถจะเขียนเล่าเรื่องราวลักษณะต่าง ๆ ได้ค่อนข้างสมบูรณ์ และแบบทดสอบทีเอที นี้สามารถวัดกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงได้อย่างละเอียด แต่สำหรับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ค่อนข้างต่ำหรือต่ำมากอาจวัดได้ไม่ละเอียดเท่าที่ควร จึงเป็นไปได้ว่า บุคคลสองกลุ่มหลังนี้จะได้คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นศูนย์เท่ากัน

วิธีการที่ใช้วัดปริมาณแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อีกวิธีหนึ่งคือการวัดโดยให้ผู้ตอบรายงานเกี่ยวกับตนเองในแบบวัดปรนัยเนื่องจากมีข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่าการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยแบบวัดประเภทเล่าเรื่องราวจากภาพในแบบทดสอบทีเอทีของแมคเคลแลนด์ มีปัญหาในเรื่องให้ค่า

ความเชื่อมั่นได้ในระดับต่ำ และขาดความเที่ยงตรงเมื่อตรวจสอบจากสภาวะการณที่เกียวข้อง
 เฮอร์แมน (งามตา วนิทานนท์. 2534 : 345 -347 ; อ้างอิงจาก Herman. 1970 : 353 citing
 Kerlinger. 1966) ได้สร้างแบบสอบถามประเภทมีข้อความให้เลือกขึ้นโดย คำถามทั้งหมด
 ครอบคลุมคุณลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 10 ประการดังนี้

- 1) เป็นบุคคลที่มีความทะเยอทะยานใฝ่สูงในระดับที่ไม่เกินความสามารถของผู้นั้น ที่
 จะทำงานให้สำเร็จ
- 2) เลือกงานที่มีโอกาสทำสำเร็จได้สูงเมื่อผลลัพธ์ของการกระทำขึ้นกับปัจจัยภายนอก
 อย่างมาก เช่น โชค
- 3) มีความอดสาหะพยายามเพื่อเลื่อนชั้นทางสังคม
- 4) ยืนหยัดอยู่เป็นเวลานานเมื่อเผชิญกับงานที่มีความยากปานกลาง
- 5) เมื่อถูกขัดขวางขณะกำลังพยายามทำงานอย่างหนึ่งให้สำเร็จ ก็ไม่ย่อท้อ พยายาม
 ตั้งต้นทำงานนั้นต่อไปอีก
- 6) เป็นผู้ที่รับรู้เกี่ยวกับเวลาที่เคลื่อนผ่านไป และรู้สึกว่สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
- 7) ทศนะในเรื่องเวลาของบุคคลมุ่งที่อนาคตเป็นส่วนใหญ่
- 8) การเลือกผู้ร่วมทำงานกระทำโดยพิจารณาความสามารถของบุคคลเป็นสำคัญ
- 9) ชอบให้ผู้อื่นรับรองตนด้วยผลงานที่มีประสิทธิภาพ
- 10) เป็นบุคคลที่ทำงานดี

จากข้อคำถามที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ดังกล่าวจำนวน 92 ข้อ และได้ไปทดสอบกับ
 กลุ่มตัวอย่างของเขาแล้วนำมาวิเคราะห์แบบกลุ่ม (Cluster analysis) เพื่อเลือกข้อคำถามที่มี
 คุณภาพดีไว้ใช้ในแบบทดสอบได้ข้อคำถามทั้งหมด 29 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82
 และมีค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (discriminant validity) อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ เฮอร์แมน
 (งามตา วนิทานนท์. 2534 : 345 -347 ; อ้างอิงจาก Herman. 1970 : 353 citing Kerlinger.
 1966) ได้พยายามพิสูจน์คุณภาพของเครื่องมือวัดนี้ด้วยการวิจัยเชิงทดลอง 2 ครั้ง ผลการ
 ทดลองทั้งสองครั้งแสดงให้เห็นว่าคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ได้จากการวัดแบบปรนัยของเฮอร์
 แมนนี้ มีลักษณะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์และพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่าคะแนนที่ได้จากแบบ
 ทดสอบที่เอที

ตัวอย่าง ข้อคำถามแบบปรนัยที่เฮอร์แมนใช้ในการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคล

0) การทำงานเป็นสิ่งที่

- ☐ ฉันไม่ชอบเลย
- ☐ ถ้าเรื่องนี้จะไม่ได้ฉันก็จะไม่ทำ
- ☐ ฉันทำเป็นบางครั้ง
- ☐ ฉันชอบทำ
- ☐ ฉันชอบทำมาก

00) ฉันพบว่าชีวิตที่ไม่ต้องทำงานใด ๆ ทั้งสิ้นเป็นชีวิตที่

- ☐ เป็นอุดมคติสำหรับฉัน
- ☐ น่าสุขสบายมาก
- ☐ น่าสบาย
- ☐ น่าเบื่อหน่าย
- ☐ น่าเบื่อหน่ายมาก

000) เมื่อทำบางสิ่งบางอย่างที่ยาก

- ☐ ฉันจะเลิกทำเร็วที่สุด
- ☐ ฉันจะเลิกทำเร็ว
- ☐ ฉันจะเลิกทำค่อนข้างเร็ว
- ☐ ฉันจะไม่เลิกทำเร็วนัก
- ☐ ฉันมักจะทำไปโดยตลอด

สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ (2527 : 31) กล่าวว่า การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นการวัดบุคลิกภาพด้านหนึ่ง ซึ่งการวัดบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่วัดได้ยากเมื่อเปรียบเทียบกับ การวัดในสิ่งอื่นๆ นักจิตวิทยาได้พยายามสร้างเครื่องมือขึ้นมาเพื่อวัดบุคลิกภาพซึ่งสามารถใช้วัดบุคลิกภาพตามลักษณะที่ต้องการจะวัด สำหรับวิธีการวัดบุคลิกภาพนั้น ม.ล.ดุษฎี ชุมสาย (สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์. 2527 : 31 - 32 ; อ้างอิงจาก ดุษฎี ชุมสาย, ม.ล. 2508 : 364 - 367) ได้กล่าวสรุปไว้ว่ามีอยู่ 5 วิธีคือ

1. วิธีสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนงตั้งแต่ประสบการณ์อันซับซ้อน เช่น พฤติกรรมของคนซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตพิจารณาให้ได้เรื่องราวละเอียดถี่ถ้วนยาก เราต้องสังเกตเพียงปฏิกิริยาอันใดอันหนึ่งเป็นคราวๆ ไป

2. วิธีทดสอบ การทดสอบประกอบด้วยข้อความต่างๆ หลายสิบข้อที่ผู้ทดสอบตั้งขึ้นโดยถือเอาปกติวิสัยของคนทั่วไปเป็นมาตรฐาน ซึ่งบางข้อเป็นคำถามเกี่ยวกับความกลัว

ความวิตกกังวล ความนิยมในลัทธิ การเมือง หรือเศรษฐกิจ ความสนใจในสิ่งต่างๆ หรือ ปฏิบัติที่คนทำอยู่เสมอๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้นๆ เป็นต้น ผู้ถูกทดสอบต้องร่วมมือร่วมใจกับผู้ทดสอบในการตอบคำถามต่างๆ เพื่อให้การสอบได้ผลตามวัตถุประสงค์

3. การประมาณค่า โดยการเลือกลักษณะบุคลิกภาพที่เป็นเครื่องเช็ดชูให้บุคลิกภาพเด่นสะดุดตา เช่น ความสงบเสงี่ยม แล้วหลายๆ คนช่วยกันประมาณค่าว่าบุคลิกภาพของผู้ถูกประมาณค่าอันนั้นตกอยู่ในขั้นไหน คือ มีความสงบเสงี่ยมมากน้อยเพียงใด

4. การวิเคราะห์ตัวเอง คือ การประมาณค่าตนเอง แบบวิเคราะห์ตนเองจะเป็นคำถามแบบปรนัย จะเป็นประโยชน์ในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน

5. การสัมภาษณ์ มีหลักคล้ายๆ กับการวิเคราะห์ตัวเอง ต่างกันที่ผู้สัมภาษณ์มาตั้งคำถามให้เราคิดตามเพื่อให้เราวิเคราะห์ตัวเอง ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้จัดบันทึกและประมาณค่าบุคลิกภาพของเขา ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่วิตวุ่นว่าถูกสอบบุคลิกภาพ

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 เจตคติต่อการเรียน

2.1.1 ความหมายของเจตคติ

สิ่งที่เป็นสิ่งที่โน้มน้าวพฤติกรรมของบุคคลคือ "Attitude" ซึ่งมาจากภาษาละตินว่า Aptus เดิมใช้คำว่า "ทัศนคติ" ต่อมาเปลี่ยนเป็น "เจตคติ" แต่ปัจจุบันใช้คำว่า "เจตคติ"

มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั้งต่างประเทศและในประเทศได้ให้ความหมายของคำว่าเจตคติ (Attitude) ไว้มากมายแตกต่างกันไปตามทฤษฎี ความเชื่อและทัศนะของแต่ละบุคคลดังต่อไปนี้

เทอร์สโตน (Edward. 1957 : 2 ; citing Thurstone. 1946) กล่าวว่า เจตคติเป็นระดับความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Psychological object) ซึ่งอาจจะเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทความ องค์การ ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้ผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย

ฟิชบาย (Fishbien. 1967 : 8) กล่าวว่า เจตคติเป็นสภาพความพร้อมของการจัดรูปแบบของจิตใจและประสาท ตลอดจนประสบการณ์ พฤติกรรมของบุคคลในการตอบสนองต่อวัตถุและสถานการณ์ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

คาร์เพลน (Kaplan. 1965 : 154) กล่าวว่า เจตคติ เป็นความโน้มเอียงหรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะที่แน่นอน ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความจริงและการตัดสินใจอย่างรอบคอบ แต่แท้ที่จริงแล้ว เจตคติส่วนใหญ่จะเกิดจากอารมณ์ที่มีต่อบุคคล ความคิด และสิ่งต่าง ๆ ทันท่วงที โดยไม่ค่อยคำนึงถึงความเป็นจริงของสถานการณ์เหล่านั้น

กูต (Good. 1973 : 59) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความรู้สึกของคนเราที่มีความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวในด้านความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งนั้น

กิลฟอร์ด (Guilford. 1975 : 456 – 457) กล่าวว่า เจตคติ คือ การที่บุคคลมีความโน้มเอียงในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สนับสนุนหรือไม่สนับสนุนต่อการกระทำในสังคม หรือสิ่งที่มีอยู่ในสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง

นิวแมน และนิวแมน (Newman and Newman. 1983 : 54) กล่าวว่า เจตคติ เป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกต่อเป้าหมายที่กำหนด ทั้งในทางบวกหรือทางลบ

อนาสตาซี (Anastasi. 1986 : 541) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะแสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ เช่น เชื้อชาติ สถาบัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง (2518 : 3) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกอย่างมั่นคงต่อบุคคลหรือสถานการณ์ใด ๆ ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดี (Positive) ชัดแจ้ง (Negative) หรือเป็นกลาง (Neutral) ก็ได้ ซึ่งเป็นผลของการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ดีหรือเลวของบุคคลหรือสถานการณ์นั้น ๆ

พรณี ชูทัย (2522 : 195) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกทั้งที่พอใจ และไม่พอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนสนองตอบต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันไป

กมลรัตน์ หล้าสูงรัง (2527 : 172) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้ และประสบการณ์ และแสดงสภาวะของร่างกายและจิตใจในด้านความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสองลักษณะ กล่าวคือ แสดงความพร้อมที่จะเข้าไปหาเมื่อเกิดความรู้สึกชอบ เรียกว่า เจตคติทางบวก หรือแสดงความพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบ เรียกว่า เจตคติที่ไม่ดีหรือทางลบ

สุรางค์ โค้วตระกูล (2537 : 246) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของหรือความคิด (Ideas) เจตคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใดก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติลบก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (2538 : 217) ให้ความหมายของ เจตคติ คือ ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

บุญศรี คำชาย (2540 : 159) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดที่บุคคลมีต่อวัตถุ เหตุการณ์หรือบุคคลอื่น ๆ ซึ่งอยู่ล้อมรอบตัวเราต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือทางคัดค้านก็ได้

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 54) กล่าวว่า เจตคติหรือทัศนคติ เป็นความรู้สึกเชื่อ ศรัทธา ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่ง

อาจจะเป็นไปได้ในทางดีหรือไม่ดีก็ได้ เจตคติยังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นเจตคติจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

จากความหมายของเจตคติข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติหมายถึง ความรู้สึกเชื่อ หรือศรัทธาของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเป็นผลมาจากประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวก ทางลบ หรือเป็นกลาง

2.1.2 ลักษณะของเจตคติ

1. ซอร์และไรท์ (ลัวัน สายยศ. และ อังคณา สายยศ. 2543 : 57-59 ; อ้างอิงจาก Show and Wright. 1967) ได้รวบรวมลักษณะทั่วไปหรือมิติของเจตคติจากแนวความคิดของนักจิตวิทยาหลายคน ส่วนใหญ่แล้วมองเจตคติมีลักษณะดังนี้

1. เจตคติขึ้นอยู่กับการประเมินมโนภาพของเจตคติ แล้วเกิดเป็นพฤติกรรมแรงจูงใจ เจตคติเป็นเพียงความรู้สึกโน้มน้าวจากการประเมินยังไม่ใช่พฤติกรรม ตัวเจตคติเองไม่ใช่แรงจูงใจ แต่เป็นตัวการทำให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมแต่ถ้าแสดงออกเป็นพฤติกรรมแล้วจะเป็นลักษณะ 4 กลุ่ม คือ Positive – approach ตัวอย่างเช่น ความเป็นเพื่อน ความรัก ฯลฯ Negative - approach ตัวอย่างเช่น การโจมตี ตำรา ตำลึง ฯลฯ Negative – avoidance ตัวอย่างเช่น ความกลัว ความเกลียด ฯลฯ ประเภทนี้เป็นเจตคติที่ไม่ดีแบบไม่อยากจะพบเห็นหน้าคืออยากหลีกเลี่ยงให้ไกลนั่นเอง และอีกกลุ่มหนึ่ง คือ Positive – avoidance เป็นลักษณะเจตคติดีทางบวกแต่ก็อยากจะหลบหลีกเลี่ยงหรือไม่รบกวน ตัวอย่างเช่น การปล่อยให้เขาอยู่เงียบ ๆ เมื่อเขามีทุกข์ เป็นต้น

2. เจตคติเปลี่ยนแปรความเข้มข้นตามแนวของทิศทาง ตั้งแต่บวกจนถึงลบนั้นคือเป็นการแสดงความรู้สึกว่าไปทางบวกมากหรือน้อย ไปทางลบมากหรือน้อย ความเข้มข้นศูนย์ก็คือไม่รู้สึกละเลย หรือเป็นกลางระหว่างบวกกับลบ แต่จุดที่เป็นกลางนั้นเป็นปัญหาต่อการแปลผล เพราะตามธรรมชาติจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการตอบ (Central error) บางคนไม่คิดอะไรมักจะชี้ตกลงตรงกลางก็มีมาก

3. เจตคติ เกิดจากการเรียนรู้มากกว่ามีมาเองแต่กำเนิด เจตคติ เกิดจากการเรียนรู้สิ่งที่ ปฏิสัมพันธ์รอบตัวเรา ซึ่งเป็นเป้าเจตคติทั้งหลาย ถ้าเรารู้ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติทางดี ถ้าเรารู้ว่าสิ่งนั้นไม่มีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติไม่ดี สิ่งใดเราไม่เคยรู้จักไม่เคยเรียนรู้เลยจะไม่เกิดเจตคติ เพราะไม่ได้ศึกษารายละเอียดของสิ่งนั้น การเรียนรู้เป้าเจตคติอาจผ่านตัวจริงหรือผ่านสื่อทั้งหลายที่มีต่อเป้าเจตคติตัวจริงก็ได้ สามารถเกิดเจตคติขึ้นได้

4. เจตคติขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติหรือกลุ่มสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง สิ่งเร้าทั้งหลายอาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถาบัน มโนภาพ อุดมการณ์ อาชีพหรือสิ่งอื่น ๆ ก็ได้ เจตคติจะมีลักษณะเป็นอย่างไรจึงขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติที่ได้สัมผัสเรียนรู้มามากน้อยแตกต่างกันเป็นสำคัญ

เป้าเจตคติที่มีลักษณะเป็นกลุ่มใกล้เคียงกัน จะมีเจตคติแตกต่างจากเป้าเจตคติที่มีลักษณะของกลุ่มแตกต่างกันมาก

5. เจตคติมีค่าสหสัมพันธ์ภายในเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่ม นั่นคือกลุ่มที่มีลักษณะเดียวกัน เจตคติจะมีความสัมพันธ์กันสูง กลุ่มที่มีลักษณะต่างกันเจตคติจะมีความสัมพันธ์กันต่ำ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีเจตคติดีต่อสิ่งเดียวกันย่อมมีความสัมพันธ์กันด้วย

6. เจตคติมีลักษณะมั่นคงและทนทานเปลี่ยนแปลงยาก นั่นคือถ้าเป็นเจตคติจริง ๆ แล้ว การเปลี่ยนแปลงจะช้าและทำได้ยาก เช่น เรารักใครคนหนึ่ง เมื่อรักแล้วยังรักอยู่ไม่ว่าใครจะให้ข้อมูลไม่ตัวอย่างไรหรือแม้แต่คนที่เรารักมีความผิดพลาดเรื่องใด เราก็มักยังรักอยู่ แต่ถ้าพฤติกรรมของคนที่เรารักเบี่ยงเบนบ่อย ๆ นาน ๆ เข้า เจตคติก็เปลี่ยนแปลงจากรักไปเป็นเกลียดได้

ส่วนแนวความคิดของเชกส์ (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ 2543 : 58-59 อ้างอิงจาก Sex. 1980) มองคุณลักษณะของเจตคติแปรเปลี่ยนไป 5 ประการดังนี้

1. มีทิศทาง (Direction) เจตคติมีทิศทาง เพราะความรู้สึกของคนที่มีต่อเป้าเจตคติเป็นบวกและลบ หรือชอบและไม่ชอบ กรณีวัดเจตคติต่อเป้าเจตคติชนิดหนึ่งนักเรียนตอบว่าชอบ แปลว่าไปในทิศทางบวก ถ้าตอบว่าไปชอบแปลว่าไปในทิศทางลบ

2. มีความเข้มข้น (Intensity) เจตคติเป็นความรู้สึกต่อเนื่องตั้งแต่บวกถึงลบเนื่องจากเจตคติเป็นความรู้สึกต่อเนื่อง ถ้าไปทางบวกก็จะมีตั้งแต่บวกน้อย ๆ จนถึงบวกมาก ๆ ถ้าลบก็จะมีตั้งแต่ลบมาก ๆ จนถึงลบน้อย ๆ ความมากน้อยของความรู้สึกนี้ก็คือความเข้มข้นนั่นเอง

3. มีการแผ่ซ่าน (Pervasiveness) เจตคติมีลักษณะแพร่กระจายหรือแผ่ซ่านจากกลุ่มหนึ่งไปสู่กลุ่มหนึ่งได้ เช่น กลุ่มเล็ก ๆ มีเจตคติไม่ดีต่อการสร้างเขื่อนเจตคติไม่ดีลักษณะนี้อาจแพร่กระจายไปสู่คนหมู่มากได้ ในที่สุดเจตคติที่ไม่ดีต่อการสร้างเขื่อนก็อาจลุกลามไปทั่วทั้งกลุ่มใหญ่ของประชากรเกิดการต่อต้านการสร้างเขื่อนได้

4. มีความคงเส้นคงวา (Consistency) เจตคติเป็นความรู้สึกที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงง่าย ๆ เป็นความรู้สึกค่อนข้างคงที่ เจตคติของบุคคลในระยะสั้น ๆ จะเหมือน ๆ เดิม เจตคติจึงมีลักษณะฝังแน่นตรึงในแบบใดแบบหนึ่งนานพอสมควร

5. มีความพร้อมที่จะแสดงออกเด่นชัด (Salience) หมายถึง ระดับขั้นของความเต็มใจหรือความพร้อมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของเจตคติความจริงเป็นเรื่องของความตรงใจนั่นเอง การที่คนจะมีลักษณะนี้ของเจตคติต้องเป็นคนที่มีมองเห็นความเด่นความสำคัญ และความรอบรู้อย่างมากต่อเป้าเจตคติความประทับใจเด่นชัดนี้จะวัดได้เมื่อเจตคติแสดงออกมา ปราศจากการตะล่อมกล่อมเกลามาตราของเจตคติที่วัดจากข้อความ ให้แสดงความรู้สึกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ไม่สามารถวัดความประทับใจได้ ดังนั้นความประทับใจ

ใจนี้จะวัดได้จากการสัมภาษณ์หรือการสังเกตเหตุการณ์ที่มีโอกาสของการแสดงความคิดเห็นแบบดังกล่าวออกมาเท่านั้น

2.1.3 องค์ประกอบของเจตคติ

ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543 : 59-60 ; อ้างอิงจาก Oskamp. 1977 ; วีระพร อุวรรณโณ. 2528 ; Ajzen & Fishbein. 1980) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจุบันนักจิตวิทยามีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของเจตคติแตกต่างกันอยู่ 3 กลุ่ม คือ

ก. เจตคติดี้องค์ประกอบเดียว ตามความคิดหรือแนวความเชื่อที่พิจารณาได้จากนิยามเจตคตินั้นเอง กลุ่มนี้จะมองเจตคติเกิดจากการประเมินเป้าของเจตคติว่ารู้สึกชอบหรือไม่ชอบ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้แก่ เทอร์สโตน (Thurstone.1931) แอลพอร์ต (Allport.1935) และคนอื่นๆอีกหลายคน

ข. เจตคติดี้องค์ประกอบสององค์ประกอบ ตามแนวคิดนี้มองเจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive) และด้านความรู้สึก (Affective) นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งเจตคติเป็น 2 องค์ประกอบได้แก่ แคทซ์ (Katz. 1960)

ค. เจตคติดี้องค์ประกอบสามองค์ประกอบ แนวความคิดนี้เชื่อว่าเจตคติดี้องค์ประกอบ หรือ 3 ส่วน (Three componens) ได้แก่

1) ด้านสติปัญญา (Cognitive component) ประกอบไปด้วยความรู้ ความคิด และความเชื่อที่ผู้ที่มีต่อเป้าเจตคติ ถ้าสมมติให้รัสเซียเป็นเป้าเจตคติ คำกล่าวที่ว่า “รัสเซียเป็นประเทศเผด็จการ” ถือเป็นความเชื่อต่อประเทศรัสเซีย ดังนั้น ข้อคิดเห็นต่อเป้าใดเป้าหนึ่งถือเป็นความเชื่อ ตัวอย่างความเชื่อต่าง ๆ เช่น “คนไทยรักสงบ” “ครูทำให้ชาติเจริญ” “วัดผลมีประโยชน์ต่อสังคม” ฯลฯ ความเชื่อที่กล่าวมาแล้วเป็นเพียงด้านสติปัญญาเท่านั้น

2) ด้านความรู้สึก (Affective component) หมายถึงความรู้สึกหรืออารมณ์ของคนใดคนหนึ่งที่มีต่อเป้าเจตคติ ว่ารู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น พอใจหรือไม่พอใจ หลังจากการสัมผัสหรือรับรู้เป้าเจตคติแล้ว สามารถแสดงความรู้สึกโดยการประเมินสิ่งนั้นว่าดีหรือไม่ดี ตัวอย่างเช่น “ข้าพเจ้าไม่ชอบประเทศเผด็จการ” “ข้าพเจ้าชอบนิสัยคนไทย” “ข้าพเจ้าชอบวัดผล” “ครูเป็นอาชีพที่ดี” ฯลฯ ความรู้สึกเป็นการแสดงอยู่ในใจของคน ๆ นั้น

3) ด้านพฤติกรรม (Behavioral component) บางทีเรียกว่า Action component เป็นด้านแนวโน้มของการกระทำต่อเป้าเจตคติเท่านั้นยังไม่แสดงออกจริง ดังตัวอย่าง “ถ้าใครพูดถึงประเทศเผด็จการข้าพเจ้าจะเดินหนี” “ถ้าเห็นคนไทยที่ไหนข้าพเจ้าจะเข้าไปคบหา” “ถ้ามีการอภิปรายทางวัดผลข้าพเจ้าจะไปฟัง” ในขั้นนี้เป็นแนวโน้มที่จะกระทำอยู่ในใจ

แนวคิด 3 ประการนี้เป็นโรเซนเบิร์กและโฮฟแลนด์ (Rosenberg & Hovland. 1960) แนวคิดนี้มีทั้งคนยอมรับและไม่ยอมรับ การศึกษาความสัมพันธ์ภายใน 3 ส่วนจะเป็นเครื่องตัดสิน

2.1.4 การวัดเจตคติ

เนื่องจากเจตคติมียองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ดังได้กล่าวข้างต้นดังนั้นการวัดเจตคติจึงต้องวัดทั้ง 3 องค์ประกอบของเจตคติ และจะต้องวัดเป็นภาพรวม ๆ โดยพิจารณาจากกิริยาท่าทางการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในหลายด้านหลายประการรวมกัน มิใช่วัดจากการกระทำหรือพฤติกรรมเพียงอย่างหนึ่งของบุคคล (บุญธรรม กิจปรีดาภิรุทธิ์. 2524 : 21 - 222)

เทอร์สโตน (Thurstone.1976 : 77) ได้ให้ความเห็นว่า เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่ต้องวัดจากการแสดงออกในรูปความคิด หรือภาษาพูดซึ่งอาจจะได้ผลไม่ดีนัก ควรวัดเจตคติที่แสดงออกจากพฤติกรรมจริง การวัดดังกล่าวอาจคลาดเคลื่อน เพราะพฤติกรรมของมนุษย์อาจบิดเบือนไปจากความเป็นจริง ซึ่งเทอร์สโตน ได้ให้ความเห็นว่า ทั้งภาษาและพฤติกรรมที่แสดงออก เป็นเพียงเครื่องชี้วัดเจตคติเท่านั้น ซึ่งต้องเกิดความคลาดเคลื่อนบ้างตามหลักของการวัดผล ซึ่งใช้วัดเจตคติจากคำว่า "เห็นด้วย" หรือ "ไม่เห็นด้วย" กับข้อความในแบบวัดเจตคติแต่ต้องไม่สรุปเอาเองว่าบุคคลนั้นปฏิบัติตามในข้อที่ตนเองเห็นด้วย

อนาสตาซี (Anastasi. 1986 : 482 - 485) ได้อ้างถึงการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติของ ลอเคอร์ท (Likert) ในการวัดเจตคติของลิเคอร์ทกำหนดข้อความในแบบสอบถามวัดเจตคติทุกข้อคือผลรวมของคะแนนในแบบเจตคติ ซึ่งลิเคอร์ทกล่าวว่าผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดย่อมมีโอกาสที่จะตอบข้อความที่สนับสนุนในเรื่องนั้นมากและโอกาสที่จะเห็นด้วยกับข้อความที่คัดค้านจะมีน้อยคะแนนรวมของทุกข้อจะเป็นเครื่องชี้วัดเจตคติของแต่ละบุคคล การสร้างแบบวัดเจตคติของลิเคอร์ทจะต้องรวบรวมข้อความที่เกี่ยวข้องในสิ่งที่ต้องการศึกษาให้มากที่สุด แล้วนำข้อความเหล่านั้นไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา โดยให้เลือกตอบว่า "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" "เห็นด้วย" "ไม่แน่ใจ" "ไม่เห็นด้วย" "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" เพียงอย่างเดียวในข้อความแต่ละข้อ การเปรียบเทียบเจตคติให้เป็นคะแนนข้อความที่สนับสนุนเมื่อตอบว่า "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ให้ 5 คะแนน "เห็นด้วย" ให้ 4 คะแนน "ไม่แน่ใจ" ให้ 3 คะแนน "ไม่เห็นด้วย" ให้ 2 คะแนน "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความที่คัดค้านเมื่อตอบว่า "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ให้ 5 คะแนน "ไม่เห็นด้วย" ให้ 4 คะแนน "ไม่แน่ใจ" ให้ 3 คะแนน "เห็นด้วย" ให้ 2 คะแนน "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ให้ 1 คะแนน

สำหรับเครื่องมือที่ใช้วัดเจตคติเรียกว่า มาตรวัดเจตคติซึ่งเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ประเภทหนึ่ง มาตรวัดเจตคติประกอบด้วย 2 ส่วน (บุญธรรม กิจปรีดาภิรุทธิ์. 2524 : 21 - 222) คือ ส่วนที่เป็นข้อความเรียกว่า ข้อความเจตคติ (Attitude Statement) กับส่วนที่เป็นคำตอบซึ่งมีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบ มาตรวัดเจตคตินิยมใช้และรู้จักกันอย่างแพร่หลายมี 4 ชนิด ได้แก่มาตรวัดของเทอร์สโตน (Thurstone's Type Scale) มาตรวัดของลิเคอร์ท (Likert Scale) มาตรวัดของกัตต์แมน (Guttman Scale) และมาตรวัดของออสกูต

(Osgood Scale) มาตรฐานวัดเจตคติแต่ละแบบมีทั้งข้อดี ข้อจำกัด และเหมาะสำหรับการวัดเจตคติในลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้นการเลือกใช้มาตรฐานวัดเจตคติประเภทใดก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความจำกัดของการวิจัย ส่วนมาตรฐานวัดเจตคติที่นิยมใช้และรู้จักกันอย่างแพร่หลายทั้ง 4 ชนิดดังกล่าว จะมีวิธีการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติแตกต่างกัน ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 66 - 122)

1. การสร้างแบบเทอร์สโตน (Thurstone's Method) เครื่องมือวัดเจตคติแบบเทอร์สโตนเป็นเครื่องมือวัดที่ไม่ต้องมีมาตรวัดตัวเลขติดเอาไว้ให้ผู้ตอบเห็น มีแต่ข้อความแสดงความรู้สึกทั้งทางบวก กลาง และลบ ครอบคลุมจำนวนมาตราที่กำหนดไว้เท่านั้น เช่น กำหนดไว้ 5 มาตรา จำนวนข้อน้อยที่สุดควรได้ 5 ข้อ ถ้ากำหนดไว้ 11 มาตรา จำนวนข้อความที่แสดงความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบอย่างน้อยต้องใช้ได้ 11 ข้อ โดยกำหนดค่าน้ำหนักของข้อความไว้ก่อนการนำไปทดสอบ และข้อความควรมีลักษณะดังนี้

- 1.1 เป็นความรู้สึกสะท้อนให้เห็นตั้งแต่บวกมากที่สุดถึงลบมากที่สุด
- 1.2 ต้องไม่เป็นความจริงหรือสามารถแปลเป็นจริงได้
- 1.3 ควรเป็นปัจจุบันมากกว่าอดีต
- 1.4 ไม่ควรเป็นข้อความที่แปลได้หลายทาง คลาดเคลื่อนต่อเป้าเจตคติ
- 1.5 ควรง่ายไม่สลับซับซ้อนมากนัก
- 1.6 เป็นข้อความกระชับรัด ได้ใจความดี
- 1.7 ควรหลีกเลี่ยงคำว่าทั้งหมด เสมอ ๆ ไม่เคย ไม่เลย
- 1.8 คำว่าเพียงเท่านั้น ขณะ ต้อง อย่า ให้ระวัง ไม่จำเป็นจริง ๆ ไม่ควรนำมาใช้
- 1.9 ระวังข้อความที่มีความหมายหลายแง่หลายมุม และประเภทปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ
- 1.10 ข้อความควรให้คลุมเรื่องที่ถามมากที่สุด และควรมีจำนวนมาก ๆ ไว้เมื่อวิเคราะห์แล้วจะได้ครบมาตราตามที่กำหนด

ตัวอย่างข้อคำถาม

0) ครูเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่อง

น้อย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	มาก
------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	-----

00)ครูเป็นอาชีพกาฝากสังคม

น้อย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	มาก
------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	-----

2. การสร้างแบบลิเคอร์ท์ (Likert's Method) เครื่องมือวัดเจตคติแบบลิเคอร์ท์มีวิธีการสร้างง่ายกว่าวิธีของเธอร์สโตน มีความเชื่อมั่นสูง และพัฒนาเพื่อวัดความรู้สึกได้หลายอย่าง เป็นวิธีประเมินน้ำหนักความรู้สึกของข้อความหลังจากเอาเครื่องมือไปสอบวัดแล้ว การสร้างข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อเป้าเจตคติจะต้องให้ครอบคลุม และสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ข้อความอาจจะเป็นทางบวกหมด หรือทางลบหมด หรือผสมกันก็ได้ การเขียนการแสดงออกในมาตรวัดแบบลิเคอร์ท์ที่นิยมใช้ เช่น

- ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ☐ เห็นด้วย
- ☐ ไม่แน่ใจ
- ☐ ไม่เห็นด้วย
- ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

โดยกำหนดค่าน้ำหนักเป็น 5 4 3 2 1 หรือ 4 3 2 1 0 และข้อความควรมีลักษณะดังนี้

- 2.1 เป็นข้อความที่แสดงความเชื่อและรู้สึกต่อเป้าที่ต้องการ
- 2.2 ไม่เป็นการแสดงถึงความจริง
- 2.3 มีความแจ่มชัด สั้น ให้ข้อมูลพอตัดสินใจได้
- 2.4 ไม่ครอบคลุมทั้งทางดีและไม่ดี หรือทั้งบวกและลบ
- 2.5 ควรหลีกเลี่ยงคำปฏิเสธซ้อน ข้อความอ้างอิงในอดีตที่ผ่านมา ข้อความที่มีคำว่าทั้งหมด เสมอ ๆ ไม่เคย ไม่มีเลย เพียงเท่านั้น
- 2.6 ข้อความเดียวควรมีความเชื่อเดียว

ตัวอย่างข้อคำถาม

	1	2	3	4
0) การทำใจหทัยคณิตศาสตร์มีแต่ความสนุกสนาน	[]	[]	[]	[]
00) คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่น่ากลัว	[]	[]	[]	[]
000) คณิตศาสตร์ช่วยพัฒนาสมองมนุษย์ให้ดีขึ้น	[]	[]	[]	[]

3.การสร้างแบบบออสกูด (Osgood's Method) เครื่องมือวัดเจตคติแบบบออสกูดเป็นเครื่องมือใช้วัดความรู้สึกโดยใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกันได้อย่างมีเหตุผล เพื่อแสดงความรู้สึกต่อมโนภาพ (เป้าเจตคติ) ว่าอยู่ช่วงไกลไปทางใดใน 7 ช่อง ซึ่งในช่องมาตราจะมีตัวเลขหรือไม่มีก็ได้ ถ้าเป็นตัวเลขนิยมใช้ทางบวกเลขมาก ทางลบเลขน้อย เช่น 7 6 5 4 3 2 1 หรือ -3 -2 -1 0 1 2 3 ก็ได้ การสร้างมาตรวัดเจตคติแบบบออสกูด อาศัยผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความหมายของคำ ประโยคที่แสดงความรู้สึกประโยคหนึ่งนั้นดูเหมือนเป็นประโยคยาว แต่ความจริงแล้วอาจจะแทนด้วยคำที่มีความหมายเพียงคำเดียว

ตัวอย่างข้อคำถาม

	อาชีพครู								
0) มีคุณค่า									ไร้คุณค่า
00) น่าเคารพ									น่าดูถูก

4. การสร้างแบบกัตต์แมน (Guttman's Method) เครื่องมือวัดเจตคติแบบกัตต์แมนเป็นเครื่องมือวัดที่ใช้วัดได้ทั้งการวัดความสามารถทางสมอง และการวัดด้านความรู้สึก ในการวัดความสามารถทางสมองหรือสติปัญญา ข้อสอบจะเรียงลำดับตามความยาก และไม่จำเป็นต้องมีหลายข้อ ก็สามารถประเมินความสามารถของเด็กได้ ข้อสอบตามความคิดของกัตต์แมน การแจกแจงของการทำได้จะเป็นสามเหลี่ยมมุมฉาก คนเก่งทำได้ คนอ่อนทำผิด เป็นลำดับ ดังนั้นข้อสอบแบบนี้จึงต้องสร้างให้สมบูรณ์แบบที่สุดจึงจะเชื่อถือได้ สำหรับการวัดเจตคติขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของข้อความความรู้สึกเชื่อต่อเป้าเจตคตินั้น ซึ่งอาศัยหลักการเดียวกัน คือเรียงลำดับจากข้อง่ายไปหาข้อยาก ถ้าผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความที่เห็นด้วยน้อย ก็ประเมินได้ว่าเป็นคนที่มีเจตคติดีต่อสิ่งนั้น นั่นคือคนนั้นควรได้คะแนนมากด้วย ปัญหาในการสร้างเครื่องมือวัดแบบกัตต์แมน คือความสามารถในการหาข้อความที่มีลักษณะเข้มข้นเรียงตาม

ลำดับในเป้าเจตคตินั้นให้ได้ และการให้ผู้ตอบตอบเพียงเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย กับข้อความที่กำหนดให้เท่านั้น โดยหลักวิชาถ้าข้อสอบดีผู้ที่มีเจตคติดีต่อเป้าหมายนั้นจะต้องเห็นด้วยหมด

ตัวอย่างข้อคำถาม

ให้ขีดเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ท่านเห็นด้วย และขีดเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่ท่านไม่เห็นด้วย

- [] 0) อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความเสียสละ
- [] 00) ผู้ประกอบอาชีพครูไม่มีวันอดตาย
- [] 000) อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติสูง

การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติทั้ง 4 แบบดังกล่าว มีลักษณะแตกต่างกัน สำหรับการวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นั้น ผู้วิจัยเลือกใช้มาตรวัดเจตคติตามแนวของลิเคอร์ท (Likert scale) เป็นเครื่องมือวัด

2.2 ความเชื่ออำนาจภายในตน

2.2.1 ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตน

ลีฟคอร์ท (Lefcourt. 1966 : 206-207) ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตนว่า หมายถึง ความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคลว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเหตุการณ์ทางบวกและทางลบ เป็นผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง และตนเองสามารถควบคุมเหตุการณ์นั้นได้

รอตเตอร์ (Rotter. 1966) ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตนว่า หมายถึง ความเชื่อว่าการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการทำสิ่งต่าง ๆ เกิดจากการกระทำหรือความสามารถของตนเอง และตนสามารถทำนายและควบคุมผลของการกระทำให้เป็นไปตามที่ต้องการได้อย่างมาก

โซโลมอน และโอเบอร์ลันเดอร์ (Solomon and Oberlander. 1974 : 119 - 123) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตนว่า เป็นความเชื่อและการรับรู้ผล ตลอดจนความต้องการควบคุมผลที่จะเกิด โดยพิจารณาว่าผลดังกล่าวเกิดจากทักษะความสามารถและความพยายามของตนเอง

สตรีกแลนด์ (Strickland. 1977 : 221) กล่าวว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน หมายถึง บุคคลที่มีความเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับเกิดจากการกระทำของตน ไม่ว่าจะเป็นด้านดีหรือด้านร้ายก็ตาม

อรรถรรณ สุชีธรรมรักษ์ (2517 : 33) กล่าวว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนหมายถึง ความเชื่อที่ว่า ความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดกับตน เป็นผลมาจากการกระทำ ทักษะหรือความสามารถของตน

ทัศน ทอภักดี (2528 : 11) ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตนว่า หมายถึง ความเชื่อว่าผลของการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น เกิดจากการกระทำ หรือความสามารถของตนเอง เป็นสิ่งที่ตนเองสามารถควบคุมได้

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2532 : 64) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตนว่า หมายถึง การที่บุคคลเชื่อว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่าง ๆ เกิดจากการกระทำของตนเอง และตนเองสามารถควบคุมให้เป็นไปตามต้องการได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน งามตา วณิชทานนท์ และคณะ (2536 : 38) กล่าวว่า ความเชื่ออำนาจภายในตน หมายถึง ปริมาณความตระหนักว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดกับตนไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการกระทำของตนเองทั้งสิ้น

บุษกร คำคง (2542 : 5) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตนว่า หมายถึง ความเชื่อของบุคคลในเรื่องผลของการกระทำไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว ว่าเกิดขึ้น จากความสามารถและการกระทำของตน สามารถอธิบายผลของการกระทำที่เกิดขึ้นได้อย่าง ถูกต้อง สมเหตุสมผล และสามารถควบคุมผลนั้นได้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตนได้ว่า ความเชื่ออำนาจภายในตน หมายถึง ความตระหนักของบุคคลว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวใดๆที่เกิดขึ้นกับตนเป็นผลจากการกระทำของตนเอง และตนเองสามารถควบคุมให้เป็นไปตามที่ต้องการได้

2.2.2 ความสำคัญของความเชื่ออำนาจภายในตน

ความเชื่ออำนาจภายในตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่างๆของบุคคล จากหลักฐาน การวิจัยของ แอทคินสันและเฟทเทอร์ (งามตา วณิชทานนท์. 2534 : 339 ; อ้างอิงจาก Atkinson and Feather. 1966) พบว่า ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน มีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และอาจกล่าวได้ว่าลักษณะทางจิตด้านนี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญของ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพราะความรู้สึกว่าตนสามารถควบคุมสถานการณ์ในการทำงานได้ดีเพียงใด เป็นปัจจัยที่กำหนดความพยายามในการทำงานของบุคคล

สตรีกแลนด์(Strickland. 1977 : 236 -263) ได้รวบรวมพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน ทำให้ได้ข้อสรุปว่า คนที่เชื่ออำนาจภายในตนเป็นผู้ที่ชอบแสวงหาความรู้ มีความเชื่อว่าการทำงานขึ้นอยู่กับความสามารถของตนมากกว่าอิทธิพลของสังคม นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่ทำงานหนักไม่ว่าจะเป็นงานที่เกี่ยวกับการเรียนหรืองานด้านอื่น และเป็นผู้ที่ฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ

2.2.3 จุดกำเนิดของความเชื่ออำนาจภายในตน

การที่บุคคลต่าง ๆ จะเป็นคนที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนหรือนอกตนนั้น เกิดจากการที่บุคคล 2 ประเภทนี้ ได้รับรางวัลหรือถูกลงโทษแตกต่างกัน กล่าวคือ การที่บุคคลจะเชื่ออำนาจภายในตนน้อยนั้น เกิดจากการได้รับรางวัลหรือถูกลงโทษจากคนอื่น จากสังคมและจากธรรมชาติอย่างไม่เหมาะสมกับพฤติกรรมของเขา กล่าวคือ ไม่เหมาะสมตามเวลา ปริมาณ และคุณภาพของการกระทำของเขา (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2526) จะเห็นว่าบ้านและโรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญที่เป็นจุดกำเนิดของความเชื่ออำนาจภายในตน - ภายนอกตน

2.2.4 ทฤษฎีการเกิดความเชื่ออำนาจภายในตน

รอตเตอร์ (Rotter. 1966 : 2 - 25) เป็นบุคคลแรกที่สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน ตามแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งอธิบายว่า ผลกรรมอันหนึ่งที่ได้มาจากพฤติกรรมของบุคคล ย่อมก่อให้เกิดความคาดหวังที่จะได้รับผลกรรม เช่นเดียวกัน จากพฤติกรรมอันใหม่ ความคาดหวังเช่นนี้ก่อตัวขึ้นจากพฤติกรรมหรือเหตุการณ์เฉพาะอันใดอันหนึ่งก่อนแล้วขยายไปครอบคลุมพฤติกรรมหรือเหตุการณ์อื่น ๆ จนกลายเป็นทัศนคติหรือบุคลิกภาพที่สำคัญในตัวบุคคล นอกจากนั้นผลตอบแทนที่ได้รับแต่ละครั้งยังอาจทำให้ความคาดหวังครั้งต่อไปสูงขึ้นหรือต่ำลงได้อีกด้วย

นอกจากนี้ โซโลมอน และโอเบอร์ลันเดอร์ (Solomon and Oberlander. 1974 : 1119) ได้ทำการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน เหมือนกัน แต่อาศัยแนวคิดตามหลักความจริงเบื้องต้นในทฤษฎีแรงจูงใจทั่วไป ซึ่งระบุว่าแรงจูงใจอันดับแรกของมนุษย์เราก็คือ ความพยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้ได้ผล ความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุมจึงเป็นจิตลักษณะที่สำคัญของพวกเราโดยทั่วไป "การควบคุม" นี้มีอยู่สองลักษณะตามที่ โซโลมอน และโอเบอร์ลันเดอร์ (Solomon and Oberlander. 1974 : 123) ได้จำแนกไว้ลักษณะแรกคือ การควบคุมพฤติกรรมของตนเอง การที่คนเลือกกระทำพฤติกรรมตามที่ตนคิดหรือต้องการ เรียกว่าความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) แต่การกระทำพฤติกรรมตามที่คนอื่นชักจูงหรือบังคับจะเรียกว่า การคล้อยตาม (Conformity) ส่วนลักษณะที่สองคือ การควบคุมผลได้หรือผลของการกระทำ (Outcomes) โดยพิจารณาว่า ผลดังกล่าวนี้เกิดจากทักษะ ความสามารถ และความพยายามของตนเอง หรือเป็นเพราะอำนาจของโชคกลางโอกาส และการกระทำของคนอื่น ถ้าเป็นเพราะทักษะหรือความพยายามของตนเองก็เรียกว่า ความเชื่ออำนาจภายในตน แต่ถ้าเชื่อว่าเกิดจากโชคกลางหรือบุคคลอื่น จะเรียกว่าความเชื่ออำนาจภายนอกตน อย่างไรก็ตามการควบคุมพฤติกรรมและกระควบคุมผลการกระทำ อาจจะปะปนอยู่มากในหลายสถานการณ์

ตามแนวความคิดของทฤษฎีทั้งสองที่กล่าวมาแล้วนั้น ได้อธิบายแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน ตามความคาดหวังโดยทั่วไปกับความคาดหวังเฉพาะบุคคลอันเนื่องมาจากผลตอบแทนในอดีต จะทำให้เกิดความเชื่อโชคลางหรือเชื่อในความชำนาญและความสามารถของตน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัว จึงอาจสรุปได้ว่า ถ้าบุคคลเชื่อว่าผลการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่เกิดเนื่องมาจากเคราะห์กรรม โชคลาง และบุคคลอื่นมีอำนาจมากกว่าตนไม่สามารถควบคุมได้ บุคคลนั้นก็จะมีความเชื่ออำนาจภายนอกตน ส่วนบุคคลที่เชื่อว่าผลของการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่เกิดจากทักษะหรือความชำนาญหรือความสามารถของตน ตนสามารถควบคุมได้ บุคคลนั้นก็จะมีความเชื่ออำนาจภายในตน

2.3 ความคาดหวัง

2.3.1 ความหมายของความคาดหวัง

ฟินน์ (Finn. 1962 : 390) กล่าวว่า ความคาดหวังหมายถึง การประเมินค่าบุคคลหรือตนเองด้านจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึก และใช้ความคาดหวังนั้นมาเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมที่จะมีต่อบุคคลที่ตนคาดหวังหรือต่อตนเองในลักษณะที่ตนคิดว่าถูกต้อง

วิทเทคเคอร์ (Whittaker. 1965 : 635) ให้นิยามของความคาดหวังว่า หมายถึงเป้าประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเองและเป็นสิ่งที่เขาจะพยายามทำให้สำเร็จ

รีเดอร์ (Reeder. 1971 : 157) กล่าวว่า ความคาดหวังหมายถึง ทำที่ของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้น ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ

ประเทิน มหาพันธ์ (2521 : 24) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง ปณิธานหรือความมุ่งหวังในชีวิต และความเป็นอยู่ในอนาคต ซึ่งเขายกข้อคิดผืนว่าจะบรรลุ

สิริวรรค์ อัสวกุล (2528 : 13) ให้ความหมายของความคาดหวังว่า “ความคาดหวังของมนุษย์เป็นการคิดล่วงหน้าไว้ก่อน ซึ่งอาจจะไม่เป็นไปตามที่คิดไว้”

จากความหมายของความคาดหวังที่กล่าวมาข้าง สรุปได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง เป้าประสงค์หรือความปรารถนาที่บุคคลตั้งไว้ สำหรับตนเองในอนาคต และต้องการจะทำให้สำเร็จโดยคาดคะเนจากความสามารถและสภาพของตน

2.3.2 องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความคาดหวัง

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 81-82) เสนอองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนดังนี้

1. ความสำเร็จในการทำงาน (Performance Accomplishment) เป็นประสบการณ์ตรงจึงมีผลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลอย่างมาก ความสำเร็จในการ

ทำงานจะเป็นตัวเพิ่มความหวังเกี่ยวกับความสามารถของบุคคล และการไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงานหลายครั้งซ้ำกัน จะเป็นตัวลดความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนในกรณีที่มีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถเกิดจากปารประสบความสำเร็หลายครั้ง ซึ่งถ้าการไม่ประสบความสำเร็นั้นสามารถแก้ไขความผิดพลาดด้วยความพยายาม จะเป็นแรงเสริมในการทำงานต่อไป แม้งานจะยากเพียงใดบุคคลไม่ท้อถอยในการทำงานนั้นเมื่อไม่ประสบความสำเร็ในบางครั้ง ซึ่งถ้าการไม่ประสบความสำเร็นั้นสามารถแก้ไขความผิดพลาดด้วยความพยายาม จะเป็นแรงเสริมในการทำงานต่อไป แม้งานจะยากเพียงใดบุคคลจะเพิ่มความพยายามเพื่อให้งานนั้นสำเร็

2. การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious Experience) เป็นสิ่งแนะหรือตัวแบบให้บุคคลนำมาพิจารณาความสามารถของตน เมื่อบุคคลสังเกตเห็นผู้อื่นได้รับความสำเร็จในการทำงานที่ยากโดยไม่มีผลเสียตามมา ทำให้เกิดความหวังว่าตนก็สามารถทำงานนั้นได้ถ้าตั้งใจและพยายาม

3. การพูดชักจูงของผู้อื่น ๆ (Verbal Persuasion) เป็นการรับเอาคำแนะนำชักจูงของผู้อื่นมาเพื่อพัฒนาความสามารถของตน เป็นเครื่องช่วยเพิ่มกำลังใจและความมั่นใจทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถที่จะทำงานได้สำเร็ถึงแม้ว่าจะเคยทำงานไม่สำเร็มาแล้ว

4. ความตื่นเต้นทางอารมณ์ (Emotional Arousal) บุคคลจะรับรู้ว่ตนตื่นเต้นมีความวิตกกังวลหรือความกลัวจากอาการกระตุ้นของร่างกาย ในสภาวะที่ร่างกายถูกกระตุ้นมากมักจะทำให้การทำงานไม่ได้ผลดี หากบุคคลรับรู้ว่ตนมีความวิตกกังวลในระดับสูง จะคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนในการทำงานนั้นในระดับต่ำ

อาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของความคาดหวังมี 2 ประเภท คือองค์ประกอบภายในและองค์ประกอบภายนอก องค์ประกอบภายใน หมายถึง การพิจารณาตนเอง ซึ่งได้แก่การประเมินความสามารถของตนต่อการกระทำว่ามีหรือไม่และมากน้อยเพียงใด องค์ประกอบภายนอก หมายถึง การพิจารณาการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ตลอดจนผลอันเกิดจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

2.3.3 ลำดับของความคาดหวัง

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 35-51) ได้กล่าวสรุปถึงความคาดหวังของมนุษย์จากขั้นพื้นฐานถึงขั้นสูงสุด พร้อมทั้งอธิบายไว้ว่า เมื่อมนุษย์ประสบความสมหวังตามความต้องการขั้นพื้นฐานแล้ว มนุษย์ก็จะต้องการขั้นสูงขึ้นไป ตามลำดับ มาสโลว์ได้แบ่งความสำคัญของความต้องการไว้ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เช่น ความหิว ความกระหาย เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)
3. ความต้องการความรัก (Love and Belonging Needs)
4. ความต้องการ การยกย่อง (Self Esteem Needs)
5. ความต้องการเป็นตัวของตัวเองและเข้าใจคน (Self - Actualization)
6. ความต้องการทางความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) คือ ความกระหายในการศึกษาหาความรู้ (Need to Know and Understand)

ความคาดหวังในชีวิตถูกกระตุ้นทั้งจากภายในร่างกาย และจากสิ่งแวดล้อมหรือจากสังคมภายนอกซึ่งเราเรียกว่า แรงผลักดันทางสังคม (Social Motives) ซึ่งเป็นความต้องการที่ได้จากการเรียนรู้ และแรงผลักดันจำพวกความต้องการความสนใจหรือการยอมรับจากคนอื่น ๆ (โสภณ ชูพิกุลชัย. 2518 : 95)

จึงอาจสรุปได้ว่า ความคาดหวังในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นความคาดหวังทางการเรียน หรือความคาดหวังในการประกอบอาชีพในบุคคลโดยเฉพาะในวัยรุ่น อาจเป็นสิ่งเร้าให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ และถ้าความคาดหวังนั้นมีความเป็นไปได้ค่อนข้างยาก อาจเป็นผลทำให้ผู้ที่คาดหวังนั้นมีพฤติกรรมทางจิตที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ความเครียด เป็นต้น

2.3.4 พลังของความคาดหวัง

เฮอร์ล็อก (Herlock. 1973 : 185 - 186) กล่าวว่า ความเข้มข้นหรือความรุนแรงของความคาดหวัง ขึ้นอยู่กับเป้าหมายที่ต้องการอยู่ใกล้หรือไกลจากตัวมากน้อยเพียงใด และขึ้นอยู่กับความสำคัญของเป้าหมาย ถ้าหากได้มายากลำบากต้องต่อสู้มากก็ทำให้เกิดพลังความคาดหวังสูงขึ้น ส่วนเป้าหมายที่สูงเกินความสามารถอาจทำให้เกิดความท้อใจได้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ (2522 : 180 - 181) กล่าวว่า สภาวะที่ส่งเสริมให้ความคาดหวังมีอิทธิพลสูงสุดนั้น ขึ้นอยู่กับความเข้มของความต้องการ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

1. บุคคลขาดสิ่งที่ต้องการอยู่มากหรือน้อย จึงจะถึงระดับที่เขาพอใจ ถ้าขาดมากหรือต้องการมาก ก็จะช่วยส่งเสริมให้ความคาดหวังมีอิทธิพลสูงสุด
2. สิ่ง que บุคคลต้องการนั้นมีประโยชน์เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด ถ้าได้รับประโยชน์มากความเข้มของความต้องการก็จะมาก

พัชรี วรกวิน (2522 : 124 - 125) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีความคาดหวัง ก็จะแสวงหาวิธีการที่จะประสบความสำเร็จตามความคาดหวัง และเมื่อสมหวังจะทำให้มีความต้องการสูงขึ้นเข้มข้นขึ้น หากผิดหวังปริมาณความต้องการ และความเข้มข้นก็จะลดลงและจางหายไป

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 84 - 85) อธิบายความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลเป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 เกี่ยวกับปริมาณของความคาดหวัง (Magnitude) ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนในการกระทำพฤติกรรมหนึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล หรือแตกต่างกันไปในบุคคลเดียวกัน เมื่อต้องทำพฤติกรรมที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน เป็นการคาดหวังของบุคคลว่าตนจะทำงานสำเร็จถึงระดับใด เมื่อต้องทำงานที่มีระดับความยากง่ายแตกต่างกัน

มิติที่ 2 เกี่ยวกับการแผ่ขยาย (Generality) ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนอาจแผ่ขยายจากสถานการณ์หนึ่ง ไปสู่สถานการณ์อื่นในปริมาณที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประสบการณ์บางอย่าง ไม่ทำให้ความคาดหวังแผ่ขยายไปสู่สถานการณ์อื่น

มิติที่ 3 เกี่ยวกับความเข้ม (Strength) ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนมีความเข้มน้อย คือ ไม่มั่นใจในความสามารถของตน เมื่อไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จะทำให้ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนลดลง แต่ถ้ามีความเข้มหรือมั่นใจมาก บุคคลจะมีความบากบั่นมานะพยายาม แม้จะประสบความล้มเหลวบ้างก็ตาม

สรุปว่า ความคาดหวังของบุคคลจะมีอิทธิพลสูงสุด ขึ้นอยู่กับผลที่ได้รับจากความคาดหวังเป็นที่พอใจมากน้อยเพียงใด และมีคุณค่าเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด ถ้ามีน้อยมาก ความคาดหวังก็ไม่มีอิทธิพล ในทางตรงกันข้ามถ้าหากบุคคลประสบความสำเร็จในความคาดหวังแล้ว เพิ่มคุณค่ามากขึ้น ความคาดหวังนั้นก็จะมีอิทธิพลสูงสุดแก่เขา

2.3.5 ปัจจัยที่ทำให้ความคาดหวังแตกต่างกัน

บุคคลมีความคาดหวังต่างกัน ทั้งสิ่งที่คาดหวังและระดับของความคาดหวัง เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1973 : 191-194) อธิบายว่าบุคคลจะมีความคาดหวังแตกต่างกันเนื่องจากปัจจัยต่อไปนี้คือ

1. วัฒนธรรม (Cultural Ideals) วัฒนธรรมที่ต่างกัน มีมาตรฐานของความคาดหวังต่อสมาชิกต่างกัน มาตรฐานนั้นครอบคลุมถึงระดับความสำเร็จและทัศนคติต่อความสำเร็จ เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อตนเอง และความรับผิดชอบของตนเองที่จะต้องต่อสังคม การตั้งความคาดหวังของบุคคลในแต่ละสังคมจึงแตกต่างกันไป

2. ชนิดของครอบครัว (Kind of Family) เด็กที่มาจากครอบครัวที่มั่นคง มีแนวโน้มที่จะตั้งจุดมุ่งหมายในอนาคตสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่มั่นคง ครอบครัวที่มีการโยกย้ายบ่อย ๆ เด็กจะคาดหวังไม่ได้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร เด็กที่ไม่ต้องย้ายถิ่นจะสามารถวางแผนของตนเองได้อย่างชัดเจน คือ มีความคาดหวังที่ชัดเจนและแน่นอน

3. ระดับชั้นทางสังคม (Ordinal Position) ครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลาง และฐานะทางเศรษฐกิจดี บิดามารดาจะให้ความหวังแก่บุตรคนแรกและให้โอกาสแก่บุตรคนแรกมากที่สุด โดยเฉพาะถ้าเป็นบุตรชาย ซึ่งตรงกันข้ามกับครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ลูกคนสุดท้ายต้องได้รับการส่งเสริมจากบิดา มารดา และพี่ ๆ มากที่สุด เพื่อให้สมาชิกคนหนึ่ง

ในครอบครัววัยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น เมื่อบิดา มารดา มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น และพี่ ๆ เติบโตและทำงานแล้ว

4. วินัย (Discipline) เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตยจะตั้งความคาดหวังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ในทางตรงข้ามเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะตั้งความคาดหวังสอดคล้องกับความเป็นจริง

5. ฐานะในกลุ่ม (Group Status) กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับฐานะของตนในกลุ่ม และความคาดหวังที่กลุ่มมีต่อตน ถ้าฐานะของตนในกลุ่มมั่นคงและไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความประทับใจให้กับสมาชิกในกลุ่มระดับความคาดหวังก็จะใกล้เคียงความเป็นจริง สำหรับเด็กที่ไม่มีบทบาทสำคัญในกลุ่ม จะต้องการเลื่อนขั้นตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำในกลุ่ม ทำให้การตั้งความคาดหวังหลาย ๆ อย่างไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริง สำหรับบุคคลที่ชอบแยกตัวเอง ความคาดหวังของกลุ่มจะมีผลต่อเขาเพียงเล็กน้อย

6. การใช้กลวิธาน (Use of Escape Mechanisms) กลวิธานที่มีผลต่อการตั้งความหวังมากที่สุดคือการผัดกลางวัน เช่น ผัดอยากเป็นพระเอกหรือนางเอก ก็จะตั้งความคาดหวังไว้ว่าจะประสบความสำเร็จและหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ซึ่งเป็นการตั้งความหวังที่อาจไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

7. การบอกเล่าความคาดหวัง (Verbalization of Aspirations) ความคาดหวังที่เล่าออกมามักจะอยู่บนรากฐานของความเป็นจริงมากกว่าที่เก็บไว้ และคิดหวังอยู่คนเดียว อย่างไรก็ตามความคาดหวังที่เด็กบอกกับเพื่อนสนิทจะเป็นความใฝ่ฝันที่ไม่ค่อยใกล้เคียงความเป็นจริง เท่ากับที่บอกกับบิดา มารดา ครู หรือคนที่ไม่ค่อยคุ้นเคยกัน เมื่อวัยรุ่นบอกความคาดหวังของตนแก่บุคคลอื่นจะเป็นการท้าทายให้พิสูจน์ตนเอง โดยพยายามทำให้ได้ตามที่พูดไว้ เพราะรู้ว่าหลายคนสนใจสิ่งที่ตนพูด เขาไม่ต้องการเห็นสายตาที่มองด้วยความผิดหวัง

8. ความล้มเหลวและความสำเร็จในอดีต (Past Failures and Successes) บุคคลที่ประสบความสำเร็จเสมอ ๆ มีแนวโน้มที่จะต้องความคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จอีกในอนาคต ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ผิดหวังซ้ำ ๆ กัน มักจะคิดว่าจะล้มเหลวอีก ความคิดเช่นนี้จะมีการต่อการตั้งความคาดหวังในอนาคตว่าจะตั้งได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่ ข้อความนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ ดีเซคโค (Dececco. 1986 : 167) ที่ว่า การที่บุคคลกำหนดความคาดหวังไว้อย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วคือ ถ้าบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นมาก่อน ก็จะทำให้การกำหนดความคาดหวังในการทำงานคราวต่อไปสูงขึ้นและใกล้เคียงกับความสามารถจริงมากขึ้นแต่ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ประสบความล้มเหลวติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ต้องลดระดับความคาดหวังต่ำลงมาเพื่อป้องกันมิให้เกิดความรู้สึกว่าตนไร้ค่า

9. เพศ (Sex) ทั้งบรรยากาศของบ้านและโรงเรียนจะส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กชายตั้งความคาดหวังมากกว่าเด็กหญิง บิดา มารดาจะคาดหวังในตัวของบุตรชาย มากกว่าบุตรสาว

ผู้ชายมักถูกกระตุ้นให้มีความคาดหวังทางกีฬา การงานและการประกอบอาชีพ แต่เด็กหญิงมีความคาดหวัง การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การแต่งงาน ซึ่งก็ยังไม่รู้ว่าจะแต่งเมื่อไร แต่งกับใคร ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมหลังแต่งงานจะเป็นอย่างไร จึงเป็นเรื่องยากที่จะวางแผนในเรื่องเหล่านี้ ดังนั้นเด็กหญิงจึงมีแนวโน้มที่จะตั้งจุดมุ่งหมายในระยะสั้นมากกว่าเด็กชาย แม้ในเรื่องการเรียน เด็กหญิงมักจะวางแผนระยะสั้น เช่น เดือนต่อเดือน

10. เซอร์วินปัญญา (Intelligence) เมื่อเด็กอยู่ในกลุ่มที่มีค่านิยมต่อความสำเร็จสูง เด็กจะตั้งความคาดหวังให้ตนประสบความสำเร็จเหนือเพื่อนๆ ในกลุ่ม ซึ่งอาจไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริง อย่างไรก็ตามเด็กที่ฉลาดจะตั้งความคาดหวังโดยอาศัยความสนใจและความสามารถของตนมากกว่าทำตามจุดมุ่งหมายที่กลุ่มตั้งไว้ ในทางกลับกันเด็กที่ฉลาดน้อย จะตั้งความคาดหวังตามค่านิยมของกลุ่ม

11. บุคลิกภาพ (Personality) บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการตั้งจุดมุ่งหวังหลายกรณีด้วยกัน เช่น ในเรื่องการชดเชย บุคคลที่ไม่ยอมรับตนเองจะตั้งความคาดหวังโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตน ยิ่งไม่ยอมรับความสามารถของตนเองเท่าไร จะยิ่งตั้งความหวังไว้สูงและไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริงเท่านั้น นับเป็นความทะเยอทะยานเพื่อปกปิดความไม่สามารถของตน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ความคาดหวังจะเป็นตัวกระตุ้น เป็นกำลังใจในการดำเนินชีวิตในแนวทางที่ถูกต้อง ความคาดหวังที่ไม่เป็นจริงหรือเป็นไปไม่ได้ จะทำให้บุคคลไม่ยอมรับตนเอง และรู้สึกว่าตนไร้ค่า การที่บุคคลใดจะตั้งความคาดหวังไว้อย่างไรย่อมขึ้นกับประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมนอกจากนั้นความคาดหวังยังเป็นแนวทางในการทำนายพฤติกรรมของบุคคล

2.4.6 ความคาดหวังของนักเรียนและความคาดหวังของผู้ปกครอง

ฟรัสต์ (Frustr. 1966 : 927 - 933) และ แรฟฟินิ (Raffini. 1970 : 1085 - A) ได้ศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และยังพบว่าระดับความคาดหวังต่ออนาคตการศึกษาของนักเรียน ซึ่งหมายถึง สิ่งที่นักเรียนหวังเอาไว้ในอนาคต เช่นหวังว่าจะเรียนต่อแพทย์ วิศวกร กฎหมาย เป็นต้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เซียร์ และคณะ (Sear & Others. 1957 :157) กล่าวว่ากรอบมเลี้ยงดู เป็นขบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตของเด็ก และจะมีผลต่อพฤติกรรมบางประการต่อพฤติกรรมในปัจจุบันของเด็ก ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอากับเด็ก บุญลือ วันทายนต์ (2522 : 82) กล่าวว่า ความต้องการของแต่ละครอบครัวในการมีลูกเพื่อไว้สืบสกุล ปลอดภัยยามว่าเหว ดูแลยามเจ็บไข้ ยามชรา และลูกเป็นความหวังของครอบครัวที่บิดามารดาส่วนใหญ่หวังพึ่งพาอาศัยต่อไปในอนาคต วราภรณ์

รักวิชัย (2529 : 9 - 14) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทยแบบคาดหวังเอากับเด็ก เป็นการเลี้ยงดูที่บิดามารดาเรียกร้องเอาจากลูก โดยการเคี่ยวเข็ญให้ลูกทำตามที่บิดามารดาหวังไว้ บิดามารดาจะกำหนดวิถีชีวิตให้กับลูก ลูกจะต้องทำตามบิดามารดาทุกอย่างแม้ว่าจะชอบหรือไม่ก็ตาม

อบรม สินภิบาล (2536 : 7 - 9) กล่าวว่า การที่บิดามารดามีความรักห่วงใยลูก จึงมักตั้งความหวังไว้กับลูกสูงมาก โดยจะเป็นผู้เข้าไปสร้างอนาคตของลูกเสียเอง จนลูกแทบไม่ต้องทำอะไรเลย การส่งลูกเข้าโรงเรียนที่ดีมีการศึกษาสูง บิดามารดายอมมีหน้ามีตาตามไปด้วย ดังนั้นจึงนิยมส่งลูกเข้าโรงเรียนที่ดีตามค่านิยมของสังคม โดยไม่คำนึงถึงฐานะของตนเอง และสิ่งแวดล้อม จนทำให้มีปัญหาเกิดขึ้นกับลูก อัจฉรา สุขารมณ (2542 : 1) กล่าวว่า บิดามารดาเลี้ยงดูลูกมักมุ่งหวังให้ลูกเป็นเด็กฉลาดและเก่งมาก่อนเป็นอันดับหนึ่งโดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทางด้านสติปัญญาให้แก่ลูกพยายามเสริมสร้างทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกฉลาดและเก่ง สุรางค์ จันทร์เอม (2529 : 41) กล่าวว่า บิดามารดาโดยทั่วไปมักคาดหวังว่า เด็กควรเป็นผู้มีกิริยามารยาทเรียบร้อย พูดจาสุภาพ รู้จักเคารพผู้ใหญ่ แต่งกายสุภาพ ไม่ใช่จ่ายเกินฐานะผู้เยาว์ ประหยัดไม่ใช่จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ควรห่างไกลอบายมุข ตั้งใจเรียน และหมั่นศึกษาเล่าเรียน คุณธรรมสูงไม่เกเร

พรรณี ชูทัย เจนจิต (2538) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของบิดามารดาต่อการศึกษาและอนาคตของนักเรียนว่า ความต้องการของบิดามารดามีอิทธิพลต่อเด็กตั้งแต่เริ่มแรกของชีวิต ในบรรยากาศของ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ และลูก ซึ่งประกอบด้วยความรัก ความเข้มงวด การขู่บังคับ ความดุด่าในอารมณ์พ่อ แม่ การที่เด็กเคยประสบทั้งความสำเร็จ และความผิดหวัง จากการได้รับรางวัลและการลงโทษนี้ จะก่อให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.3.7 ความรู้สึกของวัยรุ่นที่มีต่อความคาดหวังของผู้ปกครอง

นราทร ทรประสิทธิ์ (2529 : 24) กล่าวว่าในปัจจุบันวัยรุ่นมีการแข่งขันในด้านต่าง ๆ มาก ทั้งด้านการศึกษา การเลือกอาชีพ และการเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทำให้ต้องพึ่งพาตนเอง การตอบสนองต่อความคาดหวังในชีวิตจะต้องมีมากขึ้น ดังนั้นความคาดหวังของบิดามารดาจึงทำให้เกิดความเครียดแก่วัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับบทความในหนังสือ การเลี้ยงดูและการอบรมเด็ก ของมหาวิทยาลัยมินนิโซตา (ประยุทธ์ วัชรดิษฐ์. 2514 : 11 ; อ้างอิงจาก มหาวิทยาลัยมินนิโซตา. 2511) ซึ่งกล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่สำคัญประการหนึ่ง คือการคาดหวังเอากับลูก บิดามารดาส่วนมากต้องการให้ลูกกระทำการสิ่งที่ดีงามซึ่งตนไม่เคยมีโอกาสมาก่อน เช่นหวังให้ลูกโตขึ้นเป็นแพทย์หรือทนายความจึงพยายามเคี่ยวเข็ญลูกให้ได้อย่างที่ตนเองหวังไว้ บางทีเด็กอาจมีความสนใจและมีความสามารถตรงกันข้ามกับที่บิดามารดาดังใจจะให้ เป็น การบังคับลูกมากเกินไปก็เท่ากับทำลายความสำเร็จในอนาคตของลูกผลที่ตามมาคือลูก

รู้สึกไม่พอใจ นอกจากนี้ สุรางค์ จันทรเอน (2529 : 134) ยังกล่าวว่า บิดามารดาที่เน้นการเรียนของลูกมากเกินไปตั้งกฎเกณฑ์ไว่ว่าจะให้รางวัล หากเด็กเรียนได้ตามที่บิดามารดาต้องการ เด็กบางคนทำไม่ได้จิตใจก็ขาดความสุข เสียกำลังใจ ส่วนบิดามารดาที่ให้กำลังใจเพื่อให้เด็กเอาชนะตนเองเป็นสิ่งที่ดีที่สุด เพราะเด็กไม่จำเป็นต้องเรียนให้เก่งที่สุดจึงจะพบกับความสำเร็จ เด็กที่เรียนตามความสามารถก็ประสบผลสำเร็จได้ในชีวิต เนื่องจากเป็นผู้มีกำลังใจ

นิภา นิธยาน (2530 : 134) กล่าวว่า บิดามารดาที่มีความทะเยอทะยานใฝ่สูงสำหรับชีวิตในอนาคตของลูก ซึ่งการกระทำของบิดามารดามีผลให้เด็กบางคนเกิดความมั่นใจหรือเกิดอารมณ์เครียดได้ และความรู้สึกในจิตใจมักเกิดจากบิดามารดา 2 ประเภทคือ

1. บิดามารดาที่เป็นผู้ประสบความสำเร็จรุ่งโรจน์ในชีวิต และการงานมาแล้วจึงผลักดันยั่วลูกให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จในระดับเดียวกับตน
2. บิดามารดาที่ประสบความสำเร็จล้มเหลว หรือไม่มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน และแสดงความสามารถในวัยที่ผ่านมา จึงผลักดันลูกโดยหวังจะให้ลูกประสบความสำเร็จอย่างสูงในชีวิตเพื่อเป็นการชดเชยความรู้สึกขาดแคลนสิ่งนี้ในชีวิตของตนเอง

นอกจากนี้บิดามารดาที่ปรารถนาจะได้ลูกเพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ เมื่อวัยรุ่นรู้ตัวว่าตนไม่ใช่เพศที่บิดามารดาคาดหวังก็จะเกิดความรู้สึกท้อแท้ และขาดความมั่นใจในตนเองส่งผลให้เด็กเกิดอารมณ์เครียดได้ เช่นคนจีนต้องการลูกคนโตเป็นเพศชายเพื่อสืบสกุล

วิทยา นาควัชระ (2527 : 175 - 180 , 264) กล่าวว่า ความคาดหวังที่บิดามารดามีต่อลูกมากจนกลายเป็นความคาดหวังที่สูงมากต่อลูก ทั้งการพำนัก เต็มวัน ประจำดึก ลงโทษ ข่มขู่ หรือดุด่าให้รางวัล เป็นต้น ทำให้ลูกรู้สึกอึดอัด เครียด ต่อการทำตามความคาดหวัง แทนที่เด็กจะสดชื่น รื่นเริงสนุกสนานตามวัย ก็ต้องหมกมุ่นกับการทำตัวให้เหมาะสมกับความหวังดี ทำให้เกิดเป็นทุกข์ว่าจะทำไม่ได้ตามที่บิดามารดาคาดหวัง ในเด็กที่มีคุณธรรมอยากจะทำดี ประทับใจหรือปฏิเสธผู้ใหญ่แต่เด็กก็ทำไม่ได้ จึงเกิดอาการเจ็บป่วยทางกายที่มีสาเหตุมาจากความเครียดทางด้านจิตใจ เรียกว่า จิตสรีระแปรปรวน (Psychosomatic disorder) ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นปวดศีรษะ อาเจียน กังวล เครียด และโกรธง่าย การตั้งความคาดหวังให้ลูกสูงเกินไปไม่ดี เพราะลูกจะรู้สึก "ป่วย" ทั้งปัจจุบันและอนาคต ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การตั้งความหวังในตัวลูก ควรตั้งความหวังที่มีทางเป็นไปได้และอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ลูกจะมีความสุขและสามารถทำได้

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2541 : 22 - 23) กล่าวว่า เยาวชนมีความเครียดมากในการสอบ เอนทรานซ์ ซึ่งแต่เดิมมีการสอบปีละครั้งเดียวเด็กก็จะเครียดครั้งเดียว ปัจจุบันต้องสอบถึงสองครั้งทำให้เครียดเพิ่มขึ้น และความเครียดส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมของบิดา มารดา ที่บังคับบีบบังคับ ให้เด็กเลือกเรียนตามที่ผู้ปกครองต้องการ มีความคาดหวังสูงกับเด็ก คาดหวังเกินความเป็นจริงเด็กจึงมีความกดดันสูง เพราะกลัวบิดามารดาผิดหวัง พอเด็กทำไม่ได้หรือได้ไม่เท่าที่หวังเด็กก็แทบหัวใจแหลกสลาย กรณีแบบนี้มีไม่มากนักแต่รุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับอุดมสิน

ศรีแสงนาม (2541 : 2) ที่กล่าวว่า การที่เด็กสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้และมีปัญหาทางสภาพจิตตามมา เป็นเพราะบิดามารดาตั้งความคาดหวังกับลูกสูงเกินไป โดยไม่ดูกำลังความสามารถของลูก และที่ร้ายกว่านั้นคือบิดามารดาทำไม่ได้หรือยังไม่ได้ทำก็ฝากไว้กับลูก เช่น พ่อเข้าจปร. ไม่ได้ แม่อยากเรียนแพทย์ แต่เข้าไม่ได้ ก็ให้ลูกเข้าแทนเป็นการยืดเยื้อความต้องการของตนให้ลูก การเลือกเรียนสายใดควรจะเป็นสิทธิของเด็ก ซึ่งบิดามารดาสามารถให้คำปรึกษาได้เพราะเข้าใจโลก มีข้อมูล และประสบการณ์มากกว่า

แบลร์ (Blair. 1964 : 34) กล่าวว่า บุคลิกภาพหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กมีสาเหตุเนื่องจากทัศนคติของบิดามารดา คือ

1. บิดามารดาคาดหวังในสิ่งที่ไม่ตรงกับความต้องการของเด็ก โดยพยายามกดดันหรือจำกัดอิสรภาพของเด็ก
2. บิดามารดามักควบคุม หรือให้อิสระภาพแก่เด็กไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม
3. บิดามารดามักมีแนวโน้มมองดูพฤติกรรมของเด็ก อย่างผู้ใหญ่มองดูเด็กทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเสมอ
4. บิดามารดาให้อิสระภาพในการตัดสินใจ และโอกาสทำสิ่งที่ต้องการ แต่บิดามารดาก็ยังไม่ค่อยเต็มใจจะให้ลูกทำยังแสดงอาการสงสัย ไม่ยอมให้ตัดสินใจ ในบางโอกาสยังอยากให้ลูกทำตามสิ่งที่ตนคาดหวัง
5. บิดามารดาไม่พอใจในการดำเนินชีวิตของตน จึงพยายามหันไปควบคุมความเป็นอยู่ของลูก

สรุปได้ว่า เมื่อนักเรียนไม่สามารถทำได้ตามที่บิดามารดาคาดหวังทำให้นักเรียนมีความรู้สึกอึดอัด เครียด ขาดความเป็นตัวของตัวเอง มองว่าตนไร้ความสามารถ แต่ถ้ามีกำลังใจก็จะสามารถทำให้ประสบผลสำเร็จตามที่บิดามารดาคาดหวังได้

2.4 การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

2.4.1 ความหมายของการรับรู้

ได้มีผู้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 413) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การตระหนักในเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งเร้าภายนอกที่ประสบเป็นประจำ เช่น วัสดุ สถานการณ์ต่าง ๆ ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากสิ่งเร้าดังกล่าวเรารู้สึก

มูธิน (Muthin. 1983 : 13) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การนำเอาลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งเร้าที่เรียกว่าการรู้สึก และสิ่งที่อยู่ภายในตัวของบุคคลที่เรียกว่า ความรู้ การเรียนรู้ ประสบการณ์ในอดีตของบุคคลมาตีความรวมกันเป็นการรับรู้ของบุคคล

ฟลาวเวล (Flavel. 1985 : 164) กล่าวว่า การรับรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลรับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งอยู่รอบตัว รวมถึงการรู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้น มีการแยกแยะความแตกต่างของสิ่งเร้า และเลือกวิธีตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ด้วย

กันยา แสงสุวรรณ (2532 : 127) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การใช้ประสบการณ์เดิมแปลความหมายสิ่งเร้าที่ผ่านประสาทสัมผัส แล้วเกิดความรู้สึกหรือตีความหมายว่าเป็นอะไร

รัชนี นพเกตุ (2540 : 1) กล่าวว่า การรับรู้ คือ ขบวนการประมวลและตีความข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราโดยผ่านอวัยวะรับความรู้สึก

อารี พันธมณี (2540 : 139) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบกับประสาทสัมผัส โดยการแปลความหมายขึ้นอยู่กับประสบการณ์ เป็นการสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้นให้กับตัวเรา เช่น สายตาที่มองเห็นภาพ และแปลความหมายเป็นสิ่งที่สวยงาม น่าเกลียด เป็นต้น

โดยสรุป การรับรู้ หมายถึง กระบวนการตีความจากสิ่งเร้าที่มากกระทบกับประสาทสัมผัส โดยการตีความสิ่งเร้าจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การรับรู้เป็นการสร้างความหมายสิ่งเร้าให้กับตัวเรา

2.4.2 ประเภทของการรับรู้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528) กล่าวว่า การรับรู้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การรับรู้ทางอารมณ์ หมายถึง การรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เช่น รู้สึกดีใจ เสียใจ ตื่นเต้น รัก เกลียด ชื่นชม เป็นต้น
2. การรับรู้ลักษณะของบุคคล ต้องอาศัยการแปลข้อมูล 3 ประการ คือ
 - 2.1 ลักษณะทางกายภาพ เช่น รูปร่าง หน้าตา ลักษณะแขน ขา สีผิว
 - 2.2 พฤติกรรม เช่น การพูดคุย การยิ้ม การหัวเราะ การเดิน
 - 2.3 คำบอกเล่า เช่น คำบอกเล่าจากญาติพี่น้อง เพื่อน ผู้ใกล้ชิด
3. การรับรู้ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคล หมายถึง มโนภาพ หรือมโนคติของสิ่งต่าง ๆ ตามที่บุคคลรับรู้ เป็นภาพที่อยู่ในความคิด หรือจินตนาการของบุคคล และบุคคลสามารถบอกลักษณะของภาพเหล่านั้นให้ผู้อื่นทราบได้ด้วย
4. การรับรู้ปรากฏการณ์ทางสังคม เป็นการตีความ หรือแปลความหมายสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตามชื่อของตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ การรับรู้ปรากฏการณ์ทางสังคมนั้นขึ้นอยู่กับสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ
 - 4.1 ระดับความรู้ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ไขว่คว้าปัญญา หรือความเฉลียวฉลาด เมื่อต่างกันย่อมมีผลในการตีความต่อสิ่งต่าง ๆ ได้แตกต่างกันด้วย

4.2 การเปลี่ยนการรับรู้ คือ ถ้ามีผู้รับรู้ต่ำเมื่อได้มีโอกาสสนทนากับผู้ที่มีการรับรู้สูง ก็อาจจะถูกผู้มีการรับรู้สูงเปลี่ยนแนวความคิดหรือแนวทางการรับรู้ได้

2.4.3 ลักษณะของการรับรู้

เคมพ์ (Kemp. 1985 : 10 - 11) ได้ศึกษาลักษณะของการรับรู้ไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมทุกพฤติกรรมย่อมเกี่ยวข้องกับการรับรู้
2. พฤติกรรมเป็นผลเกี่ยวข้องมาจากการรับรู้เดิม และพฤติกรรมเป็นจุดเริ่มต้นของการรับรู้ต่อไป
3. ผู้รับรู้และสิ่งแวดล้อมไม่ได้อยู่อย่างอิสระ
4. การให้ความหมายต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์เดิมที่สะสมไว้
5. ประสบการณ์การรับรู้ เป็นสิ่งเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล
6. การรับรู้ เป็นการประสานกันระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ สิ่งที่เคยเกิดขึ้นในประสบการณ์เดิม ย่อมมีอำนาจเหนือกว่าสิ่งที่ไม่เคยสัมผัส

จากลักษณะการรับรู้ข้างต้นแสดงว่าการรับรู้เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องกันของประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่

2.4.4 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

สิ่งเร้าเดียวกันอาจทำให้คนสองคนรับรู้ต่างกัน ฉะนั้นการที่มนุษย์สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง การจะรับรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล เช่น อวัยวะรับสัมผัส ความตั้งใจ ความสนใจในขณะนั้น และประสบการณ์ที่ผ่านมา เนื่องจากสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้มีอยู่มากมาย มอร์แกน (กันยา แสง-สุวรรณ. 2532 : 132 ; อ้างอิงจาก Morgan. 1957) ได้สรุปว่าการที่บุคคลจะเลือกรับสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งขณะใดขณะหนึ่ง จึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้

1. อิทธิพลจากภายนอก ได้แก่ ความเข้มข้น ขนาดของสิ่งเร้า การกระทำซ้ำๆ การกระทำสิ่งที่ตรงข้ามกัน และการเคลื่อนไหว เป็นต้น

2. อิทธิพลจากภายใน ได้แก่ แรงจูงใจ ความคาดหวัง ในที่นี้จะแบ่งสิ่งที่มีอิทธิพลหรือปัจจัยการรับรู้ออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวผู้รับ แบ่งได้เป็น 2 ด้านคือ

2.1.1 ด้านอวัยวะรับสัมผัส ถ้าอวัยวะรับสัมผัสสมบูรณ์ก็จะรับรู้ได้ดี ถ้าหย่อนสมรรถภาพ เช่น หูตึง ตาเอียง เป็นหวัด ก็จะรับรู้ได้ไม่ดี

2.1.2 ด้านสติปัญญา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ มีหลายประการ เช่น ความจำ อารมณ์ สติปัญญา ความพร้อม การสังเกตพิจารณา เป็นต้น

2.2 อิทธิพลของปัจจัยทางด้านจิตวิทยา มีดังนี้

2.2.1 ความรู้เดิม หมายถึง กระบวนการรับรู้เมื่อสัมผัสแล้ว ต้องแปลเป็นสัญลักษณ์โดยอาศัยความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราจะรับรู้ ฉะนั้นหากไม่มีความรู้เดิมในเรื่องนั้นมาก่อนก็ย่อมจะทำให้การรับรู้ผิดไปจากความเป็นจริง

2.2.2 ลักษณะของสิ่งเร้า หมายถึง คุณสมบัติของสิ่งเร้าซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกทำให้คนเราเกิดความสนใจที่จะรับรู้หรือทำให้การรับรู้ของคนเราเกิดความคลาดเคลื่อนไปจากความจริง เช่น ความใกล้ชิดกับสิ่งเร้า ความคล้ายคลึงกันของสิ่งเร้า ความต่อเนื่องกันของสิ่งเร้า และสภาพพื้นฐานของการรับรู้ เป็นต้น

2.4.5 การวัดการรับรู้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 243 - 244) กล่าวว่า การวัดการรับรู้เป็นส่วนใหญ่นำมาใช้วิธีการที่คล้ายคลึงกับการวัดเจตคติ การวัดค่านิยม และการวัดบุคลิกภาพ ทั้งนี้ก็เพราะว่าการรับรู้เป็นขั้นหนึ่งของเจตคติ การวัดค่านิยม และการวัดบุคลิกภาพ การวัดการรับรู้ จึงรวบรวมได้ดังนี้

1. การสังเกต (Observation)

- 1.1 พิจารณาที่ใบหน้าของบุคคล ว่ามีการแสดงออกทางสีหน้าอย่างไร
- 1.2 สังเกตที่สายตาหรือแววตา
- 1.3 พิจารณาที่บุคลิกภาพ ท่าทางของร่างกาย เช่น มีอาการตื่นเต้นหรือไม่เพียงใด
- 1.4 พิจารณาที่เจตนาของบุคคลว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมามีเจตนาอย่างไร

2. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ดังนี้

- 2.1 แบบสอบถามที่มีคำถามที่มีข้อความที่มีเพียงความคิดเดียว โดยให้เลือกตอบว่า เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ใช่-ไม่ใช่ ถูก-ผิด ซึ่งในบางครั้งอาจมีคำว่า ไม่แน่ใจ อยู่ด้วยก็ได้
- 2.2 แบบสอบถามที่คำถามมีหลายตัวเลือกเป็นมาตราวัด (Scaling) เป็นคำถามที่มีประโยคคำถามและมีคำตอบที่เป็นระดับการรับรู้ว่า มากน้อยเพียงใด โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ปฏิบัติ ไม่ได้ปฏิบัติ หรือ 3 ระดับ คือ ปฏิบัติ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ไม่ได้ปฏิบัติ หรือ 5 ระดับ เช่น ปฏิบัติมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2.3 แบบสอบถามที่ใช้คำคู่ที่มีความหมายตรงข้ามกัน(The Semantic Differential) เป็นการใช้นำหรือวลีที่มีความหมายตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ โดยมีมาตราวัด ให้ผู้ตอบ

เลือกตอบตามสภาพการรับรู้ที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ เช่น กิจกรรมการนิเทศก์ภายในโรงเรียน เป็นสิ่งที่ ดี - เลว ดังนี้

ดี								เลว
	3	2	1	0	-1	-2	-3	

3. การใช้แบบทดสอบและเครื่องมือทางจิตวิทยา โดยผู้ทำการทดสอบเสนอสิ่งเร้าแก่ผู้ถูกทดสอบ เพื่อให้แสดงพฤติกรรมหรือคำตอบออกมา สิ่งเร้านี้อาจเป็นรูปภาพหรือสิ่งอื่นก็ได้ แบบทดสอบทางจิตวิทยามีหลายอย่าง แต่ที่คุ้นเคยกันก็มี Rorschach Ink Blot และ Thematic Apperception Test ซึ่งเป็นวิธีให้ผู้ถูกทดสอบระบายความในใจจากการให้ดูภาพที่สร้างขึ้นอย่างไม่แจ่มชัด

การวัดการรับรู้ในการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการวัดการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการสอนของครู เพื่อที่จะให้รู้ว่าคุณครูมีการรับรู้เกี่ยวกับการสอนของคุณครูในระดับใด และส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.1 งานวิจัยต่างประเทศ

โรเซน และดีแอนเดรท (มาริสสา รัฐปัตย์. 2532 : 35 - 37 ; อ้างอิงจาก Rosen and D' Andrade. 1959) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดากับเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำ ผู้ทดลองต้องการทราบว่าขณะที่เด็กได้รับคำสั่งให้ทำงานนั้น บิดามารดามีปฏิกิริยาต่อเด็กอย่างไร คาดหวังผลสำเร็จอย่างไร สูงหรือต่ำกว่ามาตรฐานและหวังให้เด็กพึ่งตนเองได้เพียงไร ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของพ่อแม่มีแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทแสดงอำนาจเหนือเด็ก ทำให้เด็กมีการพึ่งตนเองต่ำ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ บิดาจะเป็นผู้ตัดสินใจให้และมีการบังคับเด็กให้ทำงานให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่สุด
2. ประเภทที่บิดา มารดามีความคาดหวังในการทำงานของเด็กต่ำ ทำให้เด็กมีการพึ่งตนเองต่ำ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำด้วย
3. ประเภทที่บิดามารดาไม่เคร่งเครียดกับเด็กมากเกินไป และไม่ปล่อยเด็กมากเกินไป เด็กพวกนี้จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

การศึกษาของโรเซนพบว่า มารดาที่เข้มงวด กำหนดแนวทางตัดสินใจของลูกจะทำให้เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ถ้าบิดาแสดงอำนาจเหนือเด็กและมีการบังคับเด็กให้ทำงานให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่สุด เด็กจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และบิดามารดาที่คาดหวังให้มาตรฐานการทำงานของเด็กลดต่ำ เด็กจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

เชลล์ (ประกายทิพย์ พิชัย. 2539 : 18 ; อ้างอิงจาก Shell. 1966 : 927 - 933) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กในเกรด 5 และ 6 จำนวน 194 คน โดยใช้ข้อสอบชนิดรูปภาพของแมคเคลแลนด์เป็นเครื่องมือวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

สทอตร์ (จิราภรณ์ กุณสิทธิ์. 2541 : 39 ; อ้างอิงจาก Staudt. 1995) ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานการใช้กลวิธีกำกับตนเองในการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ลักษณะรายวิชา ลักษณะของนักเรียนและรับรู้ความสามารถของตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 11 จำนวน 248 คน ที่ศึกษาในระดับชั้นสูงและชั้นทั่วไป โดยนักเรียนตอบแบบสอบถามกลวิธีในการเรียนวิชาเคมี ภาษาอังกฤษ และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในชั้นสูงจะใช้กลวิธีในการกำกับตนเองในการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนในชั้นทั่วไป การเลือกกลวิธีในระดับสูงมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนในชั้นสูง และกลุ่มนักเรียนที่เรียนในชั้นทั่วไปพบว่าการใช้กลวิธีกำกับตนเองในการเรียน 9 ชนิดมีสหสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษและเคมี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนหญิงใช้กลวิธีกำกับตนเองในการเรียนมากกว่านักเรียนชายและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พินทริชและดี กรูท (Pintrich and De-Groot. 1990 :33 - 40) ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบด้านแรงจูงใจ และการกำกับตนเองในการเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ การกำกับตนเองและผลการเรียนของนักเรียนเกรด 7 จากห้องเรียนวิทยาศาสตร์ 8 ห้อง ภาษาอังกฤษ 7 ห้อง จำนวน 173 คน โดยวิธีการรายงานตนเอง (Self-Report) ในเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจภายใน ความวิตกกังวล การกำกับตนเอง และวิธีการเรียนรู้ ของมูลผลการเรียนวัดจากการกำหนดงานให้นักเรียนทำ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง การกำกับตนเองในการเรียนและการใช้กลวิธีในการเรียนมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .36$ *** $p < .001$, $r = .36$ *** $p < .001$ และ $.20$ ** $p < .01$ ตามลำดับ) จากการวิเคราะห์ถดถอยพบว่า การกำกับตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความวิตกกังวล เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (r^2) เท่ากับ 0.22

ไมเออร์ (Myier. 1965) ทำการวิจัย "ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะการเสี่ยงและความสำเร็จทางการเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สมรรถภาพสมอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 524 คน ผลปรากฏว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชายและหญิง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .50 และ .48 ตามลำดับ

ฟรัสต์ (Frust. 1966 : 927-933) ศึกษาการใช้แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 9 จำนวน 228 คน เป็นชาย 136 คน หญิง 92 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่ม ตามคะแนนความสามารถทางภาษา ผลการศึกษาพบว่า เมื่อคิดจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดี ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความสามารถต่างๆ ไป ในด้านภาษาปรากฏว่า กลุ่มกลางมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่ต่างกัน

บราวน์ (Brown. 1969 : 3411) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับระดับสติปัญญา ความถนัดทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยมอนทานา จำนวน 100 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 33 คน มีเกรดเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 กลุ่มที่ 2 มี 34 คน มีเกรดเฉลี่ย 2.00 - 2.99 กลุ่มที่ 3 มี 33 คน มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 จากการศึกษาพบว่า พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา ความถนัดทางการเรียน และสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยด้วย

จีน (อรพินทร์ ชูชม. 2523 ; อ้างอิงจาก Eugene. 1969) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เป็นตัวทำนายความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาเกรด 8 ในโรงเรียนบางแห่งในรัฐโอไฮโอ ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการทำนายความสำเร็จในการเรียนร่วมกับความไม่เข้มงวดกวดขัน ความวิตกกังวล และความหวงในการศึกษา มีอำนาจในการทำนายความสำเร็จในการเรียนมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ .55 ซึ่งนับว่าเป็นค่าที่สูงพอที่จะสนับสนุนว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

รัสเซล (Russell. 1969 : 263-266) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกรด 9 โดยใช้แบบทดสอบ CAT (California Achievement Test) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ ภาษา การอ่าน และทำแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

แรฟฟินิ (Raffini. 1970 : 1605) ได้ศึกษาผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการจำในกลุ่มนิสิตปริญญาตรี ผลพบว่า ชายและหญิงที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ซอง (Song. 1971 : 257) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกษตรกรรมในเกาหลี จำนวน 1,460 คน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกวิชาที่เรียน

โบลคอฟสกี (Bolocofsky. 1980 : 213 - 217) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในห้องเรียนที่มีการแข่งขันในห้องเรียน กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 10 จำนวน 210 คน ในรัฐโคโลราโด ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศในห้องเรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศในห้องเรียนที่มีการแข่งขัน ทำให้มองเห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นการเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อการเรียน เป็นผลดีกว่าการเรียนในสภาพบรรยากาศที่ไม่มีการแข่งขัน

ราย (สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์. 2527 : 44 - 45 ; อ้างอิงจาก Rai. 1980 : 117 - 122) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ โดยศึกษากับนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 300 คน ซึ่งเลือกมาจากนักเรียนที่เรียนวิชาชีววิทยาจาก 12 โรงเรียน ในเมืองอักกรา (Agra city) ใช้แบบทดสอบ U.P.Board Allahabad ในการแบ่งกลุ่ม กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คือผู้ที่ได้ 60 เปอร์เซนต์ขึ้นไป กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำคือผู้ที่ได้ 40 เปอร์เซนต์ลงมา และผู้ที่ได้ 45 - 55 เปอร์เซนต์ให้เป็นกลุ่มกลาง แบบทดสอบที่ใช้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นใช้แบบทดสอบ TAT ของ เมตตา (Mehta. 1969) ประกอบด้วยภาพ 6 ภาพ ซึ่งได้ดัดแปลงมาจากแมคเคลแลนด์ (McClelland. 1953) ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง ต่ำ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฮาลาไดนา (Haladyna. 1983 : 19 - 29) ทำการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนเกรด 4 นักเรียนเกรด 7 และนักเรียนเกรด 9 รวม 2,000 คน สรุปผลว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ คือคุณภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์ บรรยากาศในห้องเรียน และการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ซึ่งตัวแปรบรรยากาศในห้องเรียนพบว่า มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนเกรด 4 นักเรียนเกรด 7 และนักเรียนเกรด 9 มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.229 ถึง 0.415

แอนเดอร์สัน (Anderson.1995 : 15 - 33) ได้ศึกษาผลกระทบของบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียนต่อการเรียนรายบุคคล พบว่าความคาดหวังของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและการอบรมเลี้ยงดู โดยจะทำให้ลูกเกิดความพยายามที่จะประสบความสำเร็จตามที่บิดามารดาคาดหวัง

3.2 งานวิจัยในประเทศ

อนันต์ จันทร์ทวี (2514 : 97 - 98) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการคิดแบบสืบสวนสอบสวน และความถนัดทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 190 คน เป็นชาย 100 คน หญิง 90 คน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับการคิดแบบสืบสวนสอบสวน และความถนัดทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนชาย

รำไพทิพย์ ชีรินิติ (2515 : 26 - 27) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2514 จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา และนครปฐม จำนวน 240 คน เป็นชาย 120 คน หญิง 120 คน วัดระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ ฮิวเบอร์ต เจ.เอ็ม. เฮอร์แมน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยประจำเทอมต้น ปีการศึกษา 2514 ผลการศึกษาพบว่า

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างนักศึกษาชาย และนักศึกษาหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมธี โพธิพัฒน์ (2523 : 75) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 886 คน โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบอีกว่านักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จินตนา อินทรไทย (2525 : 48 - 49) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 300 คน พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างนักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลาง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่สุด รองลงมาคือนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ส่วนนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำที่สุด

เบญจพร วงษ์พรต. (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 10 ผลการวิจัยพบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ มีจำนวนทั้งหมด 8 ตัว เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์จำนวน 5 ตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาฟิสิกส์ ระดับคะแนนเฉลี่ยวิชาฟิสิกส์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การใช้เวลาในการทำการบ้านวิชาฟิสิกส์ ผลของการได้รับคำปรึกษาจากครูผู้สอนวิชาฟิสิกส์ และอาชีพหลักของมารดาหรือบิดาหรือทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ส่วนตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์มีจำนวน 3 ตัว ได้แก่ นักเรียนไม่เคยอ่านบทเรียนวิชาฟิสิกส์ล่วงหน้าก่อนเรียน ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนศึกษาต่อพร้อมทั้งทำงานไปด้วย และสถานภาพสมรสของบิดามารดาหย่าร้างกัน

สุนันทา ประไพตระกูล (2534 : 78) ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรคัดสรร กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 663 คน และครูที่ทำการสอนวิชาคณิตศาสตร์จำนวน 28 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยสรุปว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนคือคุณภาพการสอน ขนาดโรงเรียน ระดับการศึกษาของครู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติและความสนใจต่อวิชาคณิตศาสตร์ และยังพบว่าคุณภาพการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.4582

สุภาณี ปิยะอภิรักษ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอนของครูและบรรยากาศในห้องเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการสอนของครูและบรรยากาศในห้องเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.43195

๒. มรกต ศรียาสวิน. (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์-โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรนิสัยทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว บรรยากาศในการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ โดยตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ นิสัยทางการเรียน และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

๓. อติเทพ ศรีสุอาร์ักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ มโนภาพแห่งตน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และบรรยากาศการเรียนการสอน ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มโนภาพแห่งตน และบรรยากาศการเรียนการสอน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่ามีหลายปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และยังไม่พบการศึกษาบางปัจจัยที่อาจมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และบางปัจจัยมีผู้ทำศึกษาน้อยมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการอันได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เจตคติต่อการเรียนความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง คุณภาพการสอนของครูว่าจะมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ปรับปรุงตนเองด้านการเรียน และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ใช้เป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และเป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศชาติต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 5 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 1,195 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จาก 5 โรงเรียน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) และประมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ด้วยความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) เมื่อเทียบกับตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ควรเลือกจากกลุ่มประชากร พบว่า ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 286 คน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2536 : 260 ; อ้างอิงจาก Yamane. 1967 : 886 - 887) แต่ในการศึกษาครั้งนี้ใช้นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 339 คน ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิตที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (จำนวนห้องเรียน)
สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	60(2)
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	67(2)
สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	74(2)
สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน	63(2)
สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	75(2)
รวม	339(10)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

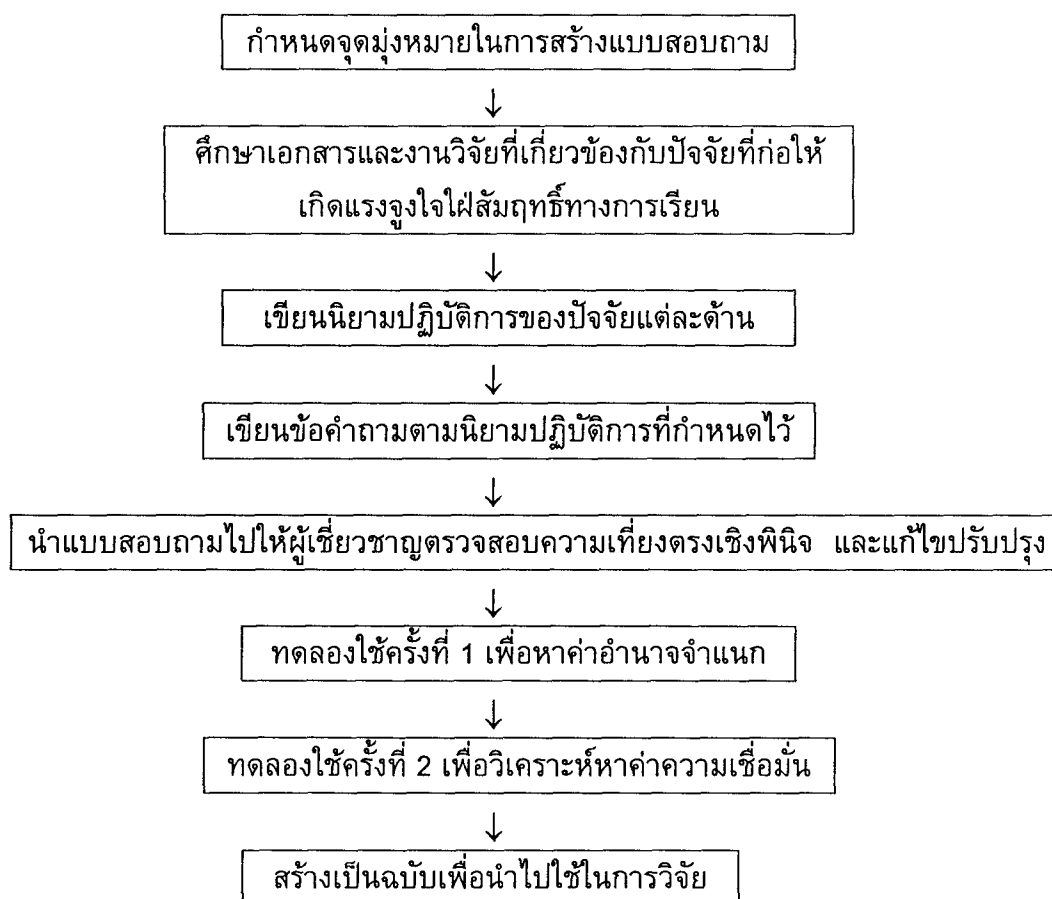
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 1 ฉบับแบ่งเป็น 3 ตอน
ดังนี้

ตอนที่ 1 วัดด้านเจตคติต่อการเรียน จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 วัดปัจจัยด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต และความคาดหวังของผู้ปกครอง ด้านละ 15 ข้อ และวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 วัดด้านการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู จำนวน 15 ข้อ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีขั้นตอนดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

จากภาพประกอบ 1 เป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามปัจจัยบางประการกับแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อสร้างแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน เพื่อใช้ในการวิจัยดังนี้

1.1 แบบสอบถามด้านวัดเจตคติต่อการเรียน

1.2 แบบสอบถามวัดปัจจัยด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.3 แบบสอบถามวัดด้านการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

2. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาค้นคว้าจากวารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ

3. เขียนนิยามปฏิบัติการด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาค้นคว้าจากวารสาร จากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4. เขียนข้อความวัดด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับด้านละจำนวน 30 ข้อ

5. เมื่อสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถามโดยหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำข้อคำถามไปให้ประธานกรรมการและกรรมการควบคุมปริญญาโทพิจารณาความสอดคล้องก่อน จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผลจำนวน 3 ท่าน และทางด้านจิตวิทยาจำนวน 2 ท่านเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามกับนิยามแต่ละด้าน แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งปรากฏผลดังนี้

5.1 ด้านเจตคติต่อการเรียนจำนวน 30 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่าง 0.8 ถึง 1.0

5.2 ด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลการวิเคราะห์แต่ละด้านดังนี้

5.2.1 ด้านความเชื่ออำนาจภายในตน จำนวน 30 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ ทุกข้อมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง 1.0

5.2.2 ด้านความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต จำนวน 30 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ ทุกข้อมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง 1.0

5.2.3 ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง จำนวน 30 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่าง 0.8 ถึง 1.0

5.2.4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่าง 0.8 ถึง 1.0

5.3 ด้านการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู จำนวน 30 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่าง 0.8 ถึง 1.0

6. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกได้ในข้อ 5. ไปสอบกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 คน และ 95 คน ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 200 คน เพื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย และหาอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t -test เพื่อคัดเลือกข้อความที่มีค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ปรากฏผลดังนี้

6.1 ด้านเจตคติต่อการเรียน เดิมมี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 3.473 ถึง 9.149 คัดเลือกไว้ 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.986 ถึง 9.149

6.2 ด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลการวิเคราะห์แต่ละด้านดังนี้

6.2.1 ด้านความเชื่ออำนาจภายในตน เดิมมี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ -2.179 ถึง 8.327 คัดเลือกไว้ 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.241 ถึง 8.327

6.2.2 ด้านความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต เดิมมี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ -5.199 ถึง 8.938 คัดเลือกไว้ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 2.134 ถึง 8.938

6.2.3 ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง เดิมมี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 0.450 ถึง 10.591 คัดเลือกไว้ 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.214 ถึง 10.591

6.2.4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.307 ถึง 11.175 คัดเลือกไว้ทั้ง 20 ข้อ

6.3 ด้านการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู เดิมมี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.870 ถึง 11.170 คัดเลือกไว้ 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 5.000 ถึง 11.170

7. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 6 ไปสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 65 คน 72 คน และ 63 คน ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 200 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ปรากฏว่าได้ผลดังนี้

7.1 แบบสอบถามวัดด้านเจตคติต่อการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7893

7.2 แบบสอบถามวัดด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7232 0.7005 0.8559 และ 0.7805 ตามลำดับ

7.3 แบบสอบถามวัดด้านการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8122

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วัดด้านเจตคติต่อการเรียน มีลักษณะดังนี้

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับความรู้สึก หรือความคิดเห็นของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งช่อง

ข้อความ	เห็นด้วย	เห็นด้วยค่อนข้างมาก	เห็นด้วยค่อนข้างน้อย	ไม่เห็นด้วย
0) การเรียนทำให้ข้าพเจ้าเป็นคนมีคุณค่า.....				
00) การเรียนไม่สามารถทำให้คนเป็นคนดีได้.....				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่สร้างมี 2 ลักษณะ คือข้อความทางบวก และข้อความทางลบ เกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนนมีดังนี้

เมื่อเป็นข้อความเชิงบวก ให้คะแนนดังนี้

เมื่อตอบ เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน
เมื่อตอบ เห็นด้วยค่อนข้างมาก	ให้ 2 คะแนน
เมื่อตอบ เห็นด้วยค่อนข้างน้อย	ให้ 1 คะแนน
เมื่อตอบ ไม่เห็นด้วย	ให้ 0 คะแนน

เมื่อเป็นข้อความเชิงลบ ให้คะแนนดังนี้

เมื่อตอบ เห็นด้วย	ให้ 0 คะแนน
เมื่อตอบ เห็นด้วยค่อนข้างมาก	ให้ 1 คะแนน
เมื่อตอบ เห็นด้วยค่อนข้างน้อย	ให้ 2 คะแนน
เมื่อตอบ ไม่เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 2.50 แปลว่านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับดี

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าตั้งแต่ 1.50 ถึง 2.49 แปลว่านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างดี

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.49 แปลว่านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าต่ำกว่า 0.50 แปลว่านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนต่ำ

ตอนที่ 2 วัดปัจจัยด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะดังนี้

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ ว่าตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งช่อง

แบบสอบถาม	ข้อความ	จริง	จริงก่อน ข้างมาก	จริงก่อน ข้างน้อย	ไม่ จริง
ความเชื่อ อำนาจภายใน ตน	0) ข้าพเจ้าเชื่อว่าชีวิตของข้าพเจ้าถูกกำหนดด้วย บุญกรรมแต่ชาติปางก่อน.....				
	00) ความพยายามของข้าพเจ้าจะทำให้ประสบความสำเร็จในทุก ๆ เรื่อง.....				
ความคาดหวัง ของนักเรียน ต่ออนาคต	0) ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพื่อจะได้มีอนาคตที่ดี.....				
	00) ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะมีครอบครัวที่มีความอบอุ่น ต่ออนาคต.....				
ความคาดหวัง ของผู้ปกครอง	0) ผู้ปกครองไม่สนใจเรื่องอนาคตของข้าพเจ้า.....				
	00) ผู้ปกครองคาดหวังให้ข้าพเจ้าสอบเข้าศึกษาต่อ ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ให้ได้.....				
แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ทางการเรียน	0) ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ให้ดีขึ้น.....				
	00) ข้าพเจ้าหมดกำลังใจเมื่อรู้ว่าตนเองด้อยกว่า เพื่อน.....				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่สร้างมี 2 ลักษณะ คือข้อความทางบวก และข้อความทางลบ เกณฑ์การ
ให้น้ำหนักของคะแนนมีดังนี้

เมื่อเป็นข้อความเชิงบวก ให้คะแนนดังนี้

เมื่อตอบ จริง	ให้ 3 คะแนน
เมื่อตอบ จริงก่อนข้างมาก	ให้ 2 คะแนน
เมื่อตอบ จริงก่อนข้างน้อย	ให้ 1 คะแนน
เมื่อตอบ ไม่จริง	ให้ 0 คะแนน

เมื่อเป็นข้อความเชิงลบ ให้คะแนนดังนี้

เมื่อตอบ จริง	ให้ 0 คะแนน
เมื่อตอบ จริงก่อนข้างมาก	ให้ 1 คะแนน
เมื่อตอบ จริงก่อนข้างน้อย	ให้ 2 คะแนน
เมื่อตอบ ไม่จริง	ให้ 3 คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 2.50 แปลว่านักเรียนมีพฤติกรรมเหล่านั้น อยู่ในระดับสูง

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าตั้งแต่ 1.50 ถึง 2.49 แปลว่านักเรียนมีพฤติกรรมเหล่านั้นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.49 แปลว่านักเรียนมีพฤติกรรมเหล่านั้นอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าต่ำกว่า 0.50 แปลว่านักเรียนมีพฤติกรรมเหล่านั้นอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 3 วัดการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู มีลักษณะดังนี้

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ ว่าตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งช่อง

ข้อความ	ครูทุกคน	ครูส่วนใหญ่	ครูส่วนน้อย	ครูส่วนน้อยที่สุด
0) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระภาพในการศึกษาหาความรู้...				
00) ครูสอนโดยไม่รับรู้ว่าคุณนักเรียนจะเข้าใจหรือไม่.....				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่สร้างมี 2 ลักษณะ คือข้อความทางบวก และข้อความทางลบ เกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนนมีดังนี้

เมื่อเป็นข้อความเชิงบวก ให้คะแนนดังนี้

เมื่อตอบ ครูทุกคน	ให้ 4 คะแนน
เมื่อตอบ ครูส่วนใหญ่	ให้ 3 คะแนน
เมื่อตอบ ครูส่วนน้อย	ให้ 2 คะแนน
เมื่อตอบ ครูส่วนน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เมื่อเป็นข้อความเชิงลบ ให้คะแนนดังนี้

เมื่อตอบ ครูทุกคน	ให้ 1 คะแนน
เมื่อตอบ ครูส่วนใหญ่	ให้ 2 คะแนน
เมื่อตอบ ครูส่วนน้อย	ให้ 3 คะแนน
เมื่อตอบ ครูส่วนน้อยที่สุด	ให้ 4 คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 แปลว่านักเรียนรับรู้ว่าคุณครูทุกคนมีพฤติกรรมการสอนที่ดี

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าตั้งแต่ 2.50 ถึง 3.49 แปลว่านักเรียนรับรู้ว่าคุณครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอนที่ดี

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าตั้งแต่ 1.50 ถึง 2.49 แปลว่านักเรียนรับรู้ว่าคุณครูส่วนน้อยมีพฤติกรรมการสอนที่ดี

ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าต่ำกว่า 1.50 แปลว่านักเรียนรับรู้ว่าคุณครูส่วนน้อยที่สุดที่มีพฤติกรรมการสอนดี

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครทั้ง 5 แห่ง

2. จัดเตรียมแบบสอบถาม ให้เพียงพอกับจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 339 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2546 ถึงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2546 โดยให้นักเรียนทุกคนตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน ใช้เวลาในการทำประมาณ 25 นาที หลังจากนั้นคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้ 322 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.99 มาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์ค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามปัจจัยบางประการแต่ละฉบับ และแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่ตั้งไว้

2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามปัจจัยแต่ละด้าน และแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. หาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
4. หาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ
5. หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Score Weight) ของแบบสอบถามปัจจัยบางประการทุกฉบับ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

- 1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2536 :185 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton.1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม

$\sum R$. แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

- 1.2 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้ t -test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2536 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มสูง

S_L^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มต่ำ

N_H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูง

N_L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำ

1.3 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2536 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือเป็นรายข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

2. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถาม คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 73 - 78)

2.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2540 : 173)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร x กับ y

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน X

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนน Y

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนน X แต่ละตัว

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนน Y แต่ละตัว

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนน X กับ Y แต่ละค่า

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t - test
(ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ.2540 : 250)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}} \quad ; \quad df = N - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าการแจกแจงของ t
 r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.4 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณโดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur.
1973 : 25)

$$R_{y.123\dots k} = \sqrt{\sum \beta_i r_{x_i y}}$$

เมื่อ $R_{y.123\dots k}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระ
 ตัวที่ 1 ถึง n กับตัวแปรตาม (y)
 β_i แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูป
 คะแนนมาตรฐาน
 $r_{x_i y}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (X_i)
 กับตัวแปรตาม (y)

2.5 ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร (Kerlinger
and Pedhazur. 1973 : 63)

$$F = \frac{R^2 / k}{(1 - R^2) / (N - k - 1)}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงแบบเอฟ (F - distribution)
 R แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 k แทน จำนวนตัวแปรอิสระ
 df_1 แทน k

$$df_2 \quad \text{แทน } N - k - 1$$

2.6 หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ โดยใช้สูตร(Kerlinger and Pedhazur.1973 : 61)

$$b_i = \beta_i \frac{S_y}{S_i}$$

เมื่อ b_i แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปคะแนนดิบ

β_i แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปมาตรฐาน

S_i แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรอิสระตัวที่ i

S_y แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม

2.7 ทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญ (Score Weight) โดยใช้ t - test (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 119)

$$t_i = \frac{b_i}{SE_{bi}} \quad : \quad df = N - k - 1$$

เมื่อ t_i แทน ค่าการแจกแจงแบบทีของค่าน้ำหนักความสำคัญตัวที่ i

b_i แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปคะแนนดิบ

SE_{bi} แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญ

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

k แทน จำนวนแบบทดสอบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

X_1	แทน คะแนนปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน
X_2	แทน คะแนนปัจจัยด้านความเชื่ออำนาจภายในตน
X_3	แทน คะแนนปัจจัยด้านความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต
X_4	แทน คะแนนปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง
X_5	แทน คะแนนปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู
Y	แทน คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
k	แทน คะแนนเต็มรายข้อของแบบสอบถาม
M	แทน คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
R	แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
SE_b	แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดในรูปคะแนนดิบ
F	แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ
t	แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้าน และของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดา และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ
3. ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Score weight) ของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้าน และของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม การสอนของครู และแบบสอบถามวัดด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปสอบกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 339 คน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ จำนวน 17 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้ตัดแบบสอบถามดังกล่าวออก เหลือแบบสอบถามที่นำไปวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 322 ฉบับ และจากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ได้ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามแต่ละฉบับคือค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนปัจจัยแต่ละด้าน และคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปร	k	M	SD
X_1	3	1.8559	0.4326
X_2	3	2.1992	0.3377
X_3	3	2.2576	0.3906
X_4	3	2.4217	0.3964
X_5	4	2.9799	0.4033
Y	3	1.9107	0.3923

จากตาราง 2 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยรายข้อของเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 1.8559 2.1992 2.2576 2.4217 2.9799 และ 1.9107 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างดี และมีความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อของปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่อนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.4326 0.3377 0.3906 0.3964 0.4033 และ 0.3923 ตามลำดับแสดงว่า ปัจจัยแต่ละด้านกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการกระจายของคะแนนอยู่ในระดับต่ำ และกระจายใกล้เคียงกัน

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบขรรดาค และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบขรรดาค และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ด้วยค่า t (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ตามลำดับ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X ₁	1.000	.176 ^{**}	.385 ^{**}	.311 ^{**}	.125 ^{**}	.380 ^{**}
X ₂		1.000	.299 ^{**}	.285 ^{**}	.295 ^{**}	.260 ^{**}
X ₃			1.000	.430 ^{**}	.264 ^{**}	.471 ^{**}
X ₄				1.000	.272 ^{**}	.203 ^{**}
X ₅					1.000	.240 ^{**}
Y						1.000
R = .541		R ² = .293		F = 26.146 ^{**}		

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู มีค่าระหว่าง .152 ถึง .430 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง

ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าอยู่ระหว่าง .203 ถึง .471 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า มีค่าเท่ากับ .541 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .293 แสดงว่าปัจจัยทั้ง 5 ด้าน วัตถุประสงค์เดียวกันกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 29.3 เปอร์เซ็นต์

3. คำนำนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้าน ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อที่จะศึกษาว่าปัจจัยบางประการด้านใด ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงคำนวณหา คำนำนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้าน ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปคะแนนดิบ (b) ตลอดจนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดในรูปคะแนนดิบ (SE_b) และทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่าที่ (t-test) ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 คำนำนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปร	b	SE_b	t
X_1	.234	.063	4.485**
X_2	.105	.080	2.041*
X_3	.358	.075	6.376**
X_4	-.081	.072	-1.481
X_5	.100	.066	1.969*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 ปรากฏว่า คำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน และความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ส่งผลทางบวกต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ .234 และ .358 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านความเชื่อ

อำนาจภายในตน และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลทางบวกต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเท่ากับ .105 และ .100 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า
2. สรุปผลการศึกษา
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

สังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อหาค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสัมพันธ์กัน
2. มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ได้ห้องเรียนทั้งหมด 10 ห้อง มีนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 322 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ตอน ดังนี้

1. วัดเจตคติต่อการเรียน จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.986 ถึง 9.149 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.7893

2. วัดปัจจัยด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังต่ออนาคตของนักเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง และวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ละฉบับมีค่าอำนาจจำแนก t และค่าความเชื่อมั่นดังนี้

2.1 แบบสอบถามวัดด้านความเชื่ออำนาจภายในตน จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.241 ถึง 8.327 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7232

2.2 แบบสอบถามวัดด้านความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 2.134 ถึง 8.938 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7005

2.3 แบบสอบถามวัดด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.214 ถึง 10.591 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8559

2.4 แบบสอบถามวัดด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.307 ถึง 11.175 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7805

3. วัดด้านการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 5.000 ถึง 11.170 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8122

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ให้เวลานักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ประมาณ 25 นาที หลังจากที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามวัดปัจจัยแต่ละด้าน และแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 339 ฉบับ แล้วผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามแต่ละฉบับมาตรวจสอบความเรียบร้อยและจัดแบบสอบถามฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออก 17 ฉบับ เหลือแบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 322 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.99 แล้วตรวจให้คะแนนพร้อมบันทึกผลลงในโปรแกรม SPSS เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนปัจจัยแต่ละด้าน และของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

3. ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Score weight) ของปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการศึกษา

1. คะแนนเฉลี่ยรายข้อของเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู มีค่าเท่ากับ 1.8559 2.1992 2.2576 2.4271 และ 2.9799 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างดี มีความเชื่ออำนาจภายในตน มีความคาดหวังต่ออนาคตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง นักเรียนรับรู้ว่าคุณครูมีความคาดหวังต่อนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และนักเรียนรับรู้ว่าคุณครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอนที่ดี ส่วนคะแนนเฉลี่ยรายข้อของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเท่ากับ 1.9107 แสดงว่านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเช่นกัน

เมื่อพิจารณาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อ ของปัจจัยแต่ละด้านกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.3377 ถึง 0.4326 แสดงว่าปัจจัยแต่ละด้านกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการกระจายของคะแนนต่ำและกระจายใกล้เคียงกัน

2. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเท่ากับ .541 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน วัดลักษณะเดียวกันกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เท่ากับ 29.3 เปอร์เซ็นต์

3. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน และความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน ความเชื่ออำนาจภายในตน และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคาดหวังของผู้ปกครอง ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อติเทพ ศรีสุวรักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านมโนภาพแห่งตน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และบรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาณี ปิยะอภิรักษ์ (2539 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า คุณภาพการสอนของครูและบรรยากาศในห้องเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พรรณี ชูทัย เจนจิต (2538 : 361) ซึ่งกล่าวว่า การที่ครูมีความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจนักเรียน สนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความยุติธรรม ตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรักเรียน และส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของแอนเดอร์สัน (Anderson. 1995 : 15 - 33) ซึ่งพบว่าความคาดหวังของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและการอบรมเลี้ยงดู โดยจะทำให้ลูกเกิดความพยายามที่จะทำให้ประสบความสำเร็จตามที่บิดามารดาคาดหวัง แสดงว่าการวิจัยครั้งนี้มีปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน และความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ส่งผลทางบวกต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความเชื่ออำนาจภายในตน และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งตั้งไว้ว่ามีปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แสดงว่าการวิจัยครั้งนี้พบว่ามีปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นั่นคือถ้าต้องการให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีความเชื่ออำนาจภายในตนคือมีความเชื่อว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นผลมาจากการกระทำของตัวนักเรียนเอง และปลูกฝังให้นักเรียนตั้งความ

คาดหวังต่ออนาคตสำหรับตนเองทั้งในด้านการเรียนและการประกอบอาชีพ รวมทั้งต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพในการสอนของครู ทั้งในด้านการกระทำหรือการแสดงออกของครูต่อนักเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของเบญจพร วงษ์พรต (2533 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าตัวพยากรณ์ที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์คือ เจตคติต่อวิชาฟิสิกส์ และสอดคล้องกับแนวคิดของมูลี (มรกต ศรียาสิน. 2545 : 62 ; อ้างอิงจาก Mouly. 1965 : 478) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบอื่น ๆ ในชั้นเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้และสุขภาพจิตนักเรียนได้แก่ หลักสูตร ระเบียบวินัย การสอนของครู อารมณ์ของครูและนักเรียน ซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนเกิดจากการเรียนรู้มิใช่เกิดจากพฤติกรรมเมื่อนักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง หรือรับรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมจึงเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนไปในตัว เป็นการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนในตัวบุคคลให้สูงกว่าเดิม

นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังพบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ปกครองส่งผลทางลบต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การวัดความคาดหวังของผู้ปกครองไม่ได้วัดจากผู้ปกครองโดยตรง แต่วัดโดยผ่านความรู้สึกของนักเรียนที่ได้รับจากผู้ปกครอง ดังนั้นข้อมูลที่ได้มาอาจทำให้เกิดความจริงที่คลาดเคลื่อนไป จึงอาจเป็นเหตุให้ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง ไม่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเป็น 2 ข้อ คือ

1. ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นแรงผลักดันให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นถ้าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนแล้วจะต้องพัฒนา ส่งเสริม และปลูกฝัง ปัจจัยดังกล่าว เพื่อให้นักเรียนจะได้ประสบความสำเร็จในอนาคตต่อไป

1.2 เนื่องจากการวัดปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง ไม่ได้วัดจากผู้ปกครองโดยตรง แต่วัดโดยผ่านความรู้สึกของนักเรียน ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงอาจคลาดเคลื่อนจากความจริงได้ ดังนั้นการทำวิจัยต่อไป ควรวัดปัจจัยด้านนี้กับผู้ปกครองโดยตรง

2. ด้านการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง นิสัยในการเรียน การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน กับนักเรียนระดับชั้นอื่นและกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่นักเรียนโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้ เช่น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนอาชีวศึกษา นิสิตนักศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2527). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- .(2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : นิยมวิทยา.
- กันยา แสงสุวรรณ. (2532). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
- กฤษณี คำชาย. (2540). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- งามตา วณิชานนท์. (2534). *เอกสารประกอบการสอนวิชา จิตวิทยาสังคม (สค 311)*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จินตนา อินทรไทย. (2525). *ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ กุลสิทธิ์. (2541). *การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยตัวแปรด้าน การกำกับตนเองในการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองทางคณิตศาสตร์ ทักษะคิดต่อวิชาคณิตศาสตร์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยพร วิชาวุธ. (2525). *มูลสารจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : หน่วยผลิตเอกสาร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง. (2518). *อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523). *"ความสำเร็จในชีวิตเริ่มในวัยก่อนเรียน," การพัฒนาและส่งเสริมความเก่งของลูกรัก*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- .(2526). *ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน*. จุลสารฉบับที่ 4. กรุงเทพฯ : จุลสารฉบับที่ 4. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน งามตา วณิชทานนท์ และคณะ. (2536). **รายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะทางจิต และพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงใน ครอบครัวและทางป้องกัน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- ดารณี วงษ์อยู่น้อย. (2524). **การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดารณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ. (2533). **ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัตินวิทยาคม. จังหวัดนครสวรรค์**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2525). **การสร้างโมเดลการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับเด็กด้อยสัมฤทธิ์**. วิทยานิพนธ์ ค.ด.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนาก ทอภักดี. (2528). **ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในตนของวัยรุ่น**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นราธร ศรีประสิทธิ์. (2529). **ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเด็กวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา นิธยาน. (2530). **การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). **รูปแบบผลการเรียนในโรงเรียน**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2524). **คู่มืออาจารย์ : การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร.
- บุญลือ วันทายนต์. (2522). **ครอบครัวและวงศาวาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- บุษกร ดำรง. (2542). **ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจรณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยม
ศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.** ปรินิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยา
พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- เบญจพร วงษ์พรต. (2533). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
ฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 10.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(การสอนวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง.**
ปรินิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประยุทธ์ จารุบวร. (2531). **ความคาดหวังของบิดามารดาในชนบทที่มีต่อการศึกษา
ของบุตร.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประยุทธ์ วัชรดิษฐ์. (2514). **ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความมุ่งหวังทางการเรียนของนักเรียน
ชั้น มศ.3 โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการประสานมิตร ปีการศึกษา
2513.** ปรินิพนธ์ กศ.ม.(การแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเทิน มหาพันธ์. (2521). **การศึกษากับการทำผิดกฎหมายของเยาวชน.** ปรินิพนธ์
กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน-
ทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ : วิสิทธิ์พัฒนา.
- พรรณี ชูทัย. (2522). **จิตวิทยาการเรียนการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการ
ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2528). **จิตวิทยาการเรียนการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- (2538). **จิตวิทยาการเรียนการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พรีน.
- พระเทพเวที. (2532). **การศึกษาที่สากลบนฐานแห่งภูมิปัญญาไทย.** กรุงเทพฯ : อมรินทร์
พริ้นติ้งกรุ๊ป.

- พระราชวรมุณี . (2532). *การศึกษาที่สากลบนฐานแห่งภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์ พรินติ้ง กรัฟ จำกัด.
- พัชรวิ วรกวิน. (2522). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- เพราพรรณ เป็เลียนภู. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2543). *คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ.
- มรกต ศรียาสิน. (2545). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรีนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาริสา รัฐปัตย์. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมธี โพธิพัฒน์. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ของเด็กไทย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัจรี นพเกตุ. (2540). *จิตวิทยาการรับรู้*. กรุงเทพฯ : ยงพล เทรตดิ้ง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ราไพทย์ ธีรนิติ. (2515). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- . (2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ละม้ายมาศ ศรีทนต์. (2508). *"การศึกษาพัฒนาการแห่งจิตวิทยา. (พลังใจในทางเศรษฐกิจ)" ทฤษฎีและแนวคิดในการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วราภรณ์ รักวิจัย. (2529). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุณีย์ ชีรดากร. (2533). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครูพระนคร.
- วิทยา นาควัชร. (2527). *"การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่น," เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู เล่มที่ 1 หน่วยที่ 1-7 สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- ศักดิ์ชัย นิรัฐทวิ. (2532). *ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของคน สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปรินิพนธ์ กศ.ด (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ. (2522). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สิริวรรณ อัสวกุล. (2528). *ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์. (2527). *การสร้างแบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดบุรีรัมย์*. ปรินิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาณี ปิยะอภิรักษ์. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอนของครู และบรรยากาศในห้องเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุพล วิรุฬห์รักษ์. (2541). *"การนำเสนอข่าวการฆ่าตัวตายทางสื่อมวลชน," เอกสารรายงานการสัมมนาเรื่อง แนวทางการเสนอข่าวเชิงป้องกันการฆ่าตัวตาย*. หน้า 22 - 23. กรุงเทพฯ : วงศ์กมล โปรดักชั่น.
- สุวรรณ ดรีขันธ์. (2530). *ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร*. ปรินิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ จันทรเฒ. (2529). *สุขวิทยาจิต*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2537). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา ประไพตระกูล. (2534). *การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร คัดสรร กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อบรม สินภิบาล. (2536). *พ่อแม่ทัศนะใหม่ (สูตรสำเร็จการอบรมเลี้ยงดูลูก)*. นนทบุรี : หนังสือสายน้ำ.
- อมร รักษาสัตย์. (2522). "ทฤษฎีผู้ตาม," น.62-63. *อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์มัลลีย์ หุวนันท์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการ ปกครอง.
- อรรณณ สุชีธรรมรักษ์. (2517). *อิทธิพลของสภาพการณ์และความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตที่มี ต่อพฤติกรรมการณ์การคล้อยตาม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินทร์ ชูชม. (2523). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อม ทางบ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อดิเทพ ศรีสุอารักษ์. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนันต์ จันท์กรวี. (2514). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับ ความคิดแบบสอบสวน และความถนัดทางการเรียน*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2542). "EQ กับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก," *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 5(1) : 1.
- อารี พันธุ์มณี. (2540). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.
- อุดมสิน ศรีแสงนาม. (2541,พฤษภาคม). "พ่อ-แม่-ลูก ควรทำอย่างไร เมื่อลูกสอบเข้า มหาวิทยาลัยไม่ได้," *นิตยสารหมอชาวบ้าน*. 20(229) : 2.

- เอนกกุล กรี่แสง. (2521). *เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา*.
 พิษณุโลก : แผนกเอกสารการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- Anastasi, Anne. (1986). *Psychological Testing*. 5th ed. New York : Macmillan
 Company.
- Anderson, M J. (1995, March). *"Effects of Classroom Social Climate on Individual Learning," American Education Research Journal*. 7(1) :15-33.
- Bandura, Albert. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice -
 Hall.
- Benjamin, L.W. (1985, October). *"Peer, Home, and School Achievement : A Study in Achievement Motivation". Dissertation Abstracts International*.
 46 : 890-A.
- Blair,G.M. (1964). *Psychology of Adolescence for Teachers*. New York : Macmillan-
 Company.
- Bloom, Benjamin S. (1976). *Human Characteristic and School Learning*. New York :
 McGraw - Hill Book Company.
- Brown, William Thomas. (1969, April). *"Consideration of Five Aptitude and Achievement Factor in Successful Male Undergraduate Students at the university of Montana" Dissertation Abstract*. 29 : 3411 A.
- Bruner, Jerome Seymour. (1961). *The Percess of Education International*.
 Cambridge : Harvard University Press.
- Edward, Allen Louis. (1957). *Techniques of Attitude Scale Construction*.
 Englewood Cliffs,N.J.,Prentice Hall.
- Fishbien, Martin. (1967). *Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York :
 John Wiley & Sons Inc.
- Finn, Jeremy D. (1962). *"Expectations and Educational Environment," Journal of Teacher Education*. 42(3).
- Flavell, John H. (1985). *Cognitive Delelopment*. Englewood Cliff, N.J. : Prentice - Hall.
- Frust, Edward J. (1966, Winter). *Validity of Some Objective Scales of Motivation for Predicting Academic Achievement" Educational and Psychological Measurement*. 36(4) : 927 - 933.
- Good. Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : Mc Graw-Hill Inc.

- Grossnickle, D.R. (1988, June). ***Achievement Motivation Skill Training : Assisting Unmotivated Students***. *Current Index to Journals in Education*. 20 : 24.
- Guice, L.J. (1986, April). ***A Study of the Relationship Between Self - Esteem and Achievement Motivation in Vocational - Technical School Students***. *Dissertation Abstracts International*. 46 : 2904-A.
- Guilford, J.P. (1959). ***Personality***. New York : McGraw-Hill Book Company.
- (1975). ***Psychometric Methods***. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Haladyna, T. (1983, January). ***"A Causal Analysis of Attitude Toward Mathematics"***. *Journal for Research in Mathematics Education*. 14 : 19 - 29.
- Herlock, Elizabeth B. (1973). ***Adolescent Development***. 4th ed. Tokyo : McGraw - Hill Kogakusha.
- Herman, Herbert J.M. (1970, August). ***"A Questionnaire Measures of Achievement Motivation,"*** *Journal of Applied Psychology*. 54 : 354 - 355.
- Hildreth, Gertrude H. (1966). ***Introduction to the Gifted***. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Hilgard, Ernest R. (1967). ***Introduction to Psychology***. 3rd ed. New York : Harcourt, Brace and World, Inc.
- Holtzman, Abraham. (1969). ***Interest Groups and Lobbying***. New York : Macmillan.
- Kaplan, Louis. (1965). ***Foundations of Human Behavior***. New York : Harper & Row, Publishers, Inc.
- Kemp, Jerrold E. (1985). ***The Instructional Design Process***. New York : Harper & Row.
- Kerlinger, F.N. and Pedhazur, E.J. (1973). ***Multiple Regression in Behavioral Research***. New York : Holt, Rinehart and Winston. Inc.
- Kestenbaum, J.M. (1969, February). ***"Achievement Performance Related to Achievement Motivation and Test Anxiety,"*** *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 46 : 214.
- Lefcourt. Herbert M. (1966, April). ***Internal Versus External Control of Reinforcement : A Review,"*** *Psychological Bulletin*. 65(4) : 206 - 220.
- Lingren, Henry C. (1967). ***Educational Psychology in Classroom***. 3rd ed. New York : John Wiley and Sons, Inc.

- Maddox, Harry. (1965). **"How to Study," The English Language Book Society.**
London.
- McClelland, David C. and Others. (1953). **The Achievement Motive.** New York :
Appleton - Century Croffs, Inc.
- McClelland, David C. and Winter, David G. (1969). **Motivating Economic
Achievement.** New York, The Free Press.
- McClelland, David C. (1961). **The Achievement Society.** New York, The Free
Press.
- McClelland, David C. (1985). **Human Motivation.** New York : Scott Foresman
Company.
- Mehrens, W.A. and Lehman, J.J. (1975). **Measurement in Education and
Psychology.** New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Muthin, Margaret. (1983). **Cognition.** New York : CBS College Publishing.
- Myier, Albert E. (1965, Summer). **"Risk Taking and Academic Success and
Their Relation to an Object Measure of Achievement Motivation,"
Educational and Psychological Measurement.** 25(2) : 355 - 363.
- Newman, Philip R. and Newman M. (1983). **Principle of Psychology.** Illinois : The
Dorsey Press.
- Pintrich, P.R. ; and De Groot, E.V. (1990). **Motivation and self-regulated Learning
components of classroom academic performance. Journal of
Educational Psychology.** 82 : 33 - 40.
- Raffini, James P. (1970). **" The relationship between Resultant Achievement
Motivation and Collage Student Examination Performance," Dissertation
Abstracts International.** 31 : 1085 - A.
- Reeder, W.W. (1971). **Partial Theory from the 25 Year Research Program on
Directive Factor is Beliefs and Social Action.** New York : Minigraph.
- Rotter, Julian B. (1966). **"Generalized Expectancies for Internal Versus External
Control of Reinforcement," Psychological Monographs : General and
Applied.** 80(1) : Whole no. 609.
- Russell, Ivan L. (1969, February). **"Motivation for School Achievement :
Measurement and Validation," The Journal of Educational Research.**
22(6) : 263 - 266.

- Sear, R., Eleanor, M., & Harry L. (1957). *Pattern of Child Rearing*. Washington : Row, Peterson and Company.
- Solomon, D. and M.I. Oberlander. (1974). *Locus of Control in the Classroom," in Richard H. Coop and Kinnard White. (eds) Psychological Concepts in the Classroom*. P. 119 - 150. New York, Harper and Row Publishers.
- Song, Hae Kyun. (1971, November). *"Academic Achievement Motivation of Student of Agricultural."* *Education and Its Relationship*. 32(5) 2571- A.
- Strickland, Bonnie R.(1977). *"Internal - External Control of Reinforcement," in Thomas Blass (ed.). Personality Variables in Social Behavior*. P. 219 - 280. New York :John Wiley and Sons.
- Wendt, H.W. (1955). *"Motivation, Effort and Performance."* *In D.C. McClelland*.
- Wentzel, K.R. (1988, January). *"Social, Emotional, and Cognitive Factors Associated with Class Room-Related and Academic Competence in Adolescents : A Development Systems Approach to the Study of Achievement Motivation". Dissertation Abstracts International*. 48 :1715-A.
- Whittaker, James D. (1965). *Introduction to Psychology*. Philadelphia : Saunders.
- Wright, R.G. (1988, February). *"The Impact of Grading and Grading Related Factors on Science Attitude and Science Achievement Motivation". Dissertation Abstracts International*. 48 : 2035-A.
- Thurstone, L.L.(1976).*Theory and measurement*. New York : John Wiley and Sons.Inc.
- Travers, Robert M.W. (1958). *Education Measurement*. New York : The Macmillian Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t)
ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตาราง 5 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียน

ข้อที่ใช้ในการ ทดลองสอบ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่ใช้ในการวิจัย
1	1.0	6.686**	1
2	1.0	5.496**	8
3	1.0	6.166**	3
4	0.8	-	-
5	1.0	7.788**	10
6	1.0	7.379**	4
7	1.0	8.393**	2
8	0.8	-	-
9	1.0	4.986**	9
10	1.0	4.367**	-
11	1.0	-	-
12	1.0	6.128**	6
13	0.8	3.473**	-
14	0.8	-	-
15	1.0	5.282**	15
16	1.0	9.149**	12
17	1.0	6.079**	14
18	1.0	3.840**	-
19	1.0	5.592**	7
20	1.0	-	-
21	1.0	7.107**	11
22	1.0	-	-
23	0.8	-	-
24	0.8	3.977**	-
25	1.0	8.256**	13
26	1.0	4.441**	-
27	1.0	6.298**	5
28	1.0	-	-
29	1.0	-	-
30	1.0	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ ข้อที่ค่าอำนาจจำแนกเป็นเครื่องหมาย - คือข้อที่ตัดออก

ตาราง 6 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตน

ข้อที่ใช้ในการ ทดลองสอบ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่ใช้ในการวิจัย
1	1.0	4.242**	1
2	1.0	-	-
3	1.0	8.327**	3
4	1.0	6.842**	10
5	1.0	-	-
6	1.0	4.682**	2
7	1.0	5.496**	13
8	1.0	5.887**	11
9	1.0	7.135**	12
10	1.0	6.557**	8
11	1.0	7.325**	9
12	1.0	5.769**	15
13	1.0	4.425**	7
14	1.0	6.821**	4
15	1.0	-2.179*	-
16	1.0	-0.858	-
17	0.8	-	-
18	1.0	-	-
19	1.0	3.902**	-
20	1.0	4.600**	6
21	1.0	-	-
22	1.0	-	-
23	1.0	-	-
24	1.0	6.427**	-
25	1.0	7.399**	14
26	1.0	-	-
27	1.0	6.830**	5
28	1.0	-	-
29	1.0	2.716**	-
30	1.0	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ ข้อที่ค่าอำนาจจำแนกเป็นเครื่องหมาย - คือข้อที่ตัดออก

ตาราง 7 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความคาดหวัง
ของนักเรียนต่ออนาคต

ข้อที่ใช้ในการ ทดลองสอบ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่ใช้ในการวิจัย
1	1.0	-4.942**	-
2	1.0	4.288**	22
3	1.0	7.175**	18
4	1.0	-	-
5	1.0	6.067**	16
6	0.8	-	-
7	1.0	-0.668**	-
8	0.1	-	-
9	1.0	3.772**	21
10	1.0	-	-
11	1.0	7.124**	17
12	1.0	2.134*	20
13	1.0	5.859**	19
14	1.0	6.751**	27
15	1.0	5.357**	29
16	0.8	-	-
17	1.0	-	-
18	1.0	8.938**	23
19	0.8	-	-
20	1.0	-5.199**	-
21	0.8	-	-
22	1.0	-3.707**	-
23	1.0	6.991**	26
24	1.0	-	-
25	1.0	8.855**	28
26	1.0	7.483**	24
27	0.8	-	-
28	1.0	1.436*	-
29	1.0	3.316**	30
30	1.0	2.620**	25

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ ข้อที่ค่าอำนาจจำแนกเป็นเครื่องหมาย - คือข้อที่ตัดออก

ตาราง 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดความคาดหวัง
ของผู้ปกครอง

ข้อที่ใช้ในการ ทดลองสอบ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่ใช้ในการวิจัย
1	1.0	4.583**	31
2	1.0	-	-
3	1.0	5.624**	33
4	1.0	6.596**	32
5	0.8	1.999**	-
6	1.0	-	-
7	0.8	-	-
8	0.8	-	-
9	1.0	6.709**	39
10	0.8	-	-
11	1.0	6.522**	45
12	1.0	-	-
13	1.0	9.476**	36
14	1.0	6.443**	-
15	0.8	6.031**	41
16	1.0	9.742**	37
17	1.0	8.849**	38
18	1.0	8.783**	-
19	0.8	0.450	-
20	1.0	4.214**	43
21	1.0	3.778**	-
22	0.8	-	-
23	1.0	-	-
24	1.0	-	-
25	1.0	4.869**	40
26	1.0	10.575**	42
27	1.0	6.565**	44
28	1.0	10.591**	34
29	1.0	9.313**	35
30	0.8	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ ข้อที่ค่าอำนาจจำแนกเป็นเครื่องหมาย - คือข้อที่ตัดออก

ตาราง 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่ใช้ในการ ทดลองสอบ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่ใช้ในการวิจัย
1	1.0	6.504**	57
2	1.0	-	-
3	1.0	-	-
4	1.0	5.873**	56
5	1.0	-	-
6	1.0	9.476**	51
7	1.0	5.555**	52
8	1.0	8.294**	49
9	1.0	-	-
10	1.0	4.307**	62
11	1.0	7.578**	48
12	1.0	10.418**	58
13	1.0	7.953**	64
14	1.0	4.910**	55
15	1.0	5.008**	60
16	1.0	4.387**	50
17	1.0	-	-
18	0.8	8.041**	47
19	0.8	-	-
20	1.0	5.056**	54
21	1.0	6.354**	63
22	1.0	8.756**	53
23	0.8	-	-
24	1.0	-	-
25	1.0	5.775**	59
26	1.0	6.455**	61
27	1.0	-	-
28	1.0	11.175**	65
29	1.0	5.038**	46
30	1.0	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ ข้อที่ค่าอำนาจจำแนกเป็นเครื่องหมาย - คือข้อที่ตัดออก

ตาราง 10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดการรับรู้เกี่ยวกับ
พฤติกรรมการสอนของครู

ข้อที่ใช้ในการ ทดลองสอบ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่ใช้ในการวิจัย
1	1.0	-	-
2	1.0	-	-
3	1.0	4.035**	-
4	1.0	6.931**	14
5	1.0	7.200**	12
6	1.0	11.170**	11
7	1.0	-	-
8	1.0	-	-
9	1.0	5.152**	-
10	1.0	8.499**	5
11	1.0	5.093**	9
12	1.0	-	-
13	1.0	-	-
14	1.0	4.870**	2
15	1.0	5.000**	1
16	1.0	10.346**	8
17	1.0	5.423**	3
18	0.8	7.207**	4
19	0.8	-	-
20	1.0	-	-
21	1.0	-	-
22	1.0	5.049**	-
23	0.8	6.864**	-
24	1.0	6.330**	15
25	1.0	7.723**	7
26	1.0	6.386**	6
27	1.0	-	-
28	1.0	6.811**	-
29	1.0	8.406**	10
30	1.0	5.681**	13

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ ข้อที่ค่าอำนาจจำแนกเป็นเครื่องหมาย - คือข้อที่ตัดออก

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

**แบบสอบถามการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วัดด้านเจตคติต่อการเรียน

ตอนที่ 2 วัดด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่ออนาคต
ความคาดหวังของผู้ปกครอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 3 วัดด้านการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

2. การตอบแบบสอบถามให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงของแบบสอบถามแต่ละตอน

3. การตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อนักเรียนทั้งสิ้น ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บเป็นความลับ จึงขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด และขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามทุกข้อ หากไม่ตอบเพียงข้อใดข้อหนึ่ง จะทำให้แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถนำผลไปวิเคราะห์ได้

ขอขอบคุณอย่างมากที่นักเรียนให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ซึ่งไม่มีข้อถูกหรือผิด เป็นเพียงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนเท่านั้น จึงขอให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยข้อความทั้งสิ้นจำนวน 15 ข้อ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละ 1 ช่อง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อความ	เห็นด้วย	เห็นด้วยค่อนข้างมาก	เห็นด้วยค่อนข้างน้อย	ไม่เห็นด้วย
0) การเรียนทำให้ข้าพเจ้าเป็นคนมีคุณค่า.....	...✓...			
00) การเรียนไม่สามารถทำให้คนเป็นคนดีได้.....			✓.....	

จากตัวอย่างคำตอบในแต่ละข้อมีความหมายดังนี้

เห็นด้วย	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้น เพราะข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียน
เห็นด้วยค่อนข้างมาก	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นค่อนข้างมาก เพราะข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนค่อนข้างมาก
เห็นด้วยค่อนข้างน้อย	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นค่อนข้างน้อย เพราะข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนค่อนข้างน้อย
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	นักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเพราะข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึก หรือความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อความ	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ค่อนข้าง มาก	เห็นด้วย ค่อนข้าง น้อย	ไม่เห็น ด้วย
1. การเรียนทำให้ข้าพเจ้าเป็นคนมีคุณค่า.....				
2. อนาคตขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการเรียน.....				
3. ผู้ที่เรียนมากจะทำให้มีรายได้สูง.....				
4. คนที่มีการศึกษาสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนที่ไม่มีการศึกษา.....				
5. การเรียนไม่ได้ทำให้คนมีจิตใจสูงขึ้น.....				
6. คนที่เรียนมากจะเป็นคนที่มีไหวพริบดี.....				
7. การเรียนหนังสือทำให้เป็นคนมีเหตุผล.....				
8. การเรียนเป็นเรื่องน่าเบื่อ.....				
9. การเรียนทำให้เป็นคนมีความมั่นใจในตนเอง.....				
10. คนที่เรียนสูงสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข.....				
11. การเรียนทำให้ช่วยแก้ปัญหาชีวิตได้.....				
12. เนื้อหาวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต.....				
13. การเรียนช่วยให้ข้าพเจ้าคิดอ่านและทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผน.....				
14. เนื้อหาวิชาที่เรียนไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้.....				
15. การเรียนไม่สามารถทำให้คนเป็นคนดีได้.....				

ตอนที่ 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทั้งหมด 65 ข้อ แบ่งเป็น

ข้อ 1 - 15 เป็นข้อความเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจภายในตน

ข้อ 16 - 30 เป็นข้อความเกี่ยวกับความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต

ข้อ 31 - 45 เป็นข้อความเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครอง

✓ ข้อ 46 - 65 เป็นข้อความเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ข้อคำถามแต่ละข้อไม่มีข้อถูกหรือผิด เป็นเพียงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อข้อความแต่ละข้อเท่านั้น จึงขอให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

3. ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ ว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละ 1 ช่อง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อความ	จริง	จริงค่อนข้างมาก	จริงค่อนข้างน้อย	ไม่จริง
0) ผู้ปกครองไม่สนใจเรื่องอนาคตของข้าพเจ้า.....				...✓..
00) ข้าพเจ้าเชื่อว่าชีวิตของข้าพเจ้าถูกกำหนดด้วยบุญกรรมแต่ชาติปางก่อน.....			...✓...	
000) ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะมีครอบครัวที่มีความอบอุ่น.....	...✓.			
0000) ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น.....	...✓.			

จากตัวอย่างคำตอบในแต่ละข้อมีความหมายดังนี้

จริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริง ของนักเรียนมาก
จริงค่อนข้างมาก	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนค่อนข้างมาก
จริงค่อนข้างน้อย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนค่อนข้างน้อย
ไม่จริง	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงข้อเท็จจริงของนักเรียน

ข้อความ	จริง	จริงค่อนข้างมาก	จริงค่อนข้างน้อย	ไม่จริง
1. ถ้าข้าพเจ้ายืนยันจะสามารถเรียนเก่งขึ้นได้.....				
2. ถ้าข้าพเจ้าตั้งใจทำงานไดย่อมทำงานนั้นสำเร็จ.....				
3. ข้าพเจ้าเชื่อว่าความสำเร็จขึ้นอยู่กับโชคชะตา.....				
4. ข้าพเจ้าเชื่อว่าชีวิตของข้าพเจ้าถูกกำหนดด้วยบุญกรรมแต่ชาติปางก่อน.....				
5. งานหรือการบ้านที่ทำส่งอาจารย์จะได้คะแนนดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความพอใจของอาจารย์.....				
6. ข้าพเจ้าจะประสบอุบัติเหตุหรือไม่ขึ้นอยู่กับกรกระทำของผู้อื่น.....				
7. ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้ด้วยสติปัญญาของตนเอง.....				
8. ความพยายามของข้าพเจ้าจะทำให้ประสบความสำเร็จในทุก ๆ เรื่อง.....				
9. ชีวิตของข้าพเจ้าถูกกำหนดด้วยการกระทำของตัวเอง.....				
10. ถ้าขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะทำให้ข้าพเจ้าทำอะไรก็ประสบความสำเร็จ.....				
11. ถ้าข้าพเจ้าตั้งใจเรียนหนังสือให้ดี อนาคตจะมีอาชีพการงานที่ดี.....				
12. ข้าพเจ้าเชื่อว่าผลการเรียนจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับตัวเอง.....				
13. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการสวดมนต์อธิษฐานทำให้ได้ทุกสิ่งที่ต้องการ.....				
14. การที่ข้าพเจ้าจะได้สิ่งที่ต้องการนั้นต้องอาศัยความพอใจของคนที่อยู่เหนือข้าพเจ้า.....				
15. ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าชี้เกียจอ่านหนังสือก็จะสอบตก.....				
16. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพื่อจะได้มีอนาคตที่ดี.....				
17. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะเรียนให้เก่ง.....				
18. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะเรียนต่อในสาขาวิชาที่เป็นที่ยอมรับของสังคม.....				
19. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะเรียนต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นที่ยอมรับของสังคม.....				
20. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะเรียนต่อในสาขาวิชาที่เหมาะสมกับความสามารถของข้าพเจ้า.....				
21. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะประกอบอาชีพที่มีความเป็นอิสระ.....				
22. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะประกอบอาชีพที่มีเกียรติ.....				
23. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะมีอาชีพที่มีโอกาสเป็นเจ้าของกิจการเองได้.....				
24. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะมีอาชีพที่ทำให้มีรายได้สูง.....				

ข้อความ	จริง	จริงค่อนข้างมาก	จริงค่อนข้างน้อย	ไม่จริง
25. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะเรียนต่อในสาขาวิชาที่สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้.....				
26. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะเรียนจนจบปริญญาเอก.....				
27. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะเรียนต่อในสาขาวิชาที่มีโอกาสก้าวหน้าสูง...				
28. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงของประเทศในอนาคต				
29. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะเรียนต่อในสาขาวิชาที่หางานทำงานง่าย.....				
30. ข้าพเจ้ามุ่งหวังที่จะมีครอบครัวที่มีความอบอุ่น.....				
31. ผู้ปกครองคาดหวังให้ข้าพเจ้าเป็นเด็กดี.....				
32. ผู้ปกครองมุ่งหวังให้ข้าพเจ้าเอาใจใส่ในการเรียน.....				
33. ผู้ปกครองไม่สนใจเรื่องการเรียนของข้าพเจ้า.....				
34. ผู้ปกครองคาดหวังให้ข้าพเจ้าสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นที่ยอมรับของสังคมให้ได้.....				
35. ผู้ปกครองคาดหวังให้ข้าพเจ้าศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เป็นที่ยอมรับของสังคมให้ได้.....				
36. ผู้ปกครองคาดหวังให้ข้าพเจ้าเรียนเก่งเพื่อจะได้มีงานทำที่ดี.....				
37. ผู้ปกครองคาดหวังให้ข้าพเจ้าเลือกอาชีพที่มีความมั่นคง.....				
38. ผู้ปกครองมุ่งหวังให้ข้าพเจ้ามีอาชีพที่มีเกียรติ.....				
39. ผู้ปกครองไม่คาดหวังอะไรกับตัวข้าพเจ้า.....				
40. ผู้ปกครองคาดหวังให้ข้าพเจ้ามีความสนใจในการเรียนมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียน.....				
41. ผู้ปกครองคาดหวังให้ข้าพเจ้าเรียนแค่พอสอบผ่าน.....				
42. ผู้ปกครองคาดหวังให้ข้าพเจ้าเรียนได้เกรดสูง ๆ.....				
43. ผู้ปกครองไม่สนใจเรื่องอนาคตของข้าพเจ้า.....				
44. ผู้ปกครองไม่เคยคาดหวังให้ข้าพเจ้าเรียนต่อสูง ๆ.....				
45. ผู้ปกครองคาดหวังให้ข้าพเจ้าเรียนต่อในสาขาวิชาที่ทำประโยชน์ให้กับสังคมได้.....				
46. ข้าพเจ้าเตรียมวางแผนการเรียนตั้งแต่เปิดภาคเรียนในวันแรกเพื่อจะได้เรียนให้ดีที่สุด.....				
47. ข้าพเจ้าไม่สนใจเรียนเพราะมีความรู้สึกว่าการเรียนเป็นเรื่องน่าเบื่อ.....				
48. ข้าพเจ้าพยายามอ่านหนังสือเพื่อจะทำคะแนนสอบให้ได้สูง ๆ...				
49. ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพราะปรารถนาอย่างมากว่าจะต้องสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐให้ได้.....				

ข้อความ	จริง	จริงก่อน ข้างมาก	จริงก่อน ข้างน้อย	ไม่ จริง
50. ข้าพเจ้าวางแผนเกี่ยวกับการเรียนของตน เพื่ออนาคตจะได้ ศึกษาต่อในด้านที่ต้องการ.....				
51. ข้าพเจ้าตั้งความคาดหวังในการเรียนไว้สูงเพื่อที่จะได้มีความ พยายามในการเรียนอย่างเต็มที่.....				
52. เมื่อมีการแข่งขันข้าพเจ้าจะพยายามอย่างเต็มความสามารถ เพราะต้องการเป็นผู้ชนะ.....				
53. ข้าพเจ้าเรียนไปเรื่อย ๆ จะสำเร็จหรือไม่ก็ช่าง.....				
54. เมื่อทำงานง่าย ๆ เสร็จแล้วข้าพเจ้าอยากทำงานที่ยาก ๆ ขึ้นไปอีก.....				
55. เมื่อข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการเรียนข้าพเจ้าจะ พยายามหาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะเรียนให้ประสบความสำเร็จ.....				
56. ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะเรียนให้บรรลุตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้.....				
57. ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น.....				
58. ข้าพเจ้าพยายามตั้งใจเรียนเพื่อจะได้ประสบความสำเร็จตามที่ มุ่งหวังไว้.....				
59. ในการทำงานข้าพเจ้าไม่นิยมตั้งความคาดหวังไว้สูง เพราะ ข้าพเจ้ากลัวความล้มเหลว.....				
60. ข้าพเจ้าพยายามหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสารหรือตำราในห้อง สมุด เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน.....				
61. ถึงแม้ข้าพเจ้าจะพบอุปสรรคในการทำงาน ข้าพเจ้าก็จะ พยายามทำงานนั้นให้สำเร็จ.....				
62. ข้าพเจ้าหมดกำลังใจที่จะเรียนเมื่อรู้ว่าตนเองด้อยกว่าเพื่อน.....				
63. ความล้มเหลวในการทำงานแต่ละครั้งไม่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความ ท้อถอย แต่กลับมุ่งมั่นที่จะทำงานนั้นให้ประสบความสำเร็จ.....				
64. เมื่อพบบทเรียนที่ยากข้าพเจ้าจะเกิดความไม่อยากเรียน.....				
65. ข้าพเจ้าทุ่มเทเวลาให้กับการเรียนแต่ละวิชาเพื่อความสำเร็จใน อนาคต.....				

ตอนที่ 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งไม่มีข้อถูกหรือผิด เป็นเพียงการรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของครูเท่านั้น จึงขอให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบข้อคำถาม 15 ข้อ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับการรับรู้ของนักเรียนเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละ 1 ช่อง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อความ	ครูทุกคน	ครูส่วนใหญ่	ครูส่วนน้อย	ครูส่วนน้อยที่สุด
0) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระภาพในการศึกษาหาความรู้..		...✓..		
00) ครูสอนโดยไม่รับรู้ว่านักเรียนจะเข้าใจหรือไม่.....			...✓...	

จากตัวอย่างคำตอบในแต่ละข้อมีความหมายดังนี้

ครูทุกคน	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของครูทุกคน
ครูส่วนใหญ่	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของครูเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ทุกคน
ครูน้อยคน	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของครูน้อยคน
ครูน้อยคนที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของครูน้อยที่ที่สุด หรือแทบจะไม่มีครูคนใดเลยที่กระทำพฤติกรรมนั้น

ข้อความ	ครูทุกคน	ครูส่วนใหญ่	ครูน้อยคน	ครูน้อยคนที่สุด
1. ครูพูดกับนักเรียนด้วยวาจาที่ไพเราะและเป็นมิตร.....				
2. ครูยิ้มแย้มแจ่มใสและมีเมตตาในขณะสอน.....				
3. ครูใช้คำพูด คำถาม กระตุ้นให้นักเรียนตอบหรือแสดงความคิดเห็น.....				
4. ครูสอนโดยไม่รับรู้ว่าคุณนักเรียนจะเข้าใจหรือไม่.....				
5. ครูให้กำลังใจนักเรียนที่เรียนอ่อน.....				
6. ครูชี้ข้อบกพร่องในการเรียนให้นักเรียนทราบและติดตามแก้ไขปรับปรุง.....				
7. ครูไม่ให้ความสนใจนักเรียนที่มีปัญหา.....				
8. ครูจู้จี้ขี้บ่นในขณะสอนทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย.....				
9. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระภาพในการศึกษาหาความรู้.....				
10. ครูใช้คำพูดและแสดงกิริยาที่ดูถูกเหยียดหยามนักเรียน.....				
11. ครูแสดงตัวว่าเป็นผู้มีอำนาจและวางอำนาจมากเกินไป.....				
12. ครูไม่ระมัดระวังกิริยามารยาทขณะสอน.....				
13. ครูมีความมั่นใจในขณะสอน.....				
14. ครูไม่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ขณะสอน.....				
15. ครูไม่ตรวจงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ.....				

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ ประทุมราช	ข้าราชการบำนาญ
อดีตอาจารย์ภาควิชาการวิจัยการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร.ละเอียด รัชษ์เฝ้า	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ขวลิต รวยอาจิณ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดารณี อุทัยรัตนกิจ	ศูนย์จิตวิทยาและการแนะแนว
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุปรีดา ญาณภีร์	ศูนย์จิตวิทยาและการแนะแนว
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายจำรูญ เทียมธรรม
วันเดือนปีเกิด	24 มีนาคม 2519
สถานที่เกิด	อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	261/81 เนเชอร์เพลส 1 ซอยพหลโยธิน 45 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานมหาวิทยาลัย ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2537	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย
พ.ศ.2541	กศ.บ. (วิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2546	กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ